

BESZÁMOLÓ

**A Magyar Földrajzi Társaság
HEGYMÁSZÓ SZAKOSZTÁLYÁNAK**

1983

évi működéséről

BUDAPEST

1984

BESZÁMOLÓ

a Magyar Földrajzi Társaság HEGYMÁSZÓ SZAKOSZTÁLYÁNAK
1983. évi működéséről

Összeállították: Dezsényi János dr. szakosztályi elnök
és a szerkesztő bizottság:
Domján Kálmán
Dura Lajos
Karlócai Miklós

Műszaki
szerkesztő: Józsa Sándor

Foto,
szerkesztő: Fekete Antal

MFT HEINZ-
BÁNSZEGI
gyűjtemény 1872

ISSN 0209 - 8180

Készült az Alfaprint Nyomdaipari Kiszövetkezésben
rotaprint eljárással, 10 A/5 ív terjedelemben.

Példányszám: 500

A kiadásért felel: a Magyar Földrajzi Társaság

Msz.: 715/1984.

Felelős vezető: Barabás Gábor

TARTALOM

ÖSSZEFOGLALÓ	7
SUMMARY	8
SOMMAIRE	9
ZUSAMMENFASSUNG	10
SOMMARIO	11
SÚHRN	13
Отчет	14
I. RÉSZ SZAKOSZTÁLYI ESEMÉNYEK	17
Cortina d'Ampezzo, dr. Jankovics Marcell írásából, ami 1933-ban jelent meg a Turistaság és Alpinizmusban	19
Előadóülések	25
HEVESI Attila dr. A Cascade hegységi Mt. Hood tűzhányó szabálytalan megmászása	26
CSANÁDI Sándor Harminckét magyar 7000 m felett. (15 éves Pamír összefoglaló)	28
DEZSÉNYI János dr. Vámbéry Ármin nyomában (1982)	30
DEZSÉNYI Jánosné dr. Közép-Ázsia szent városai, Hiva, Buhara, Szamarkand	31
DIEMBERGER, Hildegard (Ausztria) Benáresztől a szent folyó eredetéig	32
PUSKÁS, Arno (Csehszlovákia) tolmácsolásában A Kangcsendzönga expedíciós film bemutatása (1981)	34
DEZSÉNYI János dr. A Világ tetejének hegymászó története I. rész és	36
BARCSAY Kálmán tolmácsolásában az angolok 1953. évi első sikeres kísérletéről készült dokumentumfilm	38
CSANÁDI Sándor A Világ tetejének hegymászó története II. rész és	40
BARCSAY Kálmán tolmácsolásában az angolok 1975. évi "Everest a nehéz úton" c. filmalkotása	43
KARLÓCAI Péter A Kanári szigetek vulkánjai (1982)	46

Ennstali Alpok	109
Juli Alpok	110
Dolomitok	110
Balkán félsziget	
Velebit hegység	113
Treskavica hegység	113
Durmitor	113
Prokletije	113
Vitosa	114
Pirin	114
Olimposz	115
Parnassosz	115
Kaukázus	115
Pamír	116
Egyéb	
Cseh Őriáshegység	117
Elbai homokkövek	117
Skandináv hegység	118
Szinai hegység	119
Aragac	119
Mongol Altáj	119
Sziklás hegység	121
Grand Teton	121
Cascade hegység	121
Sierra Nevada	122
Grand Canyon	122
Spitzbergák	122

ÖSSZEFOGLALÓ

A Magyar Földrajzi Társaság HEGYMÁSZÓ SZAKOSZTÁLYÁNAK 1983. évi BESZÁMOLÓ-ja két részből áll.

I. rész SZAKOSZTÁLYI ESEMÉNYEK

Az év során 13 előadás hangzott el.

Ebből 7 alkalommal szakosztályi tagok adtak elő a következő témákban:

- Három előadás vulkáni túrákkal foglalkozott (Mt. Hood USA, Mexikó, Kanári szigetek)
- Emlékülést rendeztünk abból az alkalomból, hogy a Szovjetunió területén lévő Pamír hegységbe 15 éve járnak magyarok. 1982 végéig 32 magyar mászó jutott 7000 m fölötti csúcsra. (Magyarország legmagasabb pontja 1014 m)
- Megemlékeztünk Vámbéry Ármin nemzetközi tekintélyű magyar orientalista születésének 150. évfordulójáról.
- A Magyar Televízió bűvárcsoportja a Kubában készített "Korallok világa" c. filmet élménybeszámoló keretében mutatta be.
- A Mount Everest első megmászásának 30 éves évfordulója alkalmából két előadás hangzott el. Az első a kísérleti évtizedekről és a sikeres megmászásról szólt, a másik az azóta elért csúcsgyőzelmeket mutatta be. Levetítettük az angolok 1953. és 1975. évi Everest filmjeit is.

Három külföldi előadót hívtunk meg:

- Hildegard Diemberger (Ausztria) "Benáresztől a szent folyó, a Gangesz eredetéig" c. tartott előadást Dorogon és Budapesten.
- Arno Puškáš (Csehszlovákia) adott magyarázó szöveget magyarul a csehszlovákok Kangcsendzönga megmászását bemutató filmhez.
- Prof. Dr. Erik Arnberger (Ausztria) a magashegyi térképezésről adott elő Veszprémben és Budapesten.

Az év során távozott el körünkben a magyar hegymászók Nesztora, Dr. Barcza Ferenc, életének 97. évében.

II. rész A TAGOK MAGASHEGYI TÚRÁI

- Az első magyar Spitzberga expedíció 16 fővel 2 hónap alatt 16 új mászóutat járt be, és sílécclal 150 km-es utat tett meg a legészakibb pontig.
- Az első magyar Himalája expedíció a SATOPANTH déli falán át kívánta a csúcst elérni (7075 m). A jelentős technikai nehézségek leküzdése után az időjárási viszonyok a csúcstól visszafordulásra kényszerítették az épároost. Sajnálatos módon egy fő életét veszítette.

SUMMARY

The 1983 Report of the Alpine Section of the Hungarian Geographical Society consists of two parts.

PART ONE: EVENTS OF THE SECTION'S LIFE

13 lectures were delivered during the year. Our members offered lectures on the following subjects:

- 3 on visits to different volcanoes (Mount Hood USA, Mexico, Canary Islands)
- We commemorated the 15th anniversary of the first Hungarian climbing expedition into the Pamir (SU). 32 Hungarian climbers reached peaks above 7000 m since (Note: the highest mountain in Hungary is 1014 m!).
- We commemorated the 150th anniversary of the birth of Ármín Vámbéry, the orientalist of international fame
- The diver group of the Hungarian Television gave an account of their expedition to Cuba, showing their film "The World of Corals", turned there
- Two lectures were given on the 30th anniversary of the first ascent to Mount Everest. The first one recounted the story of the earlier attempts and the final success, the second one the ascents since. The 1953 and 1975 films were shown.

Our guests from other countries were:

- Hildegard Diemberger (Austria): "From Benares to the origin of the Holy River Ganges" delivered in Budapest and Dorog.
- Arno Puškaš (Czechoslovak) presented the film made during the Czechoslovak expedition to the Kang-chen-junga.
- Prof. Dr. Eric Arnberger (Austria) spoke in Budapest and Veszprém on "Cartography in high mountains".

The oldest member of the Hungarian mountaineering community, Dr. Ferenc Barcza, died this year at the age of 97.

PART TWO: ALPINE TRIPS OF OUR MEMBERS

The first Hungarian expedition to the Spitzbergen, consisting of 16 participants, covered in two months 16 new climbing routes and traveled by ski a distance of 150 km up to the northernmost point.

The first Hungarian Himalaya Expedition tried to reach the summit of Satopanth by the South Face. (7075 m) After surmounting major difficulties they had to return because of weather conditions. One member unfortunately lost his life.

(KUNFALVI Rezső)

SOMMAIRE

Le COMPTE-RENDU de l'année 1983 de la SECTION d'ALPINISME de la Société Hongroise de la Géographie se compose de deux parties.

La 1ère partie: LES EVENEMENTS SUR LA VIE DE LA SECTION

Au cours de l'année on a organisé 13 conférences suivies de soirées, dont les thèmes présentés par nos membres sont les 7 suivants:

- Trois conférences portent sur des escalades des volcans (Mt. Hood USA, Mexique, des Iles Canaries)
- On a organisé une séance commémorative, à l'occasion de laquelle il a été commémoré que les hongrois font des escalades dans la montagne Pamir, URSS depuis 15 ans. 32 alpinistes hongrois ont grimpé sur des pics plus hauts que 7000 mètres. (Le sommet le plus haut de la Hongrie s'élève à 1014 m.)
- On a commémoré le 150ème anniversaire de la naissance de Ármin Vámbéry, orientaliste hongrois de renommée internationale.
- Dans le cadre de son compte-rendu, le groupe des scaphandriers de la Télévision Hongroise a présenté un film tourné à Cuba, dont le titre est: "Le monde des coraux".
- On a organisé deux conférences à l'occasion du 30ème anniversaire de la première escalade du Mont Everest. La première portait sur les décennies expérimentales, et sur l'escalade réussie; la deuxième sur les escalades réussies faites après la première. On a projeté les films des expéditions d'Everest des Anglais des années 1953 et 1975.

On a invité trois conférenciers étrangers:

- Hildegard Diemberger (Autriche): "De Bénarès jusqu'à l'origine du fleuve saint, le Gange" - c'était le titre de sa conférence qu'elle a donnée à Budapest et à Dorog.
- Arno Puškaš (Tchécoslovaquie) faisait l'explication en hongrois du film qui a présenté l'escalade du Kangchenjunga, faite par les Tchécoslovaques.
- Prof. Dr. Erik Arnberger (Autriche) a eu deux conférences sur la cartographie des hautes montagnes à Budapest et à Veszprém.

C'est au cours de l'année que Dr. Ferenc Barcza le doyen des alpinistes hongrois est décédé à l'âge de 97 ans.

La IIème partie: LES RENDONNEES DES MEMBRES EN HAUTESMONTAGNES

- La première expédition hongroise au Spitzberg, avec 16 personnes, a fait en deux mois 16 randonnées nouvelles et a parcouru 150 km avec ski jusqu'au point le plus nordique.
- La première expédition à l'Himalaya voulait atteindre le pic du SATOPANTH (7075 m) à travers le flanc du Sud. Après que la paire des premiers grimpeurs avait surmonté les difficultés techniques significatives, les conditions météorologiques les ont forcés à retourner, à peine arrivés au-dessous de la cime.
Malheureusement une personne a perdu la vie.

(TOLDI György)

ZUSAMMENFASSUNG

Die Zusammenfassung über die Tätigkeit der Bergsteigersektion der Ungarischen Geographischen Gesellschaft im Jahre 1983 besteht aus zwei Teilen.

Teil I. SEKTIONSEREIGNISSE

Im Laufe des Jahres wurden 13 Vorträge, siebenmal davon von Sektionsmitglieder, über die folgenden Themen gehalten.

- 3 Vorträge über Vulkantouren (Mt. Hood U. S. A., Mexiko, Kanarische Inseln).
- Die ungarischen Bergsteiger klettern seit 15 Jahren im Pamirgebirge (in der Sowjetunion), und bis Ende 1982 erreichten 32 ungarische Bergsteiger Gipfel von einer Höhe 7000 m. Aus diesem Anlass wurde eine Erinnerungssitzung veranstaltet (Ungarn's höchster Gipfel 1014 m)
- Zu dem 150. Geburtstag des angesehenen ungarischen Orientalisten Ármin Vámbéry zollten wir Hochachtung.
- Die Tauchergruppe des Ungarischen Fernsehens führte im Rahmen eines Erlebnisberichtes seinen im Kuba gedrehten Film "Die Welt der Korallen" vor.
- Anlässlich des 30. Jahrestages der Erstbesteigung von Mount Everest wurden zwei Vorträge organisiert. Der erste berichtete über die Eroberungsversuche, und über die erfolgreiche Erstbesteigung, der zweite über die weiteren Gipfelerfolge. Die englischen Filme von 1953 und 1975 über Mount Everest wurde auch aufgeführt.

Wir haben drei ausländischen Vortragende eingeladen:

- Hildegard Diemberger (Österreich): "Von Benares bis Ganges, bis dem Ursprung des heiligen Flusses" vorgetragen in Dorog und Budapest.
- Arno Puškaš (die Tschechoslowakei) gab eine ungarische Inhaltsangabe zum Tschechoslowakischen Film über die Eroberung von Kangchendzönga)
- Professor Dr. Erik Arnberger (Österreich) trug in Veszprém und in Budapest über die Hochgebirgskartographie

Im Laufe des Jahres starb der Nestor der ungarischen Bergsteiger dr. Ferenc Barcza. Er war 97 Jahre alt.

Teil II. DIE TOUREN UNSERER MITGLIEDER IN DEN HOCHGEBIRGEN

- Die erste ungarische Spitzbergenexpedition mit 16 Bergsteiger unter 2 Monaten kletterte 16 neue Routen und legte eine 150 km lange Strecke mit Ski bis zum nordester Punkt und zurück.
- Die erste ungarische Himalaya-Expedition wollte den Gipfel von Satopanth durch den Südwand erreichen. Nach der Überwindung der schweren technischen Schwierigkeiten zwang die Unbilden des Wetters die Vorangehenden zum Rückkehr. Ein Bergsteiger ist betrüblicherweise ums Leben gekommen. (Satopanth 7075 m)

(POGÁCSÁSNE Dezsényi Ágota)

SOMMARIO

Il resoconto dell' anno 1983 della Sezione Alpinistica della Società Geografica Ungherese consta di due parti.

Parte I^a AVVENIMENTI DELLA SEZIONE

Nel corso di quest' anno vennero tenute 13 conferenze. Sette di queste erano tenute dai membri della sezione dei temi seguenti:

- 3 di queste si occuparono delle ascensioni sui vulcani (Mt Hood USA, Messico, Isole Canarie)
- In occasione del fatto che la montagna Pamir nell' Unione Sovietica viene visitata da 15 anni dagli ungheresi è stata organizzata una commemorazione. Nell' anno 1982 potevano raggiungere la vetta oltre ai 7,000 metri 32 alpinisti ungheresi. (La vetta più alta in Ungheria risale a 1014 m).

- Venne rievocato l'anniversario 150° della nascita di Ármín Vámbéry, orientalista ungherese di fama internazionale.
- Il gruppo dei palombari della TV ungherese ha presentato svolgendo delle relazioni sugli avvenimenti il film intitolato "Il mondo dei coralli" - che venne girato a Cuba.
- In occasione del 30° anniversario della prima scalata sul Mount Everest erano tenute 2 conferenze. La prima aveva per oggetto i primi decenni di prove e la scalata stessa; la seconda presenta le vittorie ottenute da allora sulla vetta. Anche i film girati dagli inglesi nell'anno 1953 e 1975 vennero proiettati.

Erano tre i conferenzieri esteri invitati da noi:

- Hildegard Diemberger (Austria) tenne una conferenza a Dorog e a Budapest con il titolo "Dal Benares fino al sorgente del Gange il fiume santo".
- Árpád Puskaš (Cecoslovacchia) diede spiegazione in lingua ungherese al film cecoslovacco "Scalata del Kangchenjunga".
- Il Prof. Dott. Erik Arnberger (Austria) espose a Veszprém e a Budapest il tema cartografia in alta montagna.

Quest'anno ^é deceduto il Nestore degli scalatori ungheresi dott. Ferenc Barcza in età di 97 anni.

Parte 2^a LE SCALATE ALPINISTICHE DEI NOSTRI MEMBRI

- La prima spedizione ungherese sull'Arcipelago SVALBARD con 16 partecipanti esplorò un nuovo tratto di scalata, e fece un percorso di 150 km sui ghiacci fino al più lontano punto in settentrione.
- La prima spedizione ungherese sull'HIMALAYA volle raggiungere la vetta attraversando la parete meridionale del SATOPANTH (7075 m.). Superate le grosse difficoltà tecniche la cordata principale era costretta di tornare per l'inclemenza del tempo dalla vicinanza della vetta. Deplorabilmente persino una persona perse la vita.

(GÖRGÉNYI Andrásné)

S Ů H R N

Referát Horolezeckej sekcie Maďarskej zemepisnej spoločnosti

I. časť. UDALOSTI SEKcie.

Behom roku bolo 13 prednášok. Z toho sedemkrát prednášali členovia sekcie v nasledujúcich témach:

- Tri prednášky sa zaoberali s vulkanickými túrami /Mt. Hood USA, Mexiko, Kanárske ostrovy/.
- Organizovali sme pamätné zasadanie z tej príležitosti, že na Pamir, ležiaci na území ZSSR, 15 rokov chodia maďarskí horolezci. Do konca roku 1982 tridsaťdva maďarských horolezcov vystúpilo na výšku nad 7000 m /najvyššia maďarská hora má 1014 m/.
- Na pamätnom zasadaní spomenuli sme na 150-té výročie narodenia Á. Vámbéryho, medzinárodne uznaného maďarského orientalistu.
- Potápačská sekcia Maďarskej televízie premietla na Kube zhotovený film "Svet koralov" v rámci porozprávania zážitkov.
- Z príležitosti zdolania Mt. Everestu pred 30 rokmi, boli 2 prednášky. Prvá znela o pokusných desaťročiach a o úspešnom zlezení štítu, druhá o výstupoch, ktoré sa uskutočnili po tejto dobe. Premietali sme filmy Angličanov o výstupe na Mt. Everest z r. 1953 a 1975.

Pozvali sme troch zahraničných prednášateľov:

- Hildegard Diemberger /Rakúsko/ mala prednášku v Dorogu a v Budapešti pod titulom "Od Benáresu po prameň svätej rieky Ganges".
- Arno Puškás /ČSSR/ po maďarsky vysvetlil premietaný československý film o výstupe na Kečandžunga.
- Prof. Erik Arnberger /Rakúsko/ prednášal vo Veszpráme a Budapešti o vysokohorskom mapovaní.

Počas roku opustil nás Nestor maďarského horolezectva, Dr. Ferenc Barcza v 97. roku svojho života.

II. časť. VYSOKOHORSKÉ TÚRY ČLENSTVA.

- Prvá 16-členná maďarská expedícia na Špicbergu za dva mesiace prešla 16 nových ciest a po 150 km lyžovaní dosiahla najsevernejší bod ostrova.
- Prvá maďarská expedícia na Himalaju mala za úlohu dosiahnuť štít Satopanth /7075 m/ južnou stenou. Po zdolaní značných technických ťažkostí pre nepriaznivé počasie, útočná dvojica sa musela vrátiť zpod štítu. - Žiaľ, jeden z nich prišiel o život.

/Farkas Alfréd/

Отчёт.

Отчёт Секции Альпинистов Венгерского Географического общества за 1983 год состоит из двух частей.

I. часть: События секции.

В течение года было прослушано 13 докладов.

Члены нашей секции выступили с 7 докладами по следующим темам:

— 3 доклада о восхождении к вулканам /Монт Худ — США, Мексики, Канарских островов./

—В одном из докладов упоминался следующий факт: венгерские альпинисты уже 15 лет принимают участие в восхождениях на вершины Памира находящиеся на территории Советского Союза. К концу 1982 года 32 альпиниста побывало на пике Памира —7000 м./ Самая вершина Венгрии 1014 м./

—Отмечалась 150 летняя годовщина со дня рождения всемирно известного венгерского ориенталиста Армина Вамбери.

—Секция водолазов венгерского телевидения продсмонтировала фильм " Мир кораллов" отражающий впечатления кубанской экспедиции.

Было заслушано 2 доклада по поводу 30 летней годовщины первого восхождения на Монт Эверест. Первый доклад — о десятилетиях научных исследований и об успешном восхождении на вершину, второй о последующих за Монт Эверестом покорениях горных вершин. Были продсмонстрированы английские фильмы об Эвересте 1953 и 1975 г.

Были приглашены 3 докладчика из зарубежных стран:

— Хилдегард Диембергер / Австрия / прошёл лекцию " От Бена-реса до истоков святой реки Ганга " в Будапеште и Дороге.

— Арно Пушкаш / Чехословакия / дал пояснительный текст на венгерском языке к фильму о восхождении чешских альпинистов на Кангчендзёнг.

— Профессор, доктор Эрик Арнбергер / Австрия / прочёл лекции высокогорной топографии в Веспреме и Будапеште.

В этом году ушёл из нашего круга один из основатель венгерского альпинизма доктор Ференц Барца, на 97 году жизни.

S Ů H R N

Referát Horolezeckej sekcie Maďarskej zemepisnej spoločnosti

I. časť. UDALOSTI SEKCIE.

Behom roku bolo 13 prednášok. Z toho sedemkrát prednášali členovia sekcie v nasledujúcich témach:

- Tri prednášky sa zaoberali s vulkanickými túrami /Mt. Hood USA, Mexiko, Kanárske ostrovy/.
- Organizovali sme pamätné zasadanie z tej príležitosti, že na Pamir, ležiaci na území ZSSR, 15 rokov chodia maďarskí horolezci. Do konca roku 1982 tridsaťdva maďarských horolezcov vystúpilo na výšku nad 7000 m /najvyššia maďarská hora má 1014 m/.
- Na pamätnom zasadaní spomenuli sme na 150-té výročie narodenia Á. Vámbéryho, medzinárodne uznaného maďarského orientalistu.
- Potápačská sekcie Maďarskej televízie premietla na Kube zhotovený film "Svet koralov" v rámci porozprávania zážitkov.
- Z príležitosti zdolania Mt. Everestu pred 30 rokmi, boli 2 prednášky. Prvá znela o pokusných desaťročiach a o úspešnom zlezení štítu, druhá o výstupoch, ktoré sa uskutočnili po tejto dobe. Premietali sme filmy Angličanov o výstupe na Mt. Everest z r. 1953 a 1975.

Pozvali sme troch zahraničných prednášateľov:

- Hildegard Diemberger /Rakúsko/ mala prednášku v Dorogu a v Budapešti pod titulom "Od Benáresu po prameň svätej rieky Ganges".
- Arno Puškáš /ČSSR/ po maďarsky vysvetlil premietaný česko-slovenský film o výstupe na Kačandžunga.
- Prof. Erik Arnberger /Rakúsko/ prednášal vo Veszpráme a Budapešti o vysokohorskom mapovaní.

Počas roku opustil nás Nestor maďarského horolezectva, Dr. Ferenc Barcza v 97. roku svojho života.

II. časť. VYSOKOHORSKÉ TÚRY ČLENSTVA.

- Prvá 16-členná maďarská expedícia na Špicbergu za dva mesiace prešla 16 nových ciest a po 150 km lyžovaní dosiahla najsevernejší bod ostrova.
- Prvá maďarská expedícia na Himalaju mala za úlohu dosiahnuť štít Satopanth /7075 m/ južnou stenou. Po zdolani značných technických ťažkostí pre nepriaznivé počasie, útočná dvojica sa musela vrátiť zpod štítu. -Žiaľ, jeden z nich prišiel o život.

/Farkass Alfréd/

Отчёт.

Отчёт Секции Альпинистов Венгерского Географического общества за 1983 год состоит из двух частей.

I. часть: События секции.

В течение года было прослушано 13 докладов.

Члены нашей секции выступили с 7 докладами по следующим темам:

— 3 доклада о восхождении к вулканам /Монт Худ — США, Мексики, Канарских островов./

— В одном из докладов упоминался следующий факт: венгерские альпинисты уже 15 лет принимают участие в восхождениях на вершины Памира находящиеся на территории Советского Союза. К концу 1982 года 32 альпиниста побывало на пике Памира — 7000 м. / Самая вершина Венгрии 1014 м. /

— Отмечалась 150 летняя годовщина со дня рождения всемирно известного венгерского ориенталиста Армина Вамбери.

— Секция водолазов венгерского телевидения продсмонтировала фильм " Мир кораллов" отражающий впечатления кубанской экспедиции.

Было заслушано 2 доклада по поводу 30 летней годовщины первого восхождения на Монт Эверест. Первый доклад — о десятилетиях научных исследований и об успешном восхождении на вершину, второй о последующих за Монт Эверестом покорениях горных вершин. Были продсмонстрированы английские фильмы об Эвересте 1953 и 1975 г.

Были приглашены 3 докладчика из зарубежных стран:

— Хилдегард Диембергер / Австрия / прошёл лекцию " От Бена-реса до истоков святой реки Ганга " в Будапеште и Дороге,

— Арно Пушкаш / Чехословакия / дал пояснительный текст на венгерском языке к фильму о восхождении чешских альпинистов на Кангчендзёнг.

— Профессор, доктор Эрик Арнбергер / Австрия / прочёл лекции высокогорной топографии в Веспреме и Будапеште.

В этом году ушёл из нашего круга один из основателей венгерского альпинизма доктор Ференц Барца, на 97 году жизни.

II. часть: Восхождение к высоким вершинам члены секции.

— Первая венгерская экспедиция на Шпицберген из 16 человек в течение 2 месяцев проложила новый альпинистский маршрут и проделала 150 километровый путь на лыжах до самой северной точки Шпицбергена.

— Первая венгерская экспедиция на Гималаи намеревалась достичь вершины / 7075 м / пройдя через южную стену Сатопанта. Участники экспедиции преодолели значительные погодные условия, но перед самой вершиной вынуждены были повернуть назад, т.к. один из участников экспедиции погиб.

Бучек Олга

SZAKOSZTÁLYI ESEMÉNYEK

Cortina d'Ampezzo a Pomaganon-nal

A Dolomitok falain

Dr. Jankovics Marcell: Cortina d'Ampezzo

(Megjelent a Turistaság és Alpinizmus 1933. évi 321-330 oldalon)

Vannak nevek, melyek mindig újra megdobogtatják az ember szívét. Oh, nem csak behízelgő női nevek, melyeknek már pusztá hallása a lélekbe varázsolja az ifjúságot, boldogságot, vagy néha a "Paradise Lost" érzését. Ilyenek nem csak a népszerű, nagy férfiak nevei, melyekhez associatio révén sokszor milliók boldogulásának gondolata fűződik, hogy pusztá hallásuk új reménységek és a bizalom jól eső érzetét kelti. Vannak egyszerű helynevek is, melyek hallatára szürke korunkban is megcsillan szemünk. Ilyen nekem ez a név: Cortina... Igen, mert ez a hely nekem, mint a költő (Gazzoletti) írta: "Terra al sol prediletta, ... dove nacque, onde mosse ogni armonia. . ." Az a föld, melyet a napfény szeret, — ahonnan kiindult, hol született minden harmónia.

Jó negyven éve, hogy mint bizonytalan vágyakozással eltelt, gyöngé mellő fiú a cortinai Stella d'Oro régimódi, kedves vendéglőjéből kiléptem és bámultam mindent, az ég kékebb kékjét, a nap melegebb melegét, formákat, az isteni alkotás legcsodásabb művészetét. Azt hittem, álmodom, de azért mohón szívtem magamba a dél fluidumát mindenből, napfényből, fenyvesek illatából, a nagy, napos völgy nyelvjárásának édességéből.

Éppen harminc éve, hogy először tollat fogtam, — és akartam írni az annyszor megölelt szirtek, kövek himnuszát, bár tudtam, hogy ehhez szegényes a tollam, mert himnuszt csak énekelni és átérezni lehet, de nem — olvasni. Ahogy írogattam, úgy éreztem, nem is fogják olvasni magyar földön az "Út-talan utak" vándorának élményeit. Ez volt első kedves csalódásom, azért mondom kedvesnek, mert hiszen a csalódás rendesen szomorú.

Néhai jó Bársony Istvánnak, a nagy természet legszebb szavú írődeákjának valami szerkesztőségi asztalon keze ügyébe akadt a szerényen leadott, bizony-bizony beporosodott tiszteletpéldány. Belenézett és tollat fogott. Olvasta és írt, szépen, pompásan. Azt írta: "... Ez a könyv a legtűzesebb szerelmi regény. . ." Igen, igaza volt: szerelmes lettem Cortina hideg köveibe. . .

*

Régen volt. Néhány évtizede, mely néhány évszázadnak is beillik, mert ha régi hagyomány szerint a háborús évek duplán számítanak, a háború utáni békeévek a beléjük tömörülő gondok miatt legalább tíz esztendővel mérendők.

1894-1895 táján lehetett. Akkor volt legnagyobb a versengés a sexteni és az ampezzoi Dolomitok két legderékabb fia között. Alig múlt öt éve, hogy a sexteni germán legény, a karcsú, szőke Innerkofler Sepp feltornászta magát

Helversen dr. -ral a Kleine Zinne északi falán. (1890. júl. 28.) Ezzel a bravúrral, mint ma az irodalomban mondani szokás, Innerkofler "beérkezett." Csodákat regéltek e falról és regélt e fal önmaga. mindenkinek, a köznap százainak, kik a kis menedékház előtt félős áhítattal pillantottak föl reá, verőfényes nyári reggeleken. Mikor 1902-ben én is végigjártam e falat, mert talán "útnak" még alpesi műnyelven sem lehet nevezni a függőleges, néhány száz méternyi keskeny sziklarepedéseket, hol bizony három oldalról csak a szellő a kétes értékű támasz, — még számították, hányadik a megmászás erről az oldalról. Számították még 12 év után is. Ez a számolás a hódolatot jelentette, a klasszist, — a szám fordított aránya jelezte a becsületet, — a legkisebb szám jelentette a legmagasabb rangot. A soha meg nem ismételt nehéz túrák (ma már alig akad ilyen!) voltak a hegyek közt az "uralkodók", a koronás sziklafők, — a nagyon ritkán megkísérlettek még fejedelmi rangban szerepeltek, — a rendesen felkeresett, divatos hegyormok minden szépségük, pompás panorámájuk, néha eljegesedett szirtjeik, villámszóró zivataraik mellett is már csak aféle nyárspolgároknak számítottak.

Innerkofler Sepp méltán tekintette a Kleine Zinne északi falát a magáénak. A legelső kik e csodaszép északi falra vágyódtak, az ő szakszerű vezetését keresték. Később is, mikor egyik felhőtelen nyár, mondhatnám, szicíliai augusztus megtámadta az ő szívét, és ezért a Zinnenhütte gazdája lett, hogy nyugalomban élhessen szülő faluja kaprázatosan merész, majd festői, majd groteszk sziklatornyai közelében, Sepp mindenkit — mondhatnám, a szó szoros értelmében föl vitt e falon a manillakötél segítségével, hiszen ez a vállalkozás az ő beteg szívének is még csak gyerekjáték volt, 3-4 óra a menedékháztól. Ez abban az időben történt, mikor a híres távgyalogló, dr. Friedmann Luois kísérője volt és augusztus minden napján egy-egy elsőrangú csúcson állt fenn, sőt egyik napon hajnalban lebirta a Monte Pelmot (3169 m) és délben már erre az oromra az Antelao (3264 m) csúcsáról integetett át, pedig e két sziklaóriás között húzódik a mély Cadore. . . A "kis" távolság szinte eszembe juttatja báró Eötvös József híres szójátékát. Mikor a Grande Nation egyik fia büszkén dicsekedett előtte, hogy a francia katonának áttörni az angol szigetországba "seulement un pas" (csak egy lépés!), megjegyezte: "Qui, le Pas de Calais. . ."

Sepp ott is halt hősi halált, mert, ha ez a derék szív beteg is lett a sziklák túlságos szerelmétől, meg nem remegett soha! Bravúrosan szállított gépfegyvert a Kleine Zinne-re, mikor hívta a haza. Glóriában végzett az ő hegyormán, — minden hegymásznál szebben — meghalt, mint igaz ember, rettenthetetlen katona és hűséges hazafi.

Mondom, 1895. körül lehetett, mikor versengett a déli bajtárssal, a ladin Dimai Antonioval, ki egymagában százával fedezte fel a "first rate" sziklatutakat, éles szemmel, csodás talentummal, soha vereséget nem ismerő bátorsággal. A német Seppnek nagy mecénása akadt, Lord Douglas, a Matterhorn egyik első áldozatának atyjafia. Igaz-e, vagy nem, — ma már nem tudom, de híre járt, hogy Dimai Antonio szerint "lehetetlen a Kleine Zinne északi falán leszállani." Másnap Sepp azt súgta Douglas lordnak: "Menjünk fel a Zsigmondy-kaminon át, szálljunk le az északi falon." Harmadnap a csendes angol és a

vakmerő vezető a Kleine Zinne északi fala alatt szorították meg egymás kezét, nem indulás előtt, hanem a mesteri leszállás után. . .

Meghallotta ezt két másik angolszász. Messrs Phillimore és Raynor, mikor visszatértek az Einser (2891 m) végsőkéig nehéz keleti faláról. Phillimore fölmutatott a Kleine Zinne északi oldalára és röviden szólt: "Antonio, we must come down there too! Nekünk is ott kell lejönnünk.

Mentek. Ok is lefelé. A törékeny sárga falrészletnél, mely az Alpesek egyik legexponáltabb helye. Antonio felszisszen:

— Madonna mia! il Sepp! — s rámutat a vaskampóra, melyet ott pár nappal előbb Innerkofler leszállása biztosítására bevert

Leszól az angolokhoz: Ciapá inze! (Jól kapaszkodni!) Azután izmos tenyerével megragadja a bevert acélkampót és addig rázza, míg kifordul beékeléséből, majd vad kiáltással leveti a mélybe, hova pár száz métert repül anélkül, hogy a falat érné

Antonio méltóságán alulinak tartotta, hogy bárhol is mesterséges biztosítékot használjon. Letornászott minden biztosíték nélkül. . .

Ez egykor volt.

— Mikor 1902-ben Antonioval és Siorpaes Pietroval visszatértünk a Tofana di Roces "Via Eötvös" nevű útjáról, e nagyszerű élményt meg akartam hálálni Antonionak, Pocol házai előtt biztattam: kívánjon valamit. Antonio rámutatott az elégedetten turkáló mangalicára és szerényen azt kérte tőlem "emlékül" gazdaságába Örömmel helybenhagytam. A derék ember pályvát vetett a manillakötélből és a kifizetett szerzeményt közös erővel letereltük Chiave-ba, ahol Antonio lakott.

Nagy volt az öröm a kicsi házban. A kövér jövevényt két apró gyerek ugrálta körül. Jókedvükben cseresznyeszemük csillogott, mint a szikra. Ujjongtak, táncoltak a kis emberek, mint a préri gyermekei.

Apjuk büszkén mutatta be őket: ez az Angelo, ez meg a Giuseppe . .

Kedves este volt a chiavei kis gazdaságban. . .

1933. augusztus. A világlapok közlik, hogy Dimai Angelo és Dimai Giuseppe megoldották a Dolomitok utolsó nagy problémáját. A Grosse Zinne északi fala függőleges és síma, mint a tükör. Az ős időkben lemetszett, lecsiszolt vagy 700 méteres sziklafal. A legvakmerőbb vezetők, a legelszántabb amatőrök eddig csak 11, mondd tizenegy métert bírtak fölfelé kúszni. A két fiatal ampezzoi vezető kb. 40 óra alatt legyőzte e lehetetlen falat is. Vagy 90 acélkampóval és vagy 50 vasgyűrűvel fogtak a munkához. A viharos éjszakára egyszerűen fölfüggesztették magukat a fal feleútján bevert kampókra, mert hiszen a kő sem kézne, sem lábujjajknak támaszt nem nyújtott. Az elszánt

legények pusztá ambícióból vállalkoztak e halálosan komoly vakmerőségre, hogy e legnagyobb és legnehezebb problémát is Cortina szülöttei oldják meg. . .

— Ime, mennyit tesz 30 esztendő! Mekkora a különbség az egykor és a modern ma között. . .

Három évtized története — az acélkampóban. . .

*

1923-ban léptem át először az új határt gimnázista fiammal. Mentünk újra kezdeni az életet ott, ahol abbahagytuk 1914. augusztus 1.-én. Akkor a Tre Croci fölött, a Monte Cristallo ormán ért a mozgósítás híre.

Az első meglátás óta körülrajongott, misztikus álmokép volt nekem a Monti Marmarole hegylánc. 1900-1903 évek között évente ellátogattam az elhagyott, nagyrészt még ismeretlen csúcsok közé, melyek különösen mély völgyekből emelkednek a violás párákba.

Mikor tíz év után újra megláttam e délibábszerű tetőket, ellenállhatatlan vágy húzott e hegylánc mögé. Beültünk a postautóba és megálltunk Calalzo-ban. A kedves kis hotel előtt letelepedtünk feketekávéra és suttogtunk a hegyek szépségéről, halkan, akár a templomban. Hiszen igazán csupa fenséges dóm emelkedett körös-körül.

Az ajtóban kedves arcú, élénk úriasszony jelent meg. Úgy látszik, megkapták fülét az ldegen turáni hangok; nyájasan odaszól hozzánk:

— I Signori sono Ungheresi? (Az urak magyarok?)

— Altro che! Hogyne! Talán ért asszonyom magyarul?

Fejét rázza. Nem! De egy magyarra szörnyen haragszom.

Szelíden érdeklődöm: — és ki légyen az a szegény ember?

— Dott. Marcello Jankovics. . .

Elképedtem. Mit vétettem én e szeretetreméltó fiatal hölgynek. "Rangrejtve" maradtam, ahogy ma Pesten mondják az incognitót.

— S miért haragszik erre — hogyan mondta kérem a nevét?

Temperamentumosan átmutatott a Marmarole felé.

— Lássá, ott abban a gyönyörű hegyláncban van egy remek csúcs, igazi campanile. Azt hittük, érintetlen. Mennyi küzdelem, mennyi keserűség, veszedelmes harc folyt e csúcserő. Fivérem. Umberto Fanton és barátja epedtek e legpompásabb szirttorony első elfoglalásáért. Végre feltörnek az elérhetetlen oromra, Berto és Giovanni, a velencei, hogy kitűzzék a mi lobogónkat. A csúcs kis kőhalmazában megsérült levelet találnak, írta ez a kegyetlen Dottore Marcello, a magyar. . . Egy évtizeddel előtűnk elvitte az első megmászás zamatját. Hogyne gyűlölném ezt az embert! Csak egyszer találkoznom vele, arcába mondanám! Még ő adott a csúcsnak nevet is. . .

Fölálltam és meghajolva ennyit mondtam:

– Signora, ez a bűnös én vagyok. . .

Az élénk asszony elpirult – és mondanom sem kell, hogy egy perc múlva meleg kézszorítást kaptam. Igaz, kedves vendégszeretettel marasztalt bennünket.

A többit mondja el Chiggiato Giovanni tolla.

A szerző leírja a második megmászást, melynek útja teljesen más irány, mint amelyet én választottam.

"Pár fogás a sziklán, talán 15 percnyi kapaszkodás választ el a csúcstól. Berto (Fanton Umberto) megy elsőnek, méltán megérdemelte a csúcs legelső megérintésének babérját. Kevéssel később a magasból, hol a sziklák közt eltűnt, jégesőként hull a szitkozódás, mely tövéig megremegetteti a hegyet. Az orom nem volt többé – szűz tető. A homlokán épített kis kömber árulta el, melyet eddig a sziklák rejtettek el a távolból szemlélő előtt.

A csúcson a kis kömbernél talált papírlapból a felkelő nap első sugaránál megtudtuk, hogy Jankovics 1902. augusztus 12.-én ért ide fel. Hódításáról nem adott hírt egyesületeknek, nem tett közzé semmit a hazai vagy idegen alpesi folyóiratokban. Nem ismerjük útirányát. Olvastam az olaszul írt csúcslevélben Jankovics szövegét: "Campanile di San Marconak nevezem el ezt az ormot a Velencében nem rég ledőlt Campanile emlékére, mert e hegy szépsége méltóvá teszi erre a névre."

Elszállt csakhamar minden bosszúságunk és igaz megindultsággal köszöntem az idegennek hódolatát, mellyel az én Veneziámnak adózott.

Még megjegyzem, hogy Signora Fanton megemlítette, hogy az olasz vezérkar az én kis levelem alapján a csúcsok átkeresztelésénél ezt a nevet megtartotta, mert ezzel akarta jutalmazni az én hódolatomat.

Nagy barátságban váltunk el és én meghatva gondoltam: milyen kicsiny ez a világ, mikor a végtelen magasságokban a megcímzetlen levél is eljut az igazi címzettekhez.

ELŐADÓÜLÉSEK

1983-ban 13 előadást tartott szakosztályunk.

Ebből 8 előadáson 11 szakosztályi tag,

5 előadáson 3 külföldi vendég szerepelt.

A szakülések helye a következőképpen oszlott meg:

Budapesten 5 alkalommal az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természetföldrajzi Tanszék Lóczy termében (VIII., Kun Béla tér 2.)

6 alkalommal a TIT Természettudományi Stúdió körtermében (XI., Bocskai u.37.)

Dorogon 1 alkalommal a Dorogi Alpin Clubban

Veszprémbe 1 alkalommal az Országos Oktatástechnikai Központban (Schönherz u. 2.)

A 13 előadáson - az aláírt jelenléti ívek szerint - megjelent 1310 fő, ami 100 fős átlagot jelent.

Hevesi Attila dr.: A Cascade-hegységi Mt. Hood tűzhányó (3428 m) szabálytalan megmászása

Lóczy terem, 1983. január 7.

Hallgatóság: 93 fő, ebből 55 tag

Az előadó az MTA Földrajztudományi Kutatóintézetének munkatársa, főleg felszínalaktannal foglalkozik. 1971-ben és 1981-ben járt a Cascade-hegységben. Első alkalommal megmászta a 3186 m magas Lassen tűzhányót és tanulmányozta környékének salakkúpjait, vulkáni utó- és kísérő-jelenségeit; második alkalommal eljutott az 1980-ban szétrobbant St. Helens tűzhányóhoz, és megmászta a Portland nyugati szomszédságában emelkedő Mt. Hood-ot.

* * *

A Mt. Hood (Süveg-hegy) Észak-Amerika második legnagyobb, kb. 1300-1400 km hosszú, 180-200 km széles tűzhányóvonulatának tagja. A vonulat 17 "nagykúpja" alig 30-50 ezer éves, a felsőjégkorban születtek, s többségük ma sem kialakult, hanem szunnyadó-működő tűzokádó. Valamennyiük tszf-i magassága meghaladja a 2000, tizenégyé a 2500, kilencé a 3000, kettőé a 4000 m-t. Saját, környékükhöz viszonyított magasságuk 800-2500 m, átmérőjük 3-10 km. Tekintélyes termetük következtében valamennyi a fahatár, többségük a hóhatár fölött tetőzik, jelentős hányaduk palást-jégárat visel.

Mivel a "nagy tűzhányók" egymástól 20-50 km távolságra ülnek, a Cascade-hegység arculata – a főcsúcsok méretei és gleccserei ellenére – egészen más, mint az Alpoké. A magashegységi jellemvonások a nagy tűzhányókra korlátozódnak, s e jég- vagy hópalástú hegyóriások szinte szigetként emelkednek az erdős kúpközök, s a legtöbbször alacsonyan járó felhők szintje fölé.

A fahatár fölött a nagy tűzhányók lejtői csaknem teljesen csupaszak, mindössze néhány menedékesebb, szél- és esőárnyékos lejtőszakaszon települhet meg szétcsórt, párnaszerű foltokban egy-két lágyszárú faj.

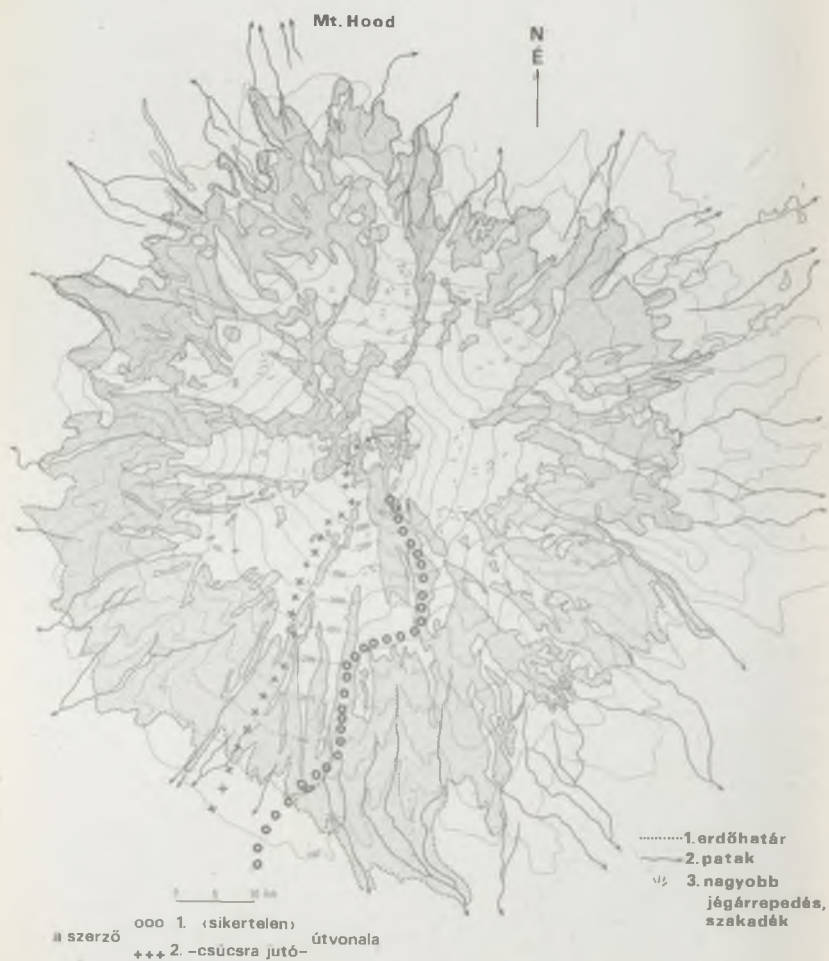
A nagy tűzhányók palástjégárai lényegesen különböznek az alpesi magashegységek völgyi gleccsereitől. Szó szerint a hegykúpok palástján képződnek, igazi völgyük nincs, a keményebb láva- vagy salakbordák mentén hasítottak, csak lebenyeik végrojtjai csatlakoznak néhol völgyekhez.

A 3428 m-es Mt. Hood az elmúlt 10000 évben rendszeresen föl-föl ébredve, sugarasan széttartó vízhálózatának csaknem minden jelentős völgyébe juttatott

A Mt. Hood félkaidérájában

Fotó: Híves!

Mt. Hood és környéke

egy-egy hamuiszapos árvízben végződő zagyárat (Sandy, Hood, White River). Legutóbb 1865-ben, bizonytalan adatok szerint 1907-ben működött. Bár kevésbé híres, mint magasabb, vagy tevékenyebb társai (Rainier, Shasta, Lassen, St. Helens), szépség és érdekesség tekintetében méltó párjuk. A St. Helens frissen szabott kalderájához hasonló alakjából ítélve egy nagy robbanás után már bizonyára túl van.

700-800 m átmérőjű tűzhányóüstje DNY-on nyitott. Öble kráterszerű horpával s repedésekből pöfékelő szikla-toronnyal átlukasztott csonthógyűjtő, ahonnan négy, kb. 2 km hosszú, 300-1000 m széles, alul vékony nyelvekkel völgyek szerint szétágazó jégár indul Ny, DNY és D felé. A gleccserek nyaranta vas-tagon fölengedő felső hórétegen viszonylag egyszerű, kevésbé veszélyes a járás. 0,5-2 m széles, 3-15 m mély szakadékaik, láva vagy salakkő-sapkás gleccserasztalaik, jég-hídjaik könnyen megközelíthetők. (A Cascade-hegységi nagy kúpok megmászása általában haladósabb, s kevésbé megerőltető a hómezőkön, gleccsereken; a meredekebb hamu- és salaklejtőkön csaknem minden lépés 10-20 cm-es – esetleg nagyobb – zörgő-csorömpölő visszacsúszással jár. Legbiztonságosabbak a megdermedés után nagy tömbökre hasadozott lávafolyások, ezek azonban nagyon ritkák.)

A Süveg-hegy D-re ereszkedő jégárainak hátán különös világba kapaszkodhatunk. Kaldérába települt csonthógyűjtőjük jóval a hóhatár fölött váratlanul megszakad; a fagyos, fehér hómezők forró kénes- és széndioxidos kigőzölgések fűtötte, meleg zöldes- és sárgásszürke "tisztások"-kal váltakoznak.

Aki átázott a jégárakon, itt cipőt, ruhát száríthat. A tisztások agyagos fel színének repedéseiből halvány, pokolszagú (kénes) füstfátyol lebeg föl, mélyedéseiben 2-3 cm hosszú egyedeket nevelő kénkristály-fészek sárgállanak. A földhöz közelhajolva tompa mormogással aláfestett sistergést, rotyogást hallhatunk, és arcunkon érezhetjük a közeli magmakamra nagyon kellemes hőszugárzását. A tisztások peremén élesen, 3-4 m magas fallal végződnek a csonthórétegek. Egy-egy forró hasadék néhol szó szerint "aláfűt" a jégnek és 10-15 m hosszú, embermagasságú barlangokat olvaszt a csonthó-homlokzatokba. Mennyezetükről helyenként napfény-világított csodálatosan kéklő falú kúrtók nyílnak a hó- és jégmezők felszínére.

A legmagasabb pontot párkánnyá szélesedő perem hordozza, ahová a katlanból – mély, csillogó jégcsapokkal ékesített homlokzatú szakadékokkal szabdalva, meredek csonthólejtőn – föl lehet jutni. A tetőn verőfényes nyári napokon is dermesztő szelek járnak. A csúcs csaknem mindig kiemelkedik a környékét gyakran összefüggően borító felhőrétegből, amely fölött E-on szinte lebegni látszik a Rainier és a Mt. Adams, D-en a Mt. Jefferson és a Három-nővér (Three Sisters) kúpjai.

Csanádi Sándor: Harminckét magyar 7000 m felett (15 éves Pamír összefoglaló)

Lőczy terem, 1983. február 4.
Hallgatóság: 99 fő, ebből 44 tag

Az előadó MFT tag, az Alpesi Rózsa hegymászó szakosztály vezetője. Vezetett Kaukázus és Pamír expedíciókat, hatodmagával végigsízte az Alacsony Táttra teljes főgerincét. 1983-ban az első magyar Spitzberga expedíció helyettes vezetője volt. Az Alpok klasszikus útjain kívül, téli 5000 m-es, nyári 6-7000 m-es csúcsmászásokat végzett.

* * *

Az előkelő szomszédok – a Himalája, a Hindukus és a Tien-San – közül a magyar hegymászás számára a Pamír "emelkedik ki", hiszen az elmúlt 15 évben rendszeresen csak ebbe az ázsiai magashegységbe jutottak el hegymászó csoportjaink.

Az előadásra meghívót kaptak mindazok a magyar hegymászók, akik a Pamír (SZU-ban levő) három hétézrese: a Kommunizmus csúcs (7495 m), a Lenin csúcs (7124 m) vagy a Korzsenyevszkaja csúcs (7105 m) közül legalább az egyiket fent jártak. A magyar "Hétézresek Klubja" már elérte a 32 fő létszámot.

Állnak:

Várkonyi László
Nagy Sándor dr.
Ozsváth Attila
Szálkai István
Dékány Péter
Szendrői Szabolcs
Hosfi Tivadar
Perge Ferenc
Tátrai Rupert
Péror Csaba
Holler Huba.
Kádas Sándor dr.
Pogácsás György
Decsi István
Pelikán István
Csanádi Sándor

Guggolnak:

Zohls Mihály
Vörös László
Szabó István
Nádorfi Lajos
Németh Károly
Berzi László

7000-es csúcsokon járt magyarok

Földi. Fekete

Berzi László
Berzi László

Csikós József
Csikós József

Dékány Péter
Dékány Péter

Himer József
Himer József

Hoffmann György dr.
Hoffmann György dr.

Jankovics László
Jankovics László

Konya Lajos
Konya Lajos

Nagy Sándor dr.
Nagy Sándor dr.

Nádorfi Lajos
Nádorfi Lajos

Pelikán István
Pelikán István

Perge Ferenc
Perge Ferenc

Szabadka Péter
Szabadka Péter

Szabó László
Szabó László

Szendró Szabolcs
Szendró Szabolcs

Tátrai Rupert
Tátrai Rupert

Vörös László
Vörös László

Csanádi Sándor
Csanádi Sándor

Decsi István
Decsi István

Halmos Péter
Halmos Péter

Holler Huba
Holler Huba

Honfi Tivadar
Honfi Tivadar

Kádas Sándor dr.
Kádas Sándor dr.

Lázár István
Lázár István

Németh Károly
Németh Károly

Ozsváth Attila
Ozsváth Attila

Péró Csaba
Péró Csaba

Pogácsás György
Pogácsás György

Szabó István
Szabó István

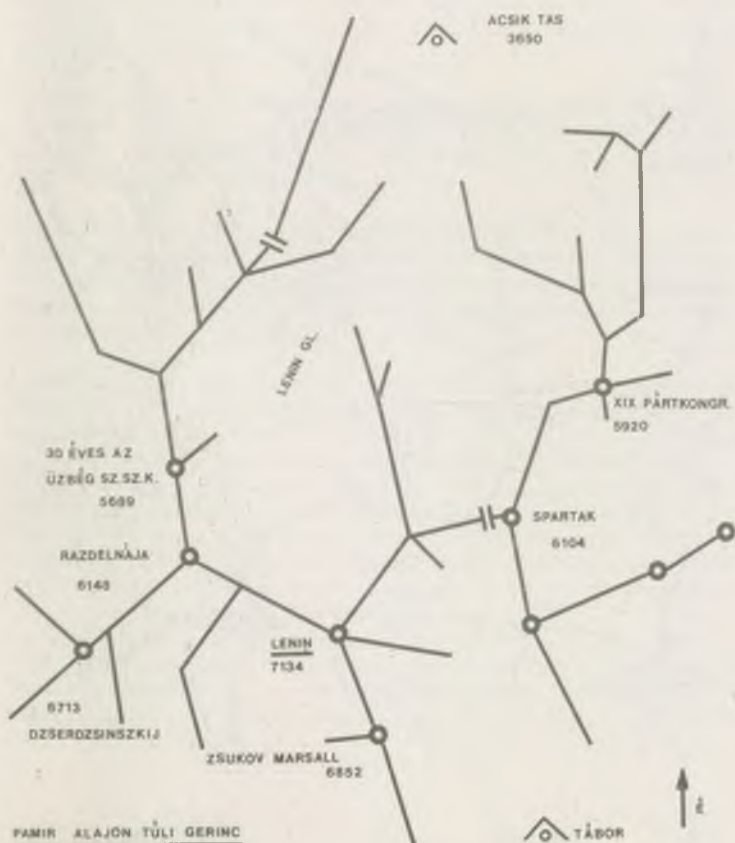
Szálkai István
Szálkai István

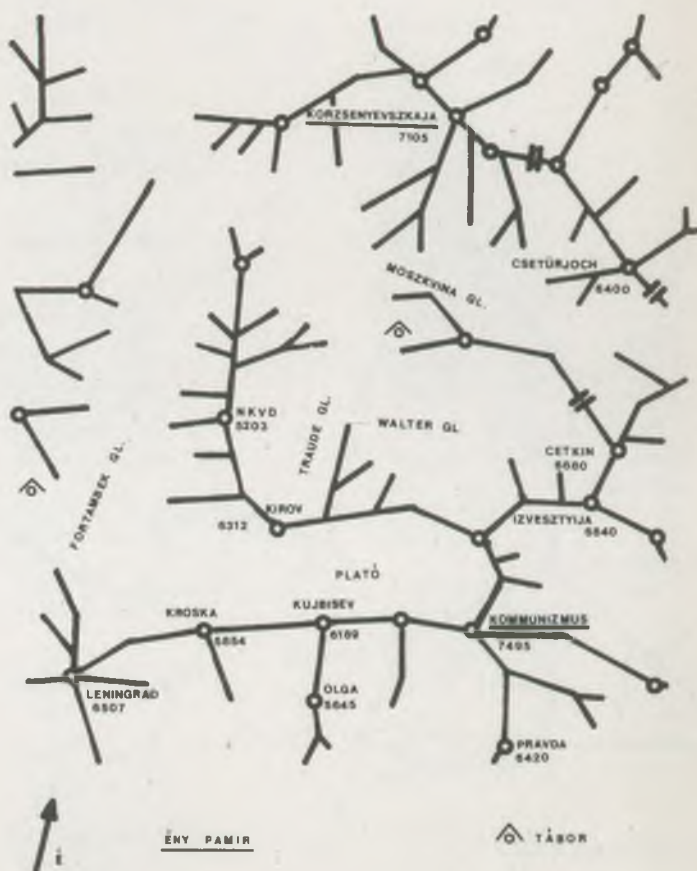
Sztrákos Károly
Sztrákos Károly

Várkonyi László
Várkonyi László

Zóhls Miklós
Zóhls Miklós

ALAJ VÖLGY

Az előadásra két évforduló alkalmából került sor: a Lenin csúcson 15, a Kommunizmus csúcson 10 éve járt először magyar. A természetföldrajzi környezet és a hegység főbb vonulatainak bemutatása után rövid áttekintést kaptunk a feltárás történetéből.

A Pamírba jutást a szovjetek, Nemzetközi Alpin Táborok keretében teszik lehetővé. Ez expedíciós szempontból nézve igen nagy egyszerűsítést jelent, hiszen csak a hegymászó-feladatokra kell koncentrálni. A szállítással, étellemezzéssel, egészségügyi ellátással nincs gond. Ennek ellenére az elmúlt években sok tapasztalat gyűlt össze. Ezeket a tapasztalatokat, megfelelően alkalmazva a Himalája vagy Hindukus viszonyaira, jól lehet a következő évek önálló magyar expedíciójánál felhasználni.

Az előadás ismertette az 1967 óta végigmászott útvonalakat, az egyes csoportok eredményességét, a csúcstámadások stratégiáját, az akklimatizáció jelentőségének néha hibás értékelését. Szó esett a hazai, ill. az előzetes magashegyi felkészülési módszerekről is.

Tátrai Rupert, aki 1967-ben az egyik első magyarként járt a Lenin csúcson, néhány archív diát bocsájtott az előadó rendelkezésére. A képeken látható felszereléseket a maiakkal összehasonlítva a hallgatóság soraiból néhányan mosolyogtak, az expedíciók jelenlévő résztvevői viszont a 15 év előtti mászás kényelmetlenségére gondoltak.

Az áttekintő rész után az előadó – az 1982. évi tábor magyar csoportjának vezetője – ismertette az elért eredményeket, és diaképeken bemutatta az eseményeket. Az expedíció során a Kommunizmus és a Korzsenyevszkaja csúcson, továbbá a hatezres Csetürjohon és a XIX. Pártkongresszus csúcson jártak magyarok. Kiemelkedő esemény volt a Kommunizmus csúcs megmásítása az eredeti Borodkin útvonalon. A magyar TV hegymászói a Fortambek táborból egészen a Kommunizmus csúcsig filmet forgattak. Ebből a készülő, összeállítás alatt lévő filmből láthattunk rövid, 15 perces összeállítást, melynek alapján jól lehetett érzékelni a mászás és a filmezés nehézségeit.

Az előadás után – megragadva azt a ritka alkalmat, hogy a 15 éves korszak sikeres hétezeres-mászói szinte mind együtt vannak – csoportkép készült a "Hétezeresek Klubjáról". A közönség lelkes tapssal ünnepelte őket, remélve, hogy rövidesen néhányan az előkelő "Nyolcezeresek Klubját" fogják megalapítani.

Dezsényi János dr.: Vámbéry Ármin nyomában

Dezsényi Jánosné dr.: Közép-Ázsia szent városai,
Hiva, Buhara, Szamarkand

Lóczy terem 1983. március 4.
Hallgatóság 75 fő, ebből 52 tag

Az MFT Hegymászó szakosztályának elnöke feleségével 1982-ben felkereste
Közép-Ázsia szent városait.

* * *

E szakosztályi előadás emléket akar állítani Vámbéry Árminnak abból az alkalomból, hogy 150 évvel ezelőtt született és 120 éve annak, hogy első keleti utazásával az európai érdeklődés középpontjába került. – A magyar kultúrtörténet páratlanul érdekes alakja ő, aki, bár nem volt érettségije, egyetemi tanárként halt meg. Szerencsés talentuma volt rendkívüli nyelvtelensége (16 nyelven beszélt). Tudását egy életen át tárgítani akarta, nem mélyíteni. Pozsony-Szentgyörgyön született 1831 vagy 1832-ben. Ősei Bambergből származtak. Ennek a bajor városnak a névmódosulatából lett a Vámbéry név. A gimnáziumot a bencéseknel, a Pozsonyi Líceumban és a piaristáknál végezte. Anyagiakon múltott, hogy az utolsó másfél évre már nem futotta. Házitanítkodott és közben folyton tanult.

Később megismerkedett Szász Károllyal, Arany Jánossal, Vörösmartyval. 1856-ban kereste fel Reguly Antalt, az őshazakeresés nagyját.

Erről a találkozásról írta: "a lélek amit belém öntött elválaszthatatlan részem maradt..." Kemény Zsigmond mutatta be Eötvös Józsefnek, aki mindvégig támogatója maradt. Ő segítette első keleti utazásához. Így jutott el Konstantinápolyba. Vámbéry vallotta, hogy a nyelv hatalmas eszköze az embernek. Hamarosan, nagy műveltsége és nyelvtudása a legjobb török körökbe emelte. A jó társaságban eltanulta a taglejtések biztonságát, és az eleganciával kezelt nyelvhasználatot. Török barátai adták számára a Resid (derék, becsületes) efendi nevet, ami annyira a köztudatba ment, hogy második, – nagy keleti utazásán – az útleveleiben is e néven szerepelt.

Konstantinápolyban adta ki első nagy művét a 14 000 szót tartalmazó német-török zsebszótárt. – A Magyar Tudományos Akadémia 1861-ben levelező tagjává fogadta, és megszavazott második útjának magyarság-kutatásához 1000 Ft támogatást.

1862-ben el is indul keletre annyi pénzzel, ami talán Teheránig volt elég-séges Felkereste Buhara, Hiva, Szamarkand városokat, dervisnek öltözve, zarándokként, végtelen nyomorúság, nélkülözés közt, életveszedelemben.

1864 májusában érkezik vissza Budapestre. Londonban 3 hónap alatt megírja útikönyvét. A Budapesti Egyetem tanára, az MFT elnöke és az Akadémia rendes tagja lesz. - Eredeti célja a magyarság származásának tisztázása nem sikerült. Helyette a török emográfia úttörője lett.

* * *

Közép-Ázsia területét i. e. VI. szd.-ban a perzsa Dareiosz, a IV. -ben a görög Nagy Sándor hódította meg. A XIII. szd.-ban Dzsingisz kán hordái dúlták fel. A XIV. -XVI. szd.-ban Timur Lenk -vagy ahogyan a nép nevezte Gur Emfr- és utódai birodalmához tartozott. Hiva három évszázadon keresztül a kánok rezidenciája, az iszlám fanatikus fészke az Amudarja partján. Ez a vallás egészen a XX. szd. huszas évéig volt uralkodó, hivatalos világnézet Közép-Ázsiában. A cárizmus az 1860-70-es években kezdett behatolni. 1924-ben alakult meg az üzbég köztársaság, mint a SZU. tagállama.

HIVÁ-t É-ről és D-ről sivatag határolja. Évi csapadék 80-90 mm. - Legrégibb műemléke a Szeid Alaaddin seik mauzóleuma (XIV. szd.) E pusztá, fátlan, forró vidéken a régi hivai mesterek fafaragásaiban gyönyörködhetünk. A kánok új palotáját Vámbéry is látta.

BUHARA, a két és félezeréves város, talán a leggazdagabb építészeti emlékekben Közép-Ázsiában. Várát mesterséges dombra, sokszögűen építették. - Irán É-i részén a Szamanidák uralkodtak 875-1005-ig. Ők virágoztatták fel a perzsa építőművészetet. Legjelentősebb megmaradt emlékük itt látható Buharában, a Szamanidák családjából való Ismail mauzóleuma, 943-ból (nagyjából a magyar honfoglalás ideje). Építőanyaga alabástromhabarcsba rakott kisméretű téglá, gazdag geometriai forma-díszekkel. A mauzóleum az ENSZ műemlékjegyzékében is szerepel. -

SZAMARKAND, mintegy 300 km-re van Buharától. A mongol származású Timur Lenk (1336-1405) ezt a várost tette az általa meghódított birodalom fővárosává. Itt is áll mauzóleuma, ami építészeti és iparművészeti remek. Türkizkék kupolája mágnesként vonza a látogatókat. Türkiz Keleten a boldogság színe. Belsőterét átgondolt művészi hatáskeresés jellemzi. A falakat áttetszően fehér onix féldrágakölapok borítják. A középkor embere e kőnek gyógyító hatást tulajdonított.

A város határában állt valaha Timur híres unokájának Ulugh bégnek obszervatóriuma. A tudós csillagász 40 évig uralkodott. Táblázatain 1018 csillag helyzetét rögzítette Ulugh bég megfigyelései ma a műszerek világában sem veszítették el jelentőségüket. Tiszteletére 1964-ben múzeumot létesítettek csillagvizsgálója helyén. A parkban álló épülethez alacsony boltíves kőkapun lehet belépni. A kapu alacsonysága miatt mindenkinek fejet kell hajtania a belépésnél. Ez a fejhajtás köszöntés a tudós uralkodó, az elismert csillagász felé.

Hildegard Diemberger: Benaresztől a szent folyó, a Gangesz eredetéig

TIT Studio 1983. április 8.

Hallgatóság 150 fő, ebből 56 tag

Előadónk, Hildegard Diemberger bécsi egyetemi hallgató. Édesapja, Kurt Diemberger a hazai hegymászók előtt jól ismert, hiszen 13 alkalommal tartott nálunk előadást nyolcezres mászásairól.

Hilde első hegye 7 éves korában a Gran Sasso d'Italia háromezer méteres csúcsa volt. Ettől kezdve sokat túrázott édesapjával az Alpokban, többször járt a Mont Blanc, a Monte Rosán, így szívéhez nőttek a hegyek.

* * *

1979-ben német turisták Kurt Diembergert kérték fel arra, hogy Nepálba induló útukon vezetőjük legyen. A tíz fős csoportban Hilde számára is jutott hely, s érettségi előtt - életében először - eljutott Nepálba. Ez az út Hilde életére két szempontból is nagy hatással volt. Itt találkozott először serpákkal, Nepál hegyi lakóival, s ezek élete annyira megragadta, hogy elhatározta: néprajzkutató lesz. A másik jelentős esemény az volt, hogy ekkor jutott fel élete első hatezres csúcsára. Négyen indultak az Island Peak-re, s az első napon részben morénás, részben jeges úton haladtak. A sátorban töltött éjszaka után 200 m-es, 55° meredekségű jégfalat kellett leküzdeniük, majd hosszú gerincen érték el a 6189 m-es csúcsot.

Hilde jelenleg harmadéves néprajpszakos hallgató, tibetológus ágazaton. Háromszor járt már Tibetben, ezek az útjai néprajzi kutatásokra szolgáltak. A hegyekhez azért nem hűtlen, mindig beiktat valamilyen hegyi élményt is.

Ilyen módon 1981-ben közelről megnézte a Cho Oyu még megmászatlan keleti falát, 1982-ben pedig a Makalu alaptáboráig jutott fel.

Az 1982-es út célja az volt, hogy végighaladjon a Benaresztől a Gangesz forrásáig tartó mintegy 1000 km-es zarándokúton. India hegyekkel övezett, Kínával határos északi részén ered a szent folyó, a Gangesz. Évről évre indiai zarándokok ezrei keresik fel ezt a vidéket a nyári hónapokban

Kurt Diemberger és leánya Hildegard

Baráti körben

Foto. Fekete

Alaknanda völgye a Gangesz eredeténél

A Gangesz (itt még Bagirati) forrásvidéke

Fotó: Hildegard Diemberger

A zarándokút első állomásai Hardwar és Rishikesh. A résztvevők itt készülnek elő a szent helyek felkeresésére: megfürdenek a Gangeszben, majd híres gurukkal (lelki tanítókkal, bölcsekkel), jógikkal, szaddukkal (szentéletű emberekkel) beszélgetnek. Ezután lehet indulni a 300 km távolságban lévő és 3000 m fölött fekvő forrásvidékre.

Az út jó részét meg lehet tenni busszal, így is elég hosszú szakasz marad gyaloglásra. A busz Gangotriba visz, a folyó itt mély hasadékokat vájt magának. Nyáron színes embertömeg kavarg a faluban, télen viszont legföljebb néhány szaddut találhatunk itt, akik a méteres hóakadályok elolvadására várnak, hogy kijuthassanak a hegyek közül. Gangotritól a Gangesz fő forrásáig 18 km-es megerőltető út vár a zarándokokra. Útközben található egy szállás, azontúl már csak a csodás természet veszi körül az erre haladókat.

A 20 km hosszú Gangotri-gleccser mintegy 50 m magas kékeszöld zárófalának tövében, az úgynevezett tehénszájból fakad a szent Gangesz, 4000 m-rel a tengerszint fölött.

A legfanatikusabb zarándokok megfürdenek a jeges habokban, de a bűnöktől való teljes tisztuláshoz ennél kisebb mosdás is elegendő. A forrást szentként tisztelt, 6000 m-es hegyóriások övezik, páratlan keretet adván a helynek. E hegyek egyikén, a Merun lakik a hit szerint Brahma, a lét istensége.

A zarándokok a fő forrás felkeresése után elmennek a másik két jelentős forráshoz is (a Gangesznek összesen hét forrása van), s megtisztulva érnek Kedarnathba és Badrinathba, Siva és Visnu templomához, hogy méltó befejezést adjanak egy hétig tartó zarándoklatuknak.

Hilde egy hónapot szánt az út megtételére, sőt, felkereste azokat az elképesztően nyomoruságos körülmények között élő hegylakókat is, akik magasan a gleccsormorénák fölött tengetik életüket. Mély benyomást ad a velük történő találkozás, különösen akkor, ha néprajzos szemmel is nézzük.

Arno Puszkás: Kangcsendzönga 1981.
című csehszlovák expedíciós film bemutatása
és tolmácsolása

MTI Stúdió, 1983. május 6.

Hallgatóság: 150 fő, ebből 47 tag

Az előadó újságíró és grafikus, a szlovák hegymászók élcsoportjához tartozott. A fő film előtt bemutatta a tátrai Markazit torony déli fala keleti pillérének megmászásáról 1948-ban készített mintegy 10 perces fekete-fehér filmet.

* * *

A csúcs meghódítója Ch. Evans volt, aki kitűnő felszereléssel, kilencedmagával, orvos kíséretében, 32 serpával és 319 teherhordóval 1957-ben vezetett expedíciót. Igen körülményesen feljutott 7700 m-ig, ahol egy 20 m-es sziklafal megmászása több órát vett igénybe, holott, mint később kiderült, könnyen megkerülhető lett volna. Most már szabad volt az út a csúcs felé, de néhány méterrel alatta megálltak, mert nem volt engedélyük Sikkim uralkodójától a szentnek tartott csúcs megérintésére. - Másnap e sikeres mászást megismételte Hardie és Streacher, majd 22 év szünet következett.

1979-ben D. Scott, egy angol, észak felől mászta meg a csúcst.

A következő évben két expedíció is járt a csúcson. A német expedíció az angol úton, a japán pedig egy sokkal igényesebb, kitett úton jutott a csúcsra. Két nappal később újabb japán kettős ért fel.

A következő évben, 1981-ben megérkeztek a csehszlovák hegymászók. Céljuk a Kangcsendzönga és a Jannu (7710 m) megmászása volt. Az utóbbit azon a saját, csehszlovák úton kívánták elérni, ami 1979-ben nem járt sikerrel. Az expedíció vezetője Ivan Gálffy volt. A csúcs ostromában résztvettek: Dr. Igor Miko orvos, Fr. Dostál és J. Piroh filmesek, A. Belica, J. Just, Ing. J. Obuch, Fr. Placek, J. Povraznik, Ing. Jozef Psotka, J. Stejskal, V. Tatarka, P. Valovic, Ludovit Záhoransky és M. Zatko.

Az expedíció egy része teherautón indult Pozsonyból és több napos késéssel érkezett Bombayba, ahová a többiek repülőgépen utaztak. Katmanduban szakácsokat és teherhordókat fogadtak fel. Sok gond volt a hordárokkal.

Több napos menetelés után április 15-én pillantották meg a Himalája csúcsait.

Lhónak előtt átkeltek a Kangcsendzönga gleccsernyúlványain, majd egy hatalmas folyón és szélviharban építették fel az alaptábornak Pang Pemában, a Kangcsendzönga és a Jalung csúcsok alatt.

Április 20-án elkezdtek a magashegyi táborok építését. 5200 m-en állították fel az I. sz. tábornak, ahová csaknem ezer kg felszerelést és élelmet kellett felszállítani.

A II. sz. tábornak április 25-én építették fel 5800 m magasságban. A tábor fölött jégkorlátok és jégfalak emelkedtek. Ezek igen nagy nehézséget okoztak az anyag további felszállításánál. A mászásra kijelöltek három csoportra osztották, hogy válthassák egymást a teherszállításban, és a biztosításban.

A III. sz. táborba vezető út építésekor egy jéglavina elborította az anyag- és élelemszállítmányt. Az összefagyott jéglavina alól a legnagyobb erőfeszítések árán sem lehetett az értékeket kiásni. Újabb idővesztés!

Május 5-én felépítették 6650 m magasságban a III. sz. tábornak. E fölött volt a túra legnehezebb szakasza, egy 700 m magas sziklafal. Ennek megmászása, a biztonsági eszközök elhelyezése 12 napot vett igénybe. Május 17-én elérték a 7300 m magasságot, itt felépítették a IV. sz. tábornak. A kötelező orvosi vizsgálat után két támadó csoportot jelöltek ki. Az egyik a Psotka-Záhoransky páros, melyet a Just-Zatka kettős biztosított, a másik egység a Stejskal-Belica páros volt. akiket Valovic és Obuch biztosított.

Május 18-án az első támadóegység elérte a IV. sz. tábornak, ahol kísérőikkel éjszakáztak. A biztosító páros visszatért a IV., majd a III. sz. táborba. Másnap Psotkák feljutottak 7900 m magasságba, ahol felállítottak egy sátrat. Ez lett az V. sz. tábor. Az időjárás kedvező volt.

Gálly még az alaptáborban megállapodott a mászókkal, hogy a csúcsra oxigénkészülék nélkül mennek. Május 20-án reggel 5.30-kor indultak. 8450 m magasságig jég és hó borította a terepet. A csúcsra, jeges sziklákból álló gerinc vezetett. Erőfeszítésüket siker koronázta. 16 órakor elérték a Kangcsendzönga 8598 m-es csúcsát.

Fényképezés és zászlókitűzés után visszaindultak. A késő esti órákban érték el az V. sz. tábornak. Az itt hagyott rádió meghibásodott, így nem tudták felvenni a kapcsolatot az alaptáborral.

Május 21-én elindult a második páros is a csúcs felé, de a monszun megérkezése miatt a kísérletet abba kellett hagyni. A legfontosabb teendő a csúcsra feljutott két hegymászó egészségének regenerálása volt. Teljesítményük világszerte a legkiválóbb hegymászók körében is elismerést érdemelt ki.

Összeállította Farkass Alfréd
Ján Piroh könyve és a Jarnesák
1982/3 sz. alapján

Dezsényi János dr.: A Világ tetejének hegymászó története

I. rész

TIT Stúdió, 1983. június 2.

Hallgatóság: 173 fő, ebből 47 tag

Dezsényi szakosztályi elnök az év folyamán megmászta a Triglav és Gerlach-falvi csúcsokat.

Barcsay a Magas Tátrában a Martin út, Villa-gerinc, Késmárki csúcs a Pus-kás úton, Tatra csúcson kívül számos téli mászással készül nagyobb távlati feladatokra.

* * *

Az MFT Hegymászó szakosztály két egymás utáni napon rendezett előadással emlékezett meg a Mount Everest első megmászásának 30 éves évfordulójáról. Ugyanebből az alkalomból köszöntötte a szakosztály a Londoni Alpin Clubot, ahonnan kedves válasz érkezett.

* * *

Az ünnepelt hegy kezdetben a XV. csúcs megjelölést kapta. 1849-50-ben 170-190 km távolságról figyelik. Megállapítják, hogy a csúcs minden eddiginél magasabb 1856-ban névadási kísérletek. Végül a Királyi Földrajzi Társaság Londonban jóváhagyja azt a javaslatot, hogy az Indiai Felmérési Hivatal korábbi vezetőjéről Sir George Everest-ről nevezzék el a csúcsot.

1906/7-ben Everest expedíciót szerveznek, de ez meghiúsul, mivel külföldieknek Nepálba és Tibetbe tilos belépni.

1920-ban Sir Bell Nagy-Britannia Lhasa-i képviselője, hivatalos írást kap a tibeti miniszterelnöktől, hogy egy Mt. Everest expedíciót engedélyeznek. Az írásban az áll, hogy a sahibok a Cho-mo-lung-ma-t kívánják látni. - Ma is Csomolungma alatt a teljes Everest-Makalu masszívumot értik a Khumbu-Himalájában.

A megmászási kísérletek 1921-ben kezdődnek. Hetekig tart míg Mallory megtalálja az utat a keleti Rongbuk gleccseren keresztül az Északi nyereghez.

1922-ben újabb brit expedíció. Először használnak oxigén palackot és először jutnak 8000 m fölé.

1924-ben Norton vezeti a vállalkozást. Ő maga 8570 m-ig jut. Mallorynak és Irvinének 8530 m magasságban nyoma veszett.

1935-ben Shipton vezetésével elérik az Északi nyeret. A közeli magaslatokról első bepillantás a Nyugati teknőbe. 1949 jelentős év a Himalája feltárásában. Nepál megnyitja kapuit az idegenforgalomnak. A következő évben amerikai-brit feltáró expedíció indul délről a Khumbu gleccserig.

1951-ben újabb brit expedíció. Először sikerül túljutni a jégletörésen és elérni a Nyugati teknő küszöbét, vagyis a Hallgatás völgye bejáratát. Vezető Shipton.

1952 izgalmas év az angolok számára. A svájciak két expedíciót is indítanak. Mindkettő eléri a Déli nyeret. Az eredményesebb 8600 m-ig hatol fel. A csúcs elérése azonban elmaradt.

1953 a britek 10. expedíciós kísérlete végre sikerrel járt. Vezetőnek E. Shiptont kéri fel. Ő állítja össze a csapatot. Azután mély csönd. Egy újsághír közli, hogy vezetőcsere történt, és John Hunt vezérkari ezredes vette át az irányítást. Hunt és Hillary Katmanduban találkoznak. Tenzing lesz Hillary kötélhárosa. Termetesebb mint a többi serpa. Sok személyes ambícióval, szakértelemmel, és kellemes modorral vesz részt a vállalkozásban. A másik esélyes pár Charles Evans és Tom Bourdillon. Május 26-án ők jutnak csúcsközelbe. 8747 m-en azonban botlás, zuhanás, jó hogy túléltek,

Május 29. a Mt. Everest meghódításának napja. Hillary és Tenzing 11.30-kor érik el a 8848 m-es csúcsot. Tenzing ételáldozatot mutat be. Hillary pedig ugyanabba a kis hógödörbe elhelyezi Hunt feszületét.

E film az első sikeres brit Everest-expedíció útjáról szól. Az ember régi álmának beteljesülését, a Föld legmagasabb hegycsúcsának megmászását örökíti meg, annak minden előkészületével, küzdelmével és örömeivel. A filmkockák maguk az élő hegymászótörténelem: olyan legendás hősekkel kerülünk életközelségbe, mint Hillary, Tenzing, Hunt és mások.

A film nem egyszerű riport, hanem nagy gonddal és hozzáértéssel készült, művészileg és technikailag egyaránt nagyon igényes alkotás, ami 30 évvel elkészülte után, a modern technikai eszközök és a mai fantasztikus hegymászóteljesítmények korában is képes az ember szívét megdobogtatni és büszkeséggel eltölteni. Pedig abban az időben még sok minden ismeretlen volt. Egyáltalán kibírja az ember az ilyen nagy magasságot? Képes ott létezni, gondolkodni és fizikai erőt kifejteni? A helybeliek vallási hiedelmek szerint pedig a csúcsokat istenek lakják, és megharagszanak, ha valaki háborítani meri őket...

A kezdő képsorokon az 1953. jún. 2.-i brit koronázási ünnepségeket látjuk II. Erzsébet királynővel, majd egy másik hasonló díszmenetet a Föld másik oldalán, amint a Világ Tetejéről visszatérő, győztes hegymászókat ünneplik királyként.

Ezután a korai expedíciókról látunk eredeti fekete-fehér részleteket, melyek bár sikertelenek voltak és sok emberéletet követeltek, nagyban hozzájárultak a későbbi expedíciók sikeréhez. Látjuk magát Malloryt és Irvinet, az 1924-es expedíció két hőst, akik észak felől kíséreltek, de mindketten ottvesztek. Ma is kérdés, elérték-e a csúcsot.

1952. októberében John Hunt ezredest bízzák meg egy új brit expedíció vezetésével. Elkezdődik a vizsgálatok és tesztek sorozata a felszerelési tárgyakkal éppúgy, mint magukkal a hegymászókkal. Tanúi vagyunk annak a vizsgálatnak, hogy az oxigénhiány milyen hatást gyakorol a szervezetre, éppúgy, mint a 160 km/ó szélesebséget is kibíró sátorszövet kipróbálásának, vagy az új, légmentes élelmiszer-csomagolási technológia kifejlesztésének. De mind közül legfontosabbak az új típusú oxigén-légzőkészülékek.

Első ízben indul az Everestre expedíció dél felől, a nepáli oldalról. Katmanduból indulnak 1953. márc. 10-én. A film bemutatja a nepáliakat, templomaikat, vallási szokásaikat. A 15 tonnányi máhát 350 teherhordó viszi gyalogosan Thyangboche-ig. A 280 km-es út hegyláncokon és vad folyókon keresztül vezet. A buja növényzetet hamarosan kopár, sziklás táj váltja fel. Namche Bazar-ban a serpák szívélyesen fogadják őket. Thyangboche-ből serpák viszik tovább a felszerelést az 5500 m magasán, a Khumbu-jégesés alatt felállítandó alaptáborba. E napok az akklimatizációs edzések jegyében telnek.

ALPINE CLUB

Telephone
01-409 1542

74, SOUTH AUDLEY STREET,
LONDON, W1Y 3FF

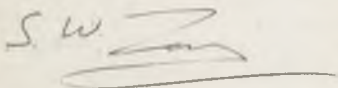
14th June 1983

Mr D. János,
President of the Mountaineering Section,
Magyar Földrajzi Társaság,
Budapest, V.,
Műnnich Ferenc U. 7.

Thank you for your letter dated 19th May 1983 and we hope to receive your report on your 1981 activities in the near future.

We were interested to learn of the seminar on mountaineering that you held in Budapest at the beginning of June. I trust that it was a success, and hope that cordial relations will continue between mountaineers in our two countries.

Yours sincerely,

Stephen W. Town
Honorary Secretary

Elcsúszottal vettük 1983. május 19-én kelt levelét, és reméljük, hogy az 1981. évi tevékenységükről szóló beszámolót is rövidesen kézhez kapjuk.

Érdeklődéssel olvastunk a budapesti hegymászó előadásokról, amelyek június elején bizonyára sikeresen zajlottak le. Remélem, hogy az országaink hegymászói között a szivélyes kapcsolatok folytatódni fognak.

Üdvözléssel

Apr. 13-án az előőrs elindul a Jégesésre és utat keres fel a Nyugati teknőbe, közben zászlókkal megjelöli és fix kötelekkel biztonságossá teszi a serpák számára. Felépítik a 2. tábor a jégesésen, és a 3. -at annak felső peremén. Ezek átmenő "teherforgalmat" bonyolítanak majd le hetekig: a serpák 3 t holmit szállítanak itt fel a 6460 m-en, mélyen a teknőben felállításra kerülő 4. táborba. az előnyomulás bázisára. A film érzékletesen mutatja be ennek az útnak a nehézségeit és veszélyességét.

Minden katonás rendben, terv szerint folyik, a hangulat nagyon jó és bizakodó. A teherhordók fejenként 20 kg-ot visznek. A haladást lassítja a nagy magasság. Az erőfeszítések drámaivá válnak.

Az út a Lhotse falán keresztül vezet a 7930 m magas Déli nyeregbe, ahová még mindig 250 kg poggyászt kell felvinniük. A fal tövében felferik az 5., a falon magán pedig a 6. és 7. tábor. Az oxigént még az ismeretlen magasságokra tartalékolják, így túlságosan lelassulnak: a tervezett 3-4 nap helyett 10 napig tart ez a szakasz. Az idő sürgetővé válik. Végül Noyce és Annullu oxigénpalackokkal felszerelve előre megy, és eléri a nyeret, majd nyomukban a többiek is a terhekkal. Itt állítják fel a 8. tábor

Az első csúcstámadásra május 24-26. között kerül sor. Bourdillon és Evans feladata az, hogy ériék el a Déli csúcst, és derítsék fel, mi van azon túl. Ha minden feltétel kedvez, megkísérelhetik magát a csúcst. A 3 fős segítő csapatot Hunt vezeti. Idejük és erejük fogytán a csúcst nem érték el, de feladatukat végrehajtották. Sőt, oxigénpalackjaikat fennhagyták a második csúcstámadó csapatnak!

A második csúcstámadás május 28-án indul a Déli nyeregből. Hillary és Tenzing alkotja a csapatot, segítők Gregory. Lowe és Ang Njima. Felállítják a 9. tábor a gerincen 8504 m magasan. Innen segítők visszatérnek, Hillary és Tenzing pedig másnap, tiszta időben elindul a csúcra. Útjukon a serpák, az új-zélandiak és az egész világ jókívánságai kísérik őket. 1953. május 29-én déli fél 12-kor a csúcson állnak, s Tenzing jégcsákányán kitűzi az ember legnagyobb hegymászógyőzelmét jelző négy kis zászlót: az ENSZ, Nagy-Britannia, Nepál és India színeit.

Csanádi Sándor: A Világ tetejének hegymászó története

II. rész

TTI Stúdió, 1983. június 3
Hallgatóság: 150 fő, ebből 42 tag

Csanádi Sándor bemutatása a február 4-i előadásnál
Barcsay Kálmán bemutatása a június 2-i előadásnál

* * *

Az előadó, az Everest 1953 utáni megmászásait az útvonalak szerint időrendben csoportosította.

Északi oldal

- 1958 Kínai-orosz felderítés 6400 m-ig
- 1960 Állítólag kínai mászók éjjel a csúcson jártak. Nincs fénykép, terepleírásuk pontatlan, az állítólag felvitt Mao mellszobrot később senki sem találta. Éppen ezért hivatalosan nem fogadták el megmászásnak, reális becslések szerint 8500 m-ig jutottak fel.
- 1966 A kínai kulturális forradalom alatt Mao-fantaszták kellő felszerelés nélkül vágnak neki a csúcsnak: 26 mászból mindössze 2 tér vissza.
- 1968 Sikertelen kínai vállalkozás
- 1975 Sikeres katonai vállalkozás. Phantong asszony + 7 tibeti + 1 kínai.
- 1980 május: japán expedíció. ÉK gerinc: Y. Kato; É fal direkt: Shigehiro - Ozaki
- 1980 aug. 20. Szólómászás: R. Messner (oxigénpalack nélkül)

Délnyugati fal

(átlagos meredeksége 40° , 1100 m-es szakaszon 58° , V-VI)

- 1969 Szemrevételezés 8050 m-ig
- 1970-71 Japánok kísérlete
- 1971 Nemzetközi expedíció: Dyhrenfurth vezetésével + Európa expedíció
- 1972 angolok: Chris Bonington vezetésével, ősszel
- 1973 Japánok: DK-i fal, 50 fős síexpedíció a Déli nyeregbe, lesiklás ejtőernyővel

Sikeres mászók az Everesten

—	1963 brit	—x—	1979 japózási	o—o—	1982 SzU
—	1963 USA	—o—	1980 lengyel	P—P—	brit
P—P—	1975 brit	—P—	Japán	—P—	USA
)))	kínai	—o—	R. Messner		

- 1975 Angolok Chris Bonnington vezetésével
3 hét alatt 5 tábort építenek 7800 m-ig
Braithwaite és Estcourt átmássza a 65°-os falrészét, a 6. tábort építik fel 8300 m-en
D.Scott és D.Haston szept. 22-én felmegy a 6. táborig, másnap még 500 m fix kötelet építenek, majd szept. 24-én a Déli csúcson keresztül elérik a főcsúcsot (65°-os meredekség, mellig érő hó), a Déli csúcson bivakolnak, és szerencsésen visszatérnek.
Szept. 26. Peter Boardman és Pertemba a csúcson.
Mike Burke egyedül (visszatérőben eltűnt).

Traverz

- 1963 Amerikai expedíció. V: Dyhrenfurth
Két táborlánc a Ny-i gerincen és a DK-i gerincen át.
D-i nyergen át 5 mászó.
Május 22-én W. Unsoeld és T. Hornbein a csúcson, a Ny-i gerinc átmászása után. Traverz tovább a D-i nyereg irányában.

Az ötödik úton

- 1979 Jugoszláv expedíció. V: Tone Skarja
Első expedíció a Khumbu jégesés érintése nélkül, IV.-V. nehézségű sziklán 8000 m felett! 5 mászó a csúcson
"A legnehezebb és leghosszabb útvonal az Everestre!"

D-i pillér

- 1980 Lengyel expedíció - nehéz szikla útvonalon.
Május 19. Czok és Kukuczka a csúcson.

Szovjet útvonal

- 1982 DNy-i falon keresztül.
Május 4 - 9-ig 11 mászó a csúcson.

Téli mászások

1974. dec. 25. lengyelek a Déli nyeregben, majd a Lhotséra 8250 m-ig
1979-80 lengyelek. Február 17-én Kristof Vielicki - Lesek Cichi
(Vezető: A. Zavada)
1980-81 angolok kísérlete a nyugati gerincen, alpesi stílusban
1982-83 Yasuo Kato a DK-i gerincen mászik, dec. 27-én 16^h-kor a csúcson áll (első elismert téli megmászás). Lefelé a Déli csúcson bivakol és ezt nem élte túl.
1983 francia - svájci - belga sikertelen DNy-i fal kísérlet

Nők az Everesten

1975.	május 16.	Junko Tabei (35) japán + Ang Tzering sherpa a DK-i gerincen át
1975.	május 27.	Phantong (37) kínai, 8 férfival az É-i nyergen át
1978.	október 16.	Wanda Rutkiewicz (35) lengyel, a DK-i gerincen át (Herligkötter expedícióval)
1979.	október	Hannelore Schmatz (39) NSZK a DK-i gerincen át. Visszafelé a Déli nyeregben oxigénhiány, kimerültség és vihar miatt svájci vezetőjével együtt meghalnak.

Összefoglalás

Eddig biztosan 143-an érték el a csúcst, közülük 4 nő.

A sikeres expedíciók száma: 51.

Egyetlen ember járt háromszor a csúcson: Y. Kato

A legfiatalabb megmászó: Sambu Tamang (17 éves) nepáli

A legidősebb megmászók: Pierre Mazeaud (50) francia és

Gerhard Smatz (50) NSZK

Doug Scott az Everest-mászások jövőjéről (1975): "Lesz-e történelmi jelentősége mászásunknak? Bizonyára nem zárul le vele az alpinizmus. Még van két meghódítatlan Everest-fal: a Rongbuk gleccsere át az É-i fal direkt, és a Kangcsung gleccsere át a Keleti fal. A világ 3 legmagasabb hegyének kivételével, ahol az utánpótlás és ellátás döntő jelentőségű, és kétségtelenül fognak oxigént használni, minden Himalája csúcsnak vannak járatlan útvonalai, ahol adottak az alpesi stílusban való megmászás feltételei. Ha a hegymászók megértik az ezeken a hegyeken gyűjtött tapasztalatokat, helyesen alkalmazzák, és korszerű mászástechnikai lehetőségekkel kombinálják azokat, akkor számtalan lehetőség adódik még fantasztikus kalandokra."

A DNY-i fal első sikeres megmászása.

Ezen a filmen egy egészen másfajta brit expedíció sikeres Everest-mászását láttuk, mint az 1953-as volt. A közben eltelt 22 év alatt nemcsak a hegy-mászás és a felszerelés fejlődött sokat, de az expedíciók szelleme, vezetése is változott. A szigorú, merev, katonás vezetés helyett Chris Bonnington a tanácskozáson alapuló vezetést választotta, ahol minden mászónak beleszólása van a csapat terveibe. Ezzel egy egészen baráti, fesztelen légkört sikerült elérni, amit a film riportjellege jól kidomborított. A filmhang nagy részét a helyszínen vették szalagra, riportok, gondolatok és érzések formájában. Nem voltak előre elkészített, aprólékos tervek, amikhez ragaszkodtak volna, hanem a következő tennivalókat mindig a körülményektől és az előrehaladástól függően, maga a csapat határozta el.

A legnagyobb, legtapasztaltabb, legjobban felszerelt brit expedíció volt ez, mely valaha a Himalájába indult. A 18 mászóból hatan már voltak fenn magasan a DNY-i falon 3 évvel azelőtt, ahol eddig 5 expedíció próbálkozása maradt sikertelen. Felszerelésük 25 tonnát nyomott. A serpákat ugyanúgy szerelték fel, mint magukat, ami fejenként kb 1000 angol fontba került.

Útvonaluk megegyezik az 1953-assal egészen a Khumbu-jégesés tetejéig, ahol nem mennek tovább a Nyugati teknőben a Lhotse lábához, hanem hamarosan balra fordulva nekivágnak az Everest hatalmas DNY-i falának.

A 400 teherhordó és 100 serpa vezetője a 28 éves Pertemba, a legfiatalabb szirdár, aki valaha Everest-expedíción járt. Maga is vérbeli hegyász.

Az időpont augusztus-szeptember, vagyis a monszun vége és a tél kezdete közötti időszak. Az idő reggelente tiszta, de délutánra szinte mindig havazik. Rengereg lavina zúdul le mindenfelől.

Augusztus 22-én felállítják az Alaptábort a Jégesés alatt. Nem sokkal utána Mingma Norbu, egy süketnéma teherhordó a jéges gleccservízbe fullad.

A csapat együtt halad tovább. Az 1. tábor 6100 m-en a Jégesés fölött állítják fel egy jégzigeten, melyet minden oldalról órlási hasadékok vesznek körül. A holmi felszállításában maguk a mászók, sőt a vezető maga is kiveszik részüket, fejenként 20 kg-mal. Nagyon jó, baráti viszonyt sikerül kialakítaniuk a serpákkal, amit ők jó munkájukkal hálálnak meg. Itt az igazi serpa-elit veszi át a teherhordást, akiknek apjuk, nagypapjuk is részt vett már korábbi Everest-expedíciókon. A hatalmas gleccserhasadékokat több mint 100 elem-ből álló alumínium létraszervezetekkel kúzdik le. A hídépítési műveleteket a vezetőhelyettes, Hamish McInnes irányítja.

Ez után Bonnington két részre osztja a csapatot. Az A) csapat (Hamish McInnes, Dougal Haston, Doug Scott, Allen Fyffe, Mick Burke és Ronnie) építi ki az utat a 3. táborig, ott a B) csapat váltja fel (Nick Estcourt, Tut Braithwaite, két serpával) és a 4. táborig nyomul. A 3.-tól kezdve a táborok magán a DNY-i falon épülnek, s mint valami sasfészkek tapadnak a közel függőleges sziklákhöz.

A 2. tábor 6710 m magasan, a fal alatt épül, a 3. pedig 7000 m-en, egy áthajló sziklatömb alatt. A 4. tábor fölé (7320 m) a jég- és sziklahullás elleni védelmül nylon-fóliát feszítenek ki. Jól haladnak: 3 nappal előre tartanak a legoptimistább tervüknél is.

Szeptember 14-én Haston, Boysen, Boardman és két serpa felállítja az 5. tábor (7620 m). McInnes porhó-lavinába került és megsérült. Számára befejeződött az aktív részvétel. Innen Tut Braithwaite és Nick Estcourt tör utat az áthajló sziklasávon keresztül, amely eddig 5 expedíció támadását verte vissza, és eléri a 6. tábor helyét kb. 8300 m magasan. Ott két különleges, oda tervezett dobozsátort állítanak fel.

Szeptember 24-én hajnali fél 4-kor Dougal Haston és Doug Scott elindul a 6. táborból. Mély hóval borított kuloárban érik el a Déli Csúcsot, s onnan a szokásos úton tovább. Este 6-ra érnek fel az Everest-re és fantasztikus naplementében van részük. De ez egyben azt jelenti, hogy a Déli Csúcson, 8753 m magasan kell bivakolniuk, egy maguk által kivájt hólyukban. Sikerült komolyabb fagyás nélkül megélniük a reggelt.

25-én estére az idő romlani kezdett. Mégis további nyolc mászó szeretne volna még elérni a csúcsot! Bonnington úgy érezte, ebben nem akadályozhatja meg őket, bár rossz érzései voltak. 26-án reggel Mick Burke, Pertemba, Martin Boysen és Pete Boardman indult csúcstámadásra. Boysen hamarosan visszatért: elvesztette hágóvasát. Burke nélküle folytatja tovább, szőlóban, kimerülten. Lassan halad. Boardman és Pertemba már lefelé jönnek a csúcsról, amikor a kameráját is cipelő Burke-kel találkoznak. Nem mennek vele vissza a csúcsra filmezni, de megígérik, hogy bevárják a Déli Csúcson. Az idő rohamosan romlik, a látótávolság 15-20 m-ről 2-3 m-re csökken, s a porhó örvényleni kezd. Délután 4-ig várják Mick-et a Déli Csúcson, de hiába. Indulniuk kell, mert kezd sötétedni, s ha ilyen időben kint töltik az éjszakát, az a biztos pusztulás. Sötétben bukdácsolnak vissza a fix kötélhez, miközben Pete-et elsodorja egy lavina. Pertemba biztosít és megtartja. Ő és az oxigénmaszk menti meg az életét. Végre szörnyű állapotban eléri a 6. tábor, ahol Boysen helyezi őket biztonságba. Mick Burke, a nagyszerű hegymászó és operatőr örökre a hegyen maradt. Ő az Everest 25. kiválasztottja.

Szeptember 26-án éjjel óriási jégtömb szakadt le a csúcsgérincről és a mélybe zuhant. A légnyomás a 2. tábor sátrainak felét tönkretette. Bonnington elrendelte a levonulást.

Rekordidő alatt, a legnehezebb úton mászták meg az Everestet. De ami Bonnington szerint még a sikernél is fontosabb: ez egy nagyon boldog expedíció volt.

Karlócai Péter: A Kanári szigetek vulkánjain (1982)

Lóczy terem, 1983. szeptember 16.

Hallgatóság: 45 fő, ebből 37 tag

Karlócai Péter, MFT tag, vízépítő mérnök. Hazai rendszeres túráin kívül többször járt Csehszlovákia és Ausztria magas hegységeiben. A Kanári szigetekre feleségével turista utazás keretében jutott el.

* * *

A Kanári szigetek a 25-30. szélességi fok között fekszenek az Atlanti-óceánban, tehát közel a Ráktérítő magasságában. A hét szigetből álló szigetcsoportot Platón az elsüllyedt mesés földrész, az Atlantisz maradványának hitte. Ez a hiedelem sokáig tartotta magát, és az utazási prospektusokban ma is jó reklám a szigeteknek a regényes-romantikus múlt.

Pedig a szigetek nem szorulnak reklámra. Rendkívül kellemes éghajlata, csodálatos növényvilága, kilométeres homokstrandjai és a luxushotelek turisták tömegét vonzzák évről-évre. A szigetek napi átlaghőmérséklete a nyári 22 °C-ról télen 18 °C-ra csökken, tehát a túlforró nyár és a zord tél egyaránt elkerüli a szigeteket. A kiegyenlített klíma alatt a kertekben csodálatos trópusi virágözönnel találkozhatunk. Ahol azonban nem öntöznek, rendkívül gyér a növényzet. A természetes flóra kaktuszfélékből és más szélsőséges szárazságra berendezkedett növényfajokból áll. Csak a magasabb régióban jelennek meg helyenként tűlevelű erdők.

A szigetek vulkáni eredetét azonnal sejtjük, mihelyt egy-egy sziget konturja a távolban feltűnik. A csipkés hegyláncok, hatalmas kráterek közt járva, a robbanáskor kettévált hegyeket figyelve az ember úgy érzi magát, mintha egy képes geológia könyvben járna. Gyakran több 10 km-es kőslivatagon vezet át az út, ahová a kövek egy vulkáni kitörés alkalmával repültek. Hatalmas megszilárdult lávafolyamon vezet az út. A szigetek vulkáni működés még ma is tapasztalható. A La Palma szigetén lévő egyik vulkán utoljára 1971-ben tört ki. A szigetek több kráterben kénes kigőzölgések vannak. A Timanfaya Nemzeti Park egyik hegyén a talajhőmérséklet 10-20 cm mélységben már 60-70 °C.

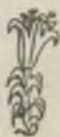
A szigetek közül hármat látogattunk meg:

Gran Canaria szigete kb. 1500 km². Itt található a szigetcsoport fővárosa, Las Palmas. A sziget déli csúcsán hatalmas üdülőparadicsom alakult ki. Ennek oka az örökös napfény és az a tény, hogy itt található a világ egyik leg-hosszabb homokos tengerpartja. A sziget belsejében kopár hegyek meredez-nek. Csupán száraz fű és egy-két agávé található itt. A sziget belsejében a meredek hegyoldalakon teraszos művelés folyik. Nagyon érdekes látvány tárul a sziget legmagasabb csúcsáról letekintve: a szépen művelt teraszok az ön-tözés következtében zöldellnek, egyébként kopár, kietlen hegyoldalak látszanak mindenfelé.

Lanzarote szigete fekszik legközelebb az afrikai partokhoz. Az ideérkező úgy érzi, mintha pár nappal egy hatalmas vulkáni katasztrófa után érkezett volna a szigetre, bár az utolsó nagy kitörések az 1700-as években voltak. A nagy szárazság és az erős szél miatt a növénytakaró még mindig nem tudott rege-nerálódni. Kietlen, holdbéli táj fogad minket, végtelen lávamező és hatalmas, félberobbant kráterek. Itt található a már említett Timanfaya Nemzeti Park, ahol még ma is aktív vulkáni utóműködés tapasztalható.

A harmadik sziget Tenerifa a csoport legnagyobbja. Déli részén szintén nagy üdülőfalvak vannak, bár Gran Canaria-val ellentétben ennek a szigetnek csak köves tengerpartja van. Itt található Spanyolország legmagasabb csúcsa a Pico de Teide (3718 m). Egy hatalmas ősi kráter szélén keletkezett egy későbbi kitörés alkalmával. A Teide csúcsáról letekintve nagyon érdekes látványt nyújt az alattunk elterülő óriási kráter (átmérője 15 km), a szélén a csipkés hegy-vonulattal. A sziget másik érdekessége az 1788-ban alapított botanikus kert, ahol az egyik legteljesebb trópusi növénygyűjteményt ismerhetjük meg.

A Kanári szigetek név hallatán az emberek zöme afféle földi paradicsomot képzel el. Aki ilyen elképzeléssel utazik oda, csalódás éri, de jobban meg-ismerve a szigeteket mégis rádöbben, hogy rendkívül sok szép és érdekes élményt tartogatnak a kíváncsiskodó turista számára.

Erik Arnberger dr.: Az osztrák turista- és magashegyi térképészet fejlődése

Veszprem, Országos Oktatástechnikai
Központ, 1983. október 6.
Budapest, TIT Stúdió október 7.

Az előadásokat Klinghammer István dr.
az ELTE Térképészeti Tanszékének do-
cense tolmácsolta.

Az előadót a szakosztály hívta meg. Arnberger professzor egyetemi tanár Bécsben, akadémikus, és az Osztrák Tudományos Akadémia Térképészeti Kutató Intézetének igazgatója. Húsz évig volt vezetője az Alpenverein "Edelweiss" szakosztályának. Maga is hegymászó, tehát a magashegyi térképek adatgyűjtésénél és szerkesztésénél pontosan tudja mire van szüksége a hegyi embereknek.

* * *

A magashegységek térképei nemcsak a túratervezés és a terepi tájékozódás céljait szolgálják, hanem már több mint száz éve a magashegység-kutatás nélkülözhetetlen eszközei is.

Az ábrázolási módszerek fejlődése az Alpok térképezésében egyértelműen magánkiadói tevékenység, az alpi egyesületek, és a bécsi Freytag-Berndt és Arteria cég gyümölcsöző együttműködésének eredménye. A magashegységek területén az állami felmérések csekély jelentőséggel bírtak, mert térképeik egész országra érvényes egységes szerkesztési elvek alapján készültek. Ezzel szemben a magánkiadói tevékenységnek lehetősége van a hegységek térképezésében az ábrázolási módszert hegycsoportról hegycsoportra változtatni és ezzel alkalmazkodni a helyi feltételekhez.

Ez azt jelenti, hogy az Alpenverein maga határozza meg, mikor, melyik részről, milyen léptékben ad ki térképet. A biztonságos hegyi közlekedés érdekében a gleccser és sziklavilágot nemcsak 1:25.000 léptékben adja, hanem ugyanazon a térképlapon, ha kell 1:10.000 sőt 1:5.000-es léptékű kivágattal a szükséges részleteket is.

Erik Arnberger professzor (Ausztria)

A tolmács Klinghammer István docens

Fotó: Fekete

Az állami felmérések térképein a fő szempont az emberi lakókörnyezet, és az ezt körülvevő gazdasági területek optimális bemutatása. A hegymászók és az alpi egyesületek számára azonban a "kopár területek" térképi ábrázolása a nagyobb fontosságú. A magashegységi térképezés a topográfiai térképek készítésének magasiskolája, mert a lejtők növekvő meredekségével arányosan csökkenő térképi felületen a formakincs szemléltetése az ábrázolási módszerek mesterei alkalmazását igényli.

Az Alpok magas hegységeit éppúgy, mint Földünk legtöbb nagy fiatal kori gyúrt-hegységét a jégkori gleccserek alakították, és napjainkban is az "örök hegyeket" az eróziós folyamatok gyorsan és jól láthatóan pusztítják. Ha az eróziós formák kiterjedése a kívánt méretarányban az ábrázolhatóság küszöbét nem éri el, a karsztjelenségek, hegycsuszamlások, gleccserpatakok moréna áttöréseit jelölni kell, és a térképen helyes morfológiai feldolgozásban "olvashatóvá" tenni.

Az Osztrák Alpenverein 1862. évi megalakulásakor kitűzött cél, hogy az Alpokról az ismereteket bővíteni kell, illetve előmozdítani a hegyek szeretetét és megkönnyíteni bejárásukat - változatlanul ma is él. Ebben fontos szerepet játszott a térképeknek.

Az első szakasz az Alpenverein kartográfia korai időszaka, melyre a térképstílus alapján a lejtőcsikozásos módszer a jellemző. Ekkor még a felvett magassági pontok száma olyan csekély, hogy a sziklaábrázolás forma kifejezésének csak a "feltételezéseit" nyújtották.

A második szakasz 1890-1900-ig tartott. Ez volt a "relieftérkép periódus", szintvonalakkal, sziklarajzzal, ENY-i irányból jövő ferde megvilágítású árnyékolással. Ebben az időben vezették be az Alpenverein térképek készítésénél a földi fotogrammetriát.

A harmadik szakasz 1900-1936-ig a klasszikus Alpenverein térképészeti korszaka. A domborzat ábrázolásra jellemző a petrográfiai-tektonikai viszonyokat plasztikusan kidomborító genetikus sziklarajz. A sziklaábrázolás jó olvashatósága érdekében a sziklafelszíneket a valódi területüknél valamivel nagyobbban, vagyis méretarányon felül ábrázolták.

Fritz Ebster az Alpenverein vezetőtérképészének működésével kezdődött a negyedik korszak 1937-1974-ig. Jellemzője, a sziklafelszínnek hajszálvonalas rajzán áthúzódnó szintvonalas ábrázolás. A hajszálvonalak összeálló együttese a sziklafelszínnek esési irányát mutatja.

Leonhard Brandstatter által továbbfejlesztett ábrázolással kiadott magashegyi térképek, a világ jelenlegi csúcsteljesítményei.

Székely András dr.: Mexikói vulkánokon

Lóczy terem, 1983 november 11.
Hallgatóság 74 fő, ebből 64 tag

Az előadó az Eötvös Loránd Tudományegyetem Természetföldrajzi Tanszékének vezetője, a Magyar Földrajzi Társaság Természetföldrajzi Szakosztályának és a TIT Budapesti Szervezete Földtudományi Szakosztályának elnöke. Három évtizede foglalkozik a tűzhányók felszínalakzatával (vulkángeomorfológiával); a tűzhányók kialakulásának és pusztulásának folyamatával és formáival), és a vulkánok típusaival.

* * *

1982 augusztus közepétől szeptember közepéig egyhónapos önköltséges mexikói tanulmányúttal gazdagítottam vulkángeomorfológiai ismereteimet. Ez alkalommal végigutaztam Mexikó déli részén, a Sierra Neovolcanicán (magyarul Új-vulkáni-hegység), amely 880 km hosszan húzódik a Mexikói-öböltől a Csendes-óceánig. Ezt A. Humboldt 1803-as utazása alkalmával nagyon találóan Mexikó vulkáni tengelyének nevezte el. Déli szegélyén 3000-5000 m magas tűzhányókúpból álló vonulat húzódik.

Ennek legérdekesebb és legmagasabb vulkánjait kerestem fel.

Mexikóvárosból indultam, amely maga is vastag vulkáni képződményekre épült a központi medencében. Erről azok a szép lávaárak tanúskodnak, melyeken az állami egyetem modern városrésze áll.

A város közelében a szabályos ép kráterű Xitle és az Ajusco (3940 m) a legismertebbek. Ezek vulkáni anyagára épült a város. Délebbre Cuernavaca felé haladva a szabályos kráterkúpos tűzhányók mellett haladtunk, köztük Mexikó legkisebb vulkánja csak lapos dombként emelkedik ki a fennsíkból. Majd nyugatra, a 2600 m magas Tolucai-medencébe utaztunk. Ennek délkeleti részén a Tolucai-havas (Volcan Nevado de Toluca, 4558 m) 25 ezer éve kirobban kaldérájából a vad belső törmeléklejtőn felmáshztunk a peremére, ahonnan az 1.5 km átmérőjű kaldera belsejében fekvő 11600 éves dagadókúpban és két tiszta kékvízű tóban gyönyörködhettünk.

Ezt követte a legnagyobb hegymászó teljesítmény, a Popocatepetl (Füstölgő hegy, 5452 m) rétegtűzhányó megmászása, amit a vastag vulkáni hamu, por és törmelékréteg nagyon megnehezített. A 850 m átmérőjű óriáskráter pereméről látható az alján, 380 m mélységben működő 35 m magas új hamukúp.

Szemben az Ixtaccihuatl (Fehér asszony - nevét formájáról kapta, 5286 m) gerincét láthattuk.

Ezután keletre követtük a vulkáni tengelyt a mexikói-öbölíig, a buja trópusi erdőkkel borított parti síkságig. Közben Mexikó legmagasabb tűzhányójának, a Citlatépetlnak (Csillaghegy, 5747 m) jégsapkával borított csúcsa, a Pico de Orizaba (Orizaba-csúcs) csak percekre bújtt ki a vastag felhőtakaróból.

Ezt követően a Csendes-óceánig haladtunk a tűzhányók során. Uruapántól nyugatra a Paricutin (2575 m) kúpját a kora délutáni heves zápor és ösvény hiánya miatt csak másnap - másodszori nekifutásra sikerült megmásznunk, s pompás, 250 m átmérőjű ikerkráterébe betekinthettünk. Itt a nehézséget nem a magasság (a kúp viszonylagos magassága mindössze 457 m), hanem a vad rögös lávaárak nagyon nehéz járhatósága okozta. A Paricutin 1943 februárjában született, 1953 februárjáig működött.

Kilencéves tevékenysége alatt 1.4 km^3 - vagyis 3600 millió tonna - vulkáni anyagot termelt, főleg hamut és törmelékot (robbanásos működés), de a főkúp tövéből 1000 millió tonna lávát is, amely több mint 20 km^2 -t takart be. Itt tehát egészen fiatal tűzhányót tanulmányozhattunk.

Kelet felé a Colima tűzhányó kúpjára (3960 m) Tonila faluból (1500 m) sűrű szubtrópusi erdőn át kellett felhatolnunk, alig járható vad ösvényeken. Mire 3300 m-re értünk, a kúpot sűrű felhő takarta. Így a legnagyobb - 1800 m átmérőjű - kráterba sajnos nem tekinthettünk be.

Ejjeli autóbuszút után Puerto Valertából hajóval két napra átkeltünk a Kaliforniai-félszigetre, majd visszatértünk Mazatlanba.

Autóbusszal átkelve a Nyugati Sierra Madrán egy rövid napra a Durrangói-medencét látogattuk meg. Ez a medence a vulkáni tengelytől messze északra fekszik. Különlegessége a teljesen sík bazalt-takarója. Ebbe vágódott be az El Saltillo nagyszerű vízesés sora.

Rockenbauer Pál: Korállok világa. Kuba 1982.

TIT Stúdió, 1983. december 2.
Hallgatóság: 121 fő, ebből 45 tag

Az előadó MFT tag, biológia és kémia tanár, TV rendező, magashegyjáró.
A TV megalakulása óta hazai és külföldi földrajzi tárgyú filmeket forgat.

* * *

1982 októberében nyolc tagú magyar forgatócsoport utazott Kubába, hogy a TV első önálló könnyűbúvár filmjét elkészítse. A csoportból négy fő a TV Könnyűbúvár szakosztályának tapasztalt tagja, a másik négy erre az alkalomra tanult meg valamit a szakmából. Az utóbbiak között volt Dr. Pénzes Bethen, a százhalombattai temperált vízű halgazdaság biológusa, mint tudományos szakértő, és jómagam, mint merülő víz alatti rendező, ezuttal először ilyen feladatban.

Havannában csatlakozott a Kubai Nemzeti Akvárium igazgatóhelyettese, Tomas Capote Segura tudományos szakértőként, és Julio Calderin Amador - szintén az Akvárium munkatársa - az egyik legjobb kubai könnyűbúvár, aki már 110 m mélységet is elért. Az ő feladata volt, mint víz alatti parancsnoknak, a merülések vezetése. Ugyancsak itt csatlakoztak a bennünket meghívó kubai TV munkatársai, akik három hétig zavartalan és kitűnő munkafeltételeket biztosítottak.

A felvételek a kubai főszigetet körülvevő szigetvilág legnagyobb tagján, az Ifjuság szigetén történtek. Ennek nagysága mintegy ötszöröse a Balatonnak. A csaknem szabályosan kerek sziget DNY-i részén hosszú, keskeny, sarló alakú félsziget nyúlik be a Karib tengerbe. A sarló öblében szálloda áll. Ez a központja az ebben a szubtrópusi tengerben űzhető minden vízisportnak, közöttük a könnyűbúvárságnak is. Ez azt jelenti, hogy van három saját hajójuk, több motorcsónakjuk, több száz légzőkészülékük. Ez utóbbiakat reggelre mindig feltöltik 180-200 atmoszférára. Egy ilyen légzőkészülékkel 50-60 percig lehet víz alatt tartózkodni. A hajókhoz a szükséges személyzet is rendelkezésre áll, közöttük a minden csoportot kötelezően elkísérő két búvár is, akik részben a merülés biztonságáért felelnek, részben természetvédelmi őrök. Itt az egész víz alatti világ védelem alatt áll. Korálalképződményeket letörni, szígonnyal vadászni, vagy bármiféle gyűjtést folytatni nem szabad.

Mi is ebben a szállóban laktunk, és naponta mintegy két órát utaztunk az öreg halászbárkából átalakított CAYO LARGO 21-el a bűvárparadicsomba. Ez a sarló külső görbülete mentén található. A teljesen egyenletesen lejtő tengerfenéken többnyire 30-40 m mélységben 16 szebbnél szebb bűvárcélpontot jelöltek meg a tengerfenékhez rögzített bójákkal. Olyan neveket találkoztunk, mint a "Kék barlang", a "Kalózkok horgonya", a "Ráják paradicsoma", stb. A korállpad hossza 5-6 km, és fokozatosan lejt a tenger irányába. Amikor eléri - esetenként váltakozva - a 20-50 m mélységet, akkor hirtelen meredek fallal szakad le 600 m mélységig.

Felvételeinket elsősorban 3-4 m-től mintegy 40 m-es mélységig készítettük. Azért itt, mert az élővilág ebben a körzetben a leggazdagabb.

Az úgynevezett szirtképző, vagy kőkorálloknak több mint ezer fajtáját tartja számon a tudomány. Ezek közül a Karib tengerben mintegy száz él. Az aprócska, egy-két centiméter, vagy ennél is kisebb korállállatok saját testük által kiválasztott kis, csőszerű mészházacskáiban az aljzathoz rögzítve, mozdatlanul élnek, és csak a csőből kinyúló tapogatókarjukkal szerzik be a vízben lebegő élő és holt szervesanyag táplálékukat. Az elhalt korállállatok vázaira újabb és újabb állatok települnek, és így az évmilliók során akár több száz méter vastag korállrétegek keletkeznek.

A korállrétegekben igen változatos a formagazdagság. Találunk itt meredeken letörő sziklafalat, szurdokokat, valóságos kis völgyeket. Az egyik ívszerű korállhíd meglepően hasonlított a pilisi Vaskapú-sziklához. Jónéhány kisebb-nagyobb járatra szétágazó barlang is nyílik ebben a meredek korállfalban. A korállképződmények között igen gazdag élővilág nyúzsög. Ugyanis a halak és más élőlények szeretik a rejtőzködést, a védelmet és biztonságot nyújtó víz alatti tárgyakat. Magunk is megfigyeltük, hogy ott, ahol nincsenek korállképződmények, hanem a tengerfenék sivatagszerűen homokos, csak elvétve úszik át egy-egy hal. Érdekesen erősítette meg ezt a tapasztalatunkat az öt méteres tengerfenéken heverő két hajóroncs. Ezek rozsdásodó részeit néhány évtized alatt sűrűn ellepték a korállképződmények, szivacsok, közöttük pedig több százas rajokban úszkáltak a halak.

Az 50 perces film a televízióban "Magyar bűvárok kubai vizekben" címmel kerül bemutatásra.

HAZAI UTAKON

Szakosztályunk 1983-ban meghírdetett útjainak összesítése

	8 gyalog
	1 mászó
	1 sí
	1 kerékpár
	2 barlang
	1 terepgyakorlat
Összesen:	14 kiírt túra

Időrendben részletezve

- Január 15. Ferenchegyi barlang. (A Pálvölgyi barlangba kiírt mászóútúra az új részben keletkezett omlás miatt elmaradt (19 fő)
Vezető: ifj. Kalmár László
- Január 23. Séta a Vadaskertben és Székely András dr. terepgyakorlata "a Budai hegyek kialakulása" címmel. Az előadások helye az Árpád kilátó, a 11-es autóbusz v.á-a és az Apáthy szikla volt. - A továbbiakban a vadaskerti emlékoszlop, - Páfrány u. - Bartók Béla emlékház (II. Csalán u. 29.) múzeum és film megtekintése (32 fő)
Vezető: Dezsényi János
- Február 12. Normafa-Solymár, Serényi sívándorlás, jeges havon (3 fő)
Vezető: Katona László
- Február 20. Nagykovácsi-Nagyszénás-Zsíros hegy-Solymár (10 fő)
Vezető: Marossy Ferenc
- Március 6. Gyakorló mászás a Kis Kevély-i sziklákon (10 fő)
Vezető: Karlócai Miklós
- Március 20. Séta a Hármashatár hegyre (14 fő)
Vezető: Melles Tivadar
- Április 30. Séta a Nagy Kevélyen (14 fő)
Vezető: Prinz Gyula dr.
- Május 13. Vértess túra (7 fő)
Vezető: Zakariás Zoltán
- Június 5. A Pilis rejtett útjain (11 fő)
Vezető: ifj. Kalmár László

Szeptember 11. Budaörs-Normafa (16 fő)

Vezető: id. Kalmár László, annak emlékére, hogy 50 évvel ezelőtt is ezt az utat járta be.

Október 22. Kerékpár túra: Budapest-Lovasberény-Székesfehérvár (vonattal vissza). Kegyeleti megemlékezés Lovasberényben arról, hogy 75 évvel ezelőtt itt alakult meg a Budapesti Egyetemi Turista Egyesület. (14 fő)

Vezető: Máj Jakab

November 13. Gödöllő-Csörsz árka, közben az Agrár Egyetemen Amerigo Tot "A mag születése" c. munkájának megtekintése. Európa legnagyobb domborművét az Aulában Sibalszky Zoltán dr. ismertette. (A felavatás öt héttel előbb volt.) Teleki Pál gr. máriabesnyői sírjánál a szakosztályi elnök emlékezett meg a földrajztudósról, és miniszterelnök korában is az MFT főtitkári tisztet ellátó főcserkésről. (56 fő)

Vezető: Sasfi Imre dr.

December 10. Ferenchegy barlang (14 fő)

Vezető: ifj. Kalmár László

December 26. Budai séta (9 fő)

Vezető: Funk János

BARÁTI HEGYMÁSZÓ KLUBOK

A Magyar Földrajzi Társaság anyagi lehetőségei nem teszik lehetővé, hogy támogassa a HEGYMÁSZÓ SZAKOSZTÁLY tevékenységét.

Előszörban a baráti hegymászó klubok azok, akiknek támogatásával tevékenykedhettünk.

Az 1982 évi BESZÁMOLO-t - 25 éves megalakulása emlékére - a szakosztály különös gonddal állította össze. A tartalom bővült a 25 év előadásainak felsorolásával, amit nemcsak előadók, hanem témák szerint is csoportosítva közöltünk. Ezenkívül minden eddiginél több, összesen 27 oldalon műnyomó papíron adtunk fényképeket. Így a teljes terjedelem 132 és 27, azaz 159 oldal volt. Ezen belül két útvázlat és 21 grafika tette változatossá az anyagot.

Az 1982. évi BESZÁMOLO megjelenését

- a Dorogi Atlétikai Club Hegymászó szakosztálya,
 - az Energia Vasas "ALPESI RÓZSA" hegymászó szakosztálya, és
 - a HEGYVIDÉKI TESTEDZŐ EGYESÜLET
- anyagi támogatása biztosította.

Az 1983. évi külföldi előadók közül

- Hildegard Diembergert a BSE hegymászó szakosztálya,

- Arno Puškást a Csehszlovák Kulturális és Tájékoztatási központ,
 - Erik Arnbergert a Belvárosi Természetbarát Klub
- látta vendégül.

A fenti támogatás összértéke 60.000.- Ft.

Szakosztályunk ezúton is ismét hálás köszönetét fejezi ki a baráti segítségért.

ÜDVÖZLŐ LAPOK

Tagjaink útjairól az alábbi köszöntések érkeztek:

1983.		
I. 17.	Csanádi Sándor	Óriás hegység
II. 11.	ifj. Kalmár László	Kaukázus
IV. 15.	Bobály István	Magas Tátra
IV. 20.	Faragó Zsoltné	Nyugati Tátra
V. 9.	Martinovich László és felesége	Bretagne
V. 20.	Fekete Judit	Rohač
V. 20.	Bottyányi Ferenc	Rohač
VI. 3.	Kollár Lajos és a BSE csapata	Szász Svájc
VI. 14.	Neidenbach Ákos	Mongol Altáj
VI. 20.	Görgényi András és 3 unokája	Harz hegység
VII. 3.	Wehnerné Balassa Zsuzsa	Kitzbühel
VII. 6.	Csanádi Sándor	Spitzbergák
VII. 6.	A Svalbard 1983. expedíció tagjai	Spitzbergák
VII. 8.	Benke Magda	Paltinis hg.
VII. 13.	Görgényi András	Rügen
VII. 17.	Alkér András	Visegrád
VII. 21.	Domján Kálmán és felesége	Tusnád
VII. 25.	Faragó Zsoltné	Pirin
VII. 29.	Farkass Alfréd	Balatonfüred
VII. 29.	Szentgyörgyi József	Steiermark
VIII. 1.	Móga János	Mongol Altáj
VIII. 5.	Bucsek Henrik	Magas Tátra
VIII. 6.	ifj. Szép Jenő	Velebit hg.
VIII. 8.	Péró Csaba	Zermatt
VIII. 9.	Bobály István	Pamír
VIII. 12.	Karlócai Miklós	Mt. St. Helens
VIII. 12.	Péró Csaba	Stromboli
VIII. 12.	Farkass Alfréd és a JAMES	Magas Tátra
VIII. 15.	M. Horváth Sándor	Reinsberg
VIII. 17.	Adler-Rácz József	Gstaad
VIII. 18.	Fekete Antal	Román tengerpart
VIII. 19.	Toldi György	Magas Tátra
IX. 4.	Kovács Zoltán dr.	Gyalui havasok
IX. 12.	Martinovich Valér dr.	Magas Tátra
IX. 3.	Benke Magda	Dolomitok

A MAGYAR

FÖLDRAJZI TÁRSASÁG

ALAPSZABÁLYAI ÉRTELMEBEN

Vargha László gimn. tanár urad.

rendel. tiszta közzétatta

31

1923. ÉVI AZ OKLEVÉLET KIADTA.

1923

Dr. Chavany János

Chavany János

X.10.	Hildegard Diemberger	Nepál
X.12.	Bottyányi Ferenc	Magas Tátra
XI.	Az első magyar Himalája exp. tagjai	India
XII.31.	Kovalik András, Melicher Sándor Szabó Gábor, Szabó Zoltán	Magas Tátra

SZEMÉLYI DOLGOK

MAKÓ LÁSZLÓ SPORTSZERŰSÉGI DÍJA

Az újság ritka szakszerűséggel hozta a hírt:

" Makó László, az Alpesi Rózsa 35 éves hegymászója tragikus baleset áldozata lett. Az 5642 m magas Elbrusz megmászása után 1982. február 25-én éjjel fél kettőkor egyik beteg társa megsegítésén fáradozott, amikor a 25 fokos hidegben, az üvegszerű jégen kicsúszott. Holttestét csak reggel találták meg az Elbruszról lefutó gleccser szélén. Megállapították, hogy az esés közben érte a halál."

A Magyar Sportszerűségi Díj-bizottság, valamint a Párizsban működő nemzetközi szervezet is, mérlegelve a történeteket, Makó Lászlót áldozatkész önfeláldozó segítségéért magyar és nemzetközi SPORTSZERŰSÉGI DÍJ-al tüntette ki. E post humus elismerésről szomorú büszkeséggel hozzuk a hírt, hiszen nem gondolhattuk 1982. február 5-én - amikor a fénykép tanúsága szerint ott volt a Lóczy teremben az "Észak Andok vulkán óriásai" c. előadáson - hogy csak 20 nap van hátra az életéből.

' ADLER-RÁCZ JÓZSEF 90. SZÜLETÉSNAPJA

A legszűkebb baráti kör 16 tagja 1983. október 4-én a Vörös Postakocsi étteremben (Bp. Ráday u.15.) gyűlt össze, hogy fehér asztalnál köszöntse az ünnepeltet, Józsi bátyánk nemcsak minden szakosztályi túrán részt vesz, hanem nyaranta az Alpokban is végez figyelemreméltó mászásokat. Így 85 éves korában a Gran Paradiso-t mászta meg (4061 m). A csúcsonapon a menedékházból 1300 m szintkülönbséget tett meg oda és vissza. 1983-ban pedig a Mont Blanc csoportban gleccser- és sziklaúton jutott fel az Aiguille de Tour 3540 m-es csúcsára. Biztosan állíthatjuk, hogy nemcsak a magyar hegymászásban egyedülálló ez a teljesítmény, hanem az Alpok országaiban sem nagyon lehet találni hasonlót.

A szép évforduló alkalmából átadtuk Hans Schmithals 1930-ban megjelent "Die Alpen" c. könyvét, melyben 350 egészoldalas kép mutatja be a csúcsvilágot.

HOPP LAJOS 90. SZÜLETÉSNAPIJA

Ő is, mint Adler-Rácz József, megkapta az MFT-nak a Magyar Tudományos Akadémián tartott közgyűlésén a köszöntő oklevelet. Szinte minden szakosztályi előadáson ott van, és a jelenléti íven, amikor még a foglalkozás feltüntetését kértük, de most is, amikor már nem kérjük, a neve után beírja, hogy "alpinista". Lajos bátyánk maradandó élménye az a Monte Rosa túra (4663 m), melynél visszatérőben kicsúszott, de a párost a fennakadó kötél megtartotta.

HORVÁTH JÓZSEF ARANYJELVÉNYES TÚRAVEZETŐ

A Magyar Természetbarát Szövetség Intézőbizottsága 1983. október 11-i ülésén adományozta a megtisztelő címet tagtársunknak, aki valamikor a "kék túra" teljesítés egyes sorszámmal jelzett igazolását kapta.

ÚJ TAGJAINK

A Hegymászó Szakosztályba 1983-ban a következők léptek be:

Bottyányi Ferenc	távk. technikus	1172 Rózsaszál u.14.
Dékány Péter	geológus	1035 Szentendrei út 10.
Futó Endre dr.	programozó	1101 Salgótarjáni út 59/b
Gerzselyi Tamás	vill. üzemmérnök	1121 Hóvirág u.12.
Kiss Ferenc Csanád	kertész üzemmérnök	8135 DÉG Szabadság tér 17.
Kiss Klára	üzemmérnök	1016 Gellérthegy u.3.
M. Horváth Sándor	könyvtáros	1041 Tito u.52.
Nagy László	gépészmérnök	1115 Bártfai u.42.
Szabadka Péter	gyógypedagógus	1125 György Aladár u.11.
Vigh Péter	pedagógus	1035 Miklós u.11.

Adler-Rác József

Földi, Fekete

IN MEMORIAM

Dr. Barcza Ferenc
(1887-1983)

Kedves Feri bátyám!

- A kettőnk kapcsolata és barátsága alig tíz éves, de az eszme, ami összehozott minket, mélyen gyökerezik. Visszanyúluk 70 évre a Budapesti Egyetemi Turista Egyesületbe. Te is, én is ott kezdtük 30 év különbséggel. Illetve Te a hon megismerést ennél korábban, nagy gyaloglásokkal indítottad el.

15 éves voltál, amikor a Rimaszombati főgimnáziumból a húsvéti szünetben nem haza utaztál, hanem Rozsnyóra, és onnan gyalog Dobsinára. Amikor pedig továbbhaladva a poprádi fennsíkon át először pillantottad meg a Magas Tátrát, az elragadtatás térdre kényszerített. Magad mondottad, "ez volt az eljegyzésem az alpinizmussal".

Nevezetes óriási gyaloglásod volt 17 éves korodban Rimaszombathól per pedes, tehát gyalog, a Mátrán át, Mohácson keresztül Pécsre, majd fel Balatonszentgyörgyön keresztül Pozsonyba.

Jogi tanulmányaid során kapcsolódtál be az Egyetemiék hegymászó életébe. Az akkori évkönyv híven tükrözi szép és nehéz útjaidat a Magas Tátrában. Volt ebben egyedül bejárt rész, és olyan útszakaszok is, amiket Te másztál meg elsőnek.

Azután jött az első világháború. Többször megsebesültél. Majd - akkor már mint jövőví alpinista - a honvédek hegyi- és síoktatója voltál a Poprádi tónál a Magas Tátrában.

Közben szüntelenül írtál, túraélményeket, verseket. Szívesen leveleztél. -- Az elmúlt két évben különösen sok levelet kaptam Tőled, néha kettőt is egy héten. Ma már tudom, ez hegyi hagyatékod. A már régen nem élő ifjú kortársaidról mindent leírtál, amire csak emlékeztél. És ez nem volt kevés.

Életed perceit szépen hasznosítottad. A szakmai érdeklődésen kívül - úgyvél voltál, mint édesapád és nagyapád - elmélyülten foglalkoztál a csillagászat-tal, földrajzzal és történelemmel. -- Boldogan mesélted, hogy a hegyek szeretete unokáidban folytatódik.

Különös személyi varázso-d abban is megnyilvánult, ahogyan drága feleséged a szomorú hírt tudatta. Elküldte utolsó versedet, melyben búcsúzol. A címe "Végnélküli ének".

Drága Feri bátyám, köszönjük megtisztelő barátságodat. Veled az Egyetemiek megalakulásának, a magyar Tátra feltárás hőskorának ma már egyetlen személyes tanúja is eltávozott.

(Részletek az Óbudai temetőben
elhangzott búcsúztatásból, amit
1983. április 21-én mondott
Dezsényi János)

HÍREK

Trentóban 1983 májusában megtartották a 31. Nemzetközi Hegyi- és Felfedező Filmek Fesztiválját. Bemutatásra került 43 film, ebből igen tágan értelmezve 37 volt a hegyi és 6 a kutatófilm. A hét tagú zsűri tagja volt Sólyom Gábor filmkritikus is. Először fordult elő, hogy Trentóban magyar film díjat kapott. György István "Hagyaték" című alkotása az elhagyott vidéki faházakról és vízimalmokról szól.

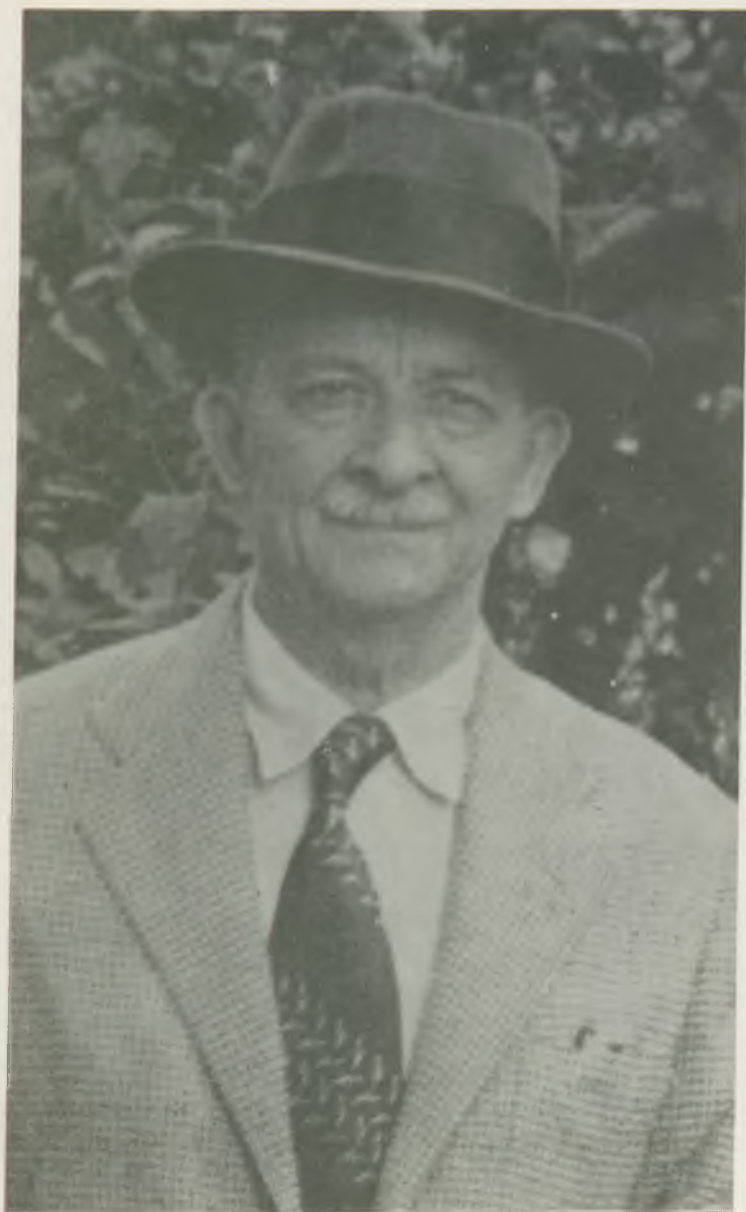
* * *

A "HEGYMÁSZÓ" a Magyar Természetbarát Szövetség Hegymászó bizottságának tájékoztatója 1983-ban nem jelent meg egyszer sem. Nem ennek a réteg-lapnak a pótlására, csak a szélesebb természetjáró körök szakszerű tájékoztatására az MFT HEGYMÁSZÓ SZAKOSZTÁLY vállalta hogy a TURISTA MAGAZIN számára 1983 áprilisától minden hónapban egy oldal híryanagot rendelkezésre bocsát. Az oldal szerkesztője Dura Lajos. A jelen BESZÁMOLÓ kicsinyített fotómásolatban hozza az 1983-ban megjelent, és általában a 13. oldalon közölt szakosztályi összeállítást.

* * *

A Himalája meghódítása címmel hatrészes francia filmsorozat került bemutatásra a Magyar Televízióban 1983. április 30-tól szombat délutánonként. Maurice Herczog, a film egyik rendezője volt az első, aki az Annapurna megmászásával nyolcezeres csúcsra feljutott. Bár csaknem valamennyi kéz- és lábujja lefagyott, változatlan szeretettel és lelkesedéssel beszél a magas hegyekről. A sorozat nemcsak a hegymászók, de a nagyközönség osztatlan örömeire szolgált, mert szakszerű, tárgyilagos volt, és gyönyörű felvételekkel mutatta be Földünk legmagasabb hegyeit. (Annapurna első megmászása 1950)

* * *

Barcza Ferenc dr.

A Sárca-torony és közepem
a Hagymástávi kottából

A HEGYMÁSZÓK HÍREI

MAGYAROK HÉTEZER MÉTER FELETT

1967 előtt honfitársaink közül senki sem járt 7000 méteres magasságban. Amióta azonban a Szovjetunió évente megrendezi nemzetközi alpin táborát a Pamír hegységben, és ezen a magyarok legjobbjai is részt vesznek, 32 magyar hegymászó jutott fel 7000 méternél magasabb csúcsra.

E kétszeresen is érdekes számforduló — 15 év és 32 fő — alkalmából közöljük itt a csúcsmászók névsorát az elért csúcs megnevezésével és az évszámmal együtt:

	Korcs- nyevszkája 7105 m	Lenin- csúcs 7134 m	Kommunizmus 7495 m
Berzi László	1982		1978 1982
Csanádi Sándor	1982		
Calkos József	1981		
Decsi István			1982
Dékány Péter	1980 1981		1980 1982
Halmos Péter	1980		
Himer József	1981		
Holler Huba		1989	1972
Hoffmann György dr.		1981	
Honfi Tivadar		1967	
Jankovics László	1982		
Kádas Sándor dr.		1980	
Kónya Lajos	1978		
Lázár István	1980 1981		
Nagy Sándor dr.	1982	1981	
Németh Károly		1977	
Nádorfi Lajos			1982
Oszváth Attila	1980 1981		1982
Pelikán István		1981	
Perge Ferenc	1980		
Péró Csaba	1981	1980	
Pogácsás György			1978
Szabadka Péter	1980		1978
Szabó István			1978 1982
Szabó László	1980		
Szállai István	1980		1980
Szendri Szabolcs	1982		
Sztrákos Károly		1989	
Tátrai Rupert		1967	
Várkonyi László		1981	
Vörös László	1980 1981		
Zóhls Miklós		1981	

Ezt az összeállítást a készülő SPORTLEXIKON is közölni fogja.

A MFT Hegymászó Szakosztály 1983 februári szakülésén — amelyen a hétezeres csúcsmászók közül 23 fő vett részt — megemlékezett a jeles évfordulóról. — Csanádi Sándor előadásában nemcsak summázta az eredményeket, hanem mérleget is készített a 15 év tapasztalatairól, rámutatva arra, hol kell az előkészületben levő magyar Himalája expedíciónak különös gondot eljárnia.

DEZSÉNYI JÁNOS

TURISTA MAGAZIN 1983 április

MAGAS-TÁTRA KALAUZOK

Fiatalkorunkban a hazai mászóiskolák után leggyakrabban a Kárpátokozórú gyöngyét, a Magas-Tátrát keresik fel nemcsak szépsége, de páratlanul változatos hegytúra lehetőség miatt is. A Tátra-túrák előkészítésének és lebonyolításának nélkülözhetetlen kelléke a jó Tátra-kalauz. Az alábbiakban rövid összefoglalást adunk a magyar hegymászók által leggyakrabban használt Tátra-kalauzokról.

1. Komarniczki Gyula: A Magas-Tátra hegymászó kalauza. Bp. 1928.

E ma már relikviázásba menő kalauz azonban elérték a négy kötetével kitűnő útítást annak, aki hozzá tud jutni.

2. Komarniczki Gyula: A Magas-Tátra hegyvilága. Bp. 1978.

Több mint 50 évvel követte az előző kiadást ez a rövidített, és Bucsek Henrik által korszerűsített és kiegészített, a Magas-Tátra helyneveinek négy nyelven teljes foglalatát adó kalauz. Ennek következő kiadását, további átdolgozással szintén Bucsek Henrik készíti elő. A kiadó ígérete szerint a kalauz a hegymászók által jól használható, zsebben elhelyezhető méretű formában jelenik meg.

3. Juliusz András—Witold H. Pariski: Vysoke Tatry (válogatott mászóútvonalak) Sport Bratislava 1974.

Kimondottan sziklamászóknak készült kalauz szlovák nyelven.

4. Arno Puškát: Vysoke Tatry

Részletes Tátra monográfia szlovák nyelven. A 10 kötetre tervezett sorozatból az első kötet 1956-ban, a hetedik 1981-ben jelent meg.

KURT DIEMBERGER 50 ÉVES

A nyolcezeresek feltárásának legnagyobb ma élő alakja, a salzburgi születésű KURT DIEMBERGER 1982. március 16-án töltötte be ötvenedik életévét. Ebből az alkalomból a Magyar Földrajzi Társaság hegymászó szakosztálya háromnapos „Diemberger fesztivált” szervezett.

A „Hegymászások négy világrészben” címet viselő előadásban Diemberger káprázatos diáképek kíséretével foglalta össze az osztrák Alpok kristályvadászó túráin kezdődött, az Alpok nagy falain folytatódott, amerikai, afrikai és grönlandi epizódokkal tőzött, és a Himalája nyolcezeresein kiteljesedett hegymászó pályafutását. Földünk 14 nyolcezerese közül ötnek a csúcsán állt fent eddig — a Broad Peak és a Dhaulagirin elsőként.

Diemberger nemcsak hegymászként, hanem filmesként is világhíró. Három Everest expedíciót filmezett végig. Az 1980-as olasz vállalkozás díjnyertes filmjét a három nap alatt kétszer levetítették, így Miskolcon és Budapesten mintegy 500 magyar hegybarát gyönyörködhetett a „Három lépés a csúcstól” című másfél órás vetítésben.

Diemberger 1982-ben Kína felől mérte fel az Everest és a Gashhebrum északi falait, hogy a következő évi expedícióhoz kellő terepismerettel rendelkezzen. Azt valja, hogy a világban kivételesen kevés a tiokozottság és a fenség ott, a Himalája csúcsai között még teljes valóságában meg tapasztalható.

KARLOCAI MIKLÓS

összeállította a Magyar Földrajzi Társaság
Hegymászó Szakosztálya

A HEGYMÁSZÓK HÍREI

MAGYAROK 7000 MÉTER FELETT

A Magyar Földrajzi Társaság Hegymászó Szakosztályában Csanádi Sándor faszegfoglalói tartott a magyar Pamír mászások 15 évéről az ELTE Földrajzi Tanszék Laczy termében 1983. február 4-én. Az előadón magjelent 7000-es magyarok csoportképén az álló sor balról jobbra: Várkonyi László, dr. Nagy Sándor, Ozsváth Attila, Szálkai István, Dékány Péter, Szendrő Szabolcs, Honfi Tivadar, Perge Ferenc, Tátrai Rupert, Péró Csaba, Holler Huba, dr. Kádás Sándor, Pogácsás György, Decsi István, Pelikán István, Csanádi Sándor; guggoló sor: Zóhla Miklós, Vörös László, Szabó István, Nádorfi Lajos, Németh Károly, Berzi László.

FOLYÓIRAT SZEMLE

A Svájci Alpin Club (SAC) folyóirata, a Die Alpen hegymászó érdekességeiből közülünk itt egy csokorra valót:

Svájci Makalu expedíció

Földünk 5. legmagasabb csúcsára, a Kína és Nepál határán emelkedő 8481 m magas Nagy Fekete Hegyre 1982-ben svájci expedíciót szerveztek. A kilenc főből álló csapat három tagja: Romolo Nottaris, Jean Troillet és Yves Roussis a nyugati pilléren – IV és V nehézségi utazakazon – alpesi stílusban érték el a csúcsot, majd egy 12 km hosszú gerincen tért vissza.

A csúcsmászó csoportot hat főből álló csapat biztosította. A Makalun elérni siker után a hat fő a Cho Polu 6735 méteres csúcsára ment fel ráadásulként.

A csúcs első meghódítói franciák voltak 1953-ben. Őket számos expedíció követte többféle útvonalon. A legszebb és egyben a legnehezebb út a nyugati pilléren keresztül vezet a csúcra amelyen 1971-ben szintén franciák voltak az első, de akkor még teherhordókkal és oxigénpalackokkal.

Francia, svájci expedíció az Everestre

1982-ben az egyik érdekes expedíció az Everestre a franciák és svájciak közösen szervezték. Az aránylag fiatal Michel Metzger (31 éves) vezetésével a jórészt huszonevesekből álló csapat a délnyugati oldalról rohamozta a csúcsot. Ezen az úton angolok voltak az első 1975-ben: Chris Bonington, Peter Bordman, és Douglas Haston.

A költségekről tájékoztató adat: az engedélyek, utazás, élelmiszer, rádió, hirközlés, szállítás (215 teherhordó) összesen 840 ezer francia frankba került.

Alpini baleseti statisztika 1981

A Svájci Alpin Club 11 ország: Bulgária, NSZK, Franciaország, Olaszország, Jugoszlávia, Liechtenstein, Csehszlovákia és Dél-Tirol mentőszolgálatának adatai összevont adja közre különböző csoportosításban. Összesen 20 407 alkalommal vettek részt mentőakcióban a szolgálatok tagjai, mindez 169 372 órát vett igénybe.

Ezek során 1924 személyt komolyabb sérülések nélkül, 18 079 személyt sérülten biztonságos helyre juttattak, és 878 halottat leszállítottak.

Erdekeség, hogy a legtöbb sérült NSZK (3533) Ausztria (5631) és Csehszlovákiában volt (3968): a legkevesebb Kanadában (82) és Dél-Tirolban (71). A legtöbb halálos baleset Olaszországban (222) és Ausztriában (203); a legkevesebb Bulgáriában (11) és Kanadában (13) volt.

1981-ben Magyarországon a közúti baleseteknek 1803 halálos áldozata volt.

UIAA IFJÚSÁGI TALÁLKOZÓ MAGYARORSZÁGON

Az MTSZ Hegymászó Bizottsága és magyar hegymászó klubok meghívására svájcból 3 ifjúsági hegymászó és egy hegyvezető vett részt a Nemzetközi Alpin Szövetség 1982-ben Magyarországon rendezett találkozóján.

A svájci résztvevők elismeréssel írnak a példás rendezésről. A német, osztrák, jugoszláv, török és görög hegymászókkal együtt először Budapest közelében – az Oszlyon – levő mászóiskolában voltak bemutatón mászóknak. A jól felépített, fokozatosan nehezülő program végén Miskolc mellett a Bükkben "III. és IX. nehézségű utakat teljesítettek a szülők, jó fogású mászóknak. Befelezésenként Aggtelekre látogattak, ahol a mászóknak mellett barlangturán is részt vettek.

A beszámoló szerint a találkozó nagyszerű hét volt, szép mászókkal, kellemes környezetben, barátok között.

LEZÁRT UTAK A MAGAS-TÁTRÁBAN

Az Arno Puskástól kapott tájékoztatás szerint a Magas-Tátrában 1983. június 30-ig a következő utak vannak lezárva:

- Csendes völgy – Kasprovi csúcs.
- Tichá dolina – Kasprov vrch.
- Csendes völgy – Tomanov völgy.
- Tichá dolina – Tomanová dol.
- Csendes völgy – Závorai nyereg.
- Tichá dolina – Závorai.
- Koprova völgy – Závorai nyereg.
- Koprova dol. – Závorai.
- Kopprova völgy – Szrhiesini vgy.
- Koprova dol. – Temné amrečiny.
- Kopprova völgy – Kopprova nyereg – Poprádi tó.
- Koprova dolina – Kópove sedlo – Poprádské pleso.
- Három forrás – Kriván.
- Tri studníčky – Kriván.
- Jamaki tó – Kriván.
- Jamaké pleso – Kriván.
- Milnica völgy (Fátyol vízesés) – Lorenz hágó – Furkotska vgy.
- Mlynická dol. – Bystré sedlo – Furkotská dolina.
- Mengusfalvi völgy – Tengerszem csúcs.
- Mengusovská dolina – Rysy.
- Felkal tó – Lengyel nyereg.
- Velické pleso – Polský hrebeň.
- Poduplaskzi vgy – Rovátka – Hoszútávi menedékház.
- Bielovodská dol. – Prielom – Zbojnicka chata.
- Hoszútávi mh. – Vöröstorony hágó – Téry mh.
- Zbojnicka chata – Priečne sedlo – Téryho chata.
- Jávor vgy – Kianyereg hágó – Téry mh.
- Javorová dol. – Sediello – Téryho chata.
- Kópataki tó – Nagy-Morgás – Zöldtavi mh.
- Skinátné pleso – Velka Svätovka – Brančalova ch.
- Volt Kémárki mh. – Kopa hágó – Hátó Rézaknák völgye.
- Bývalá Kežmarská chata – Kopské sedlo – Zadné medodoly.
- Zöldtavi mh. – Fehértávi csúcs.
- Brančalova ch. – Jahňaci út.

Ezek az útleírások a szükséges helyeken szlovák és német nyelven lejezve vannak.

Összeállította a Magyar Földrajzi Társaság Hegymászó Szakosztálya.

A HEGYMÁSZÓK HÍREI

Földünk 14 nyolcezer méteren felüli csúcsa régóta vonzza a hegemászók legjobbait. Jó félvezszázad kísérletei és küzdelmei után, az 1950–60 közötti évtizedben a háború után újjáéledő hegemászása hódította meg mindegyiket.

Mount Everest, Himalája, 8848 m, 1953, brit.
K2, Karakoram, 8611 m, 1954, olasz.
Kangcsendzonga, Himalája, 8597 m, 1955, brit.
Lhotse, Himalája, 8501 m, 1956, svájci.
Makalu, Himalája, 8481 m, 1955, francia.
Cao-Dju, Himalája, 8199 m, 1954, osztrák.
Dhaulagiri, Himalája, 8172 m, 1960, svájci–osztrák.
Nanga Parbat, Karakoram, 8125 m, 1953, német–osztrák.

Manaslu, Himalája, 8125 m, 1956, japán.
Annapurna I, Himalája, 8078 m, 1950, francia.
Gasherbrum I (Hidden Peak), Karakoram, 8088 m, 1958, USA.

Broad Peak, Karakoram, 8047 m, 1957, osztrák.
Gasherbrum II, Karakoram, 8035 m, 1956, osztrák.
Sisla Pangma, Himalája, 8013 m, 1964, kínai.

Ebben az időben az expedíciók nagyobb része nagyon sok teherhordóval, több tonna felszereléssel közelítette meg az elérni kívánt csúcsot kb. 4–5000 méteres magasságra. Itt alaptábort építettek, és innen irányították a csúcsra vezető út kiépítését és a csúcsátmászt.

1963-ban, az Everest meghódítása után 30 évvel megváltozott az expedíciók jellege. Technikailag könnyebb lett a csúcsok megközelítése. A hirtelenszerű technika fejlődésével szinte helyszíni közvetítésben ismerhették meg a mai vállalkozások jó részét. Az érdekelt államok komoly bevételi forrásként tekintik a hegemászást, és a csúcsoknak magasságuktól függően szabott árak vannak.

A felkészülés fiziológiai tapasztalatok, a felszerelések, az élelmiszerekkel a csomagolás gyors fejlődése lehetővé tette a kis létszámú, esetlegesen az oxigén-palack használata nélküli vállalkozásokat.

Az első sikeres expedíciók a viszonylag legkönnyebb utakon jutottak fel a csúcsokra. Ma már a legnehézebb utakon, sőt télen is, különlegesen nehéz körülmények között értek el a csúcsokat.

Harmanc éve néhány expedíció indult évenként, ma 30–40 1962-ben például az ózi szezonban 41 csoport, összesen 480 hegemászó és serpája ostromolt 34 csúcsot. Ezek közül 19 csoport — tehát kevesebb mint a fele — érte el a kívánt csúcsot.

A mai nagy számú vállalkozás nehezen tartható számon. Mégis az utóbbi évek néhány kiemelkedő expedíciójáról, országok

szerinti csoportosításban rövid tájékoztató:

LENGYELEK

Már a második világháború előtt az Andokba és az Atlasz hegységbe vezettek expedíciókat. Ebben az időben a Nanda Deva 7816 méteres keleti csúcsának meghódítása volt a legnagyobb eredmény. A háború pusztításait részben kiheverve, 1960-ban indíthattak újabb expedíciókat. A Hindukushban húsz év alatt közel ezer lengyel hegemászó járt.

A következő lépés a nyolcezerest kísérő névtelen hétézer csúcsok meghódítása volt. A Himalájában mintegy 30 expedíciót szerveztek, és 1500–2000 méteres falakra jutottak fel.

Ezek az előzmények vezettek olyan kiemelkedő eredményekhez, amelynek során Wanda Rutkiewicz — az első európai nő — 1978-ban feljutott az Everestre. De nem kisebb enél az Everest első téli hegemászása 1980-ban. A „hivatalos” eredménylátárol ezt törölték ugyan, mert február 17-én értek fel a csúcsra, és a téli idény február 13-ig tart. A téli Himalája mászások eredményes útját mindenféleképpen a lengyelek. A hivatalos téli-tavaszi időszámítástól függetlenül február 17-én is —50 °C

volt a hőmérséklet, és 150 km órá sebességű szél fújt az Everesten.

A téli Everest expedíciót — olyan szaktekintély, mint a csúcs első hegemászója — Edmund Hillary meggondolatlan és hiábavaló vállalkozásának minősítette — mégis sikerült. A lengyelek eddig feljutottak az Everest, a Déli és Középső Kangcsendzonga, a Gasherbrum II, a Broad Peak, az Annapurna közepes és a Lhotse nyolcezer csúcsaira.

OSZTRÁKOK

A nyolcezeresre induló vállalkozások legnagyobb része kis létszámú, tehát költségkímélő és igen mozgékony, vagy pedig más országokkal közös expedíció volt. 1960-ban sikerrel érték el a Sisla Pangma 8013 méteres csúcsát, amelynek első hegemászói a kínaiak voltak 1964-ben. Ez különben az egyetlen 8000-es Kína területén.

BOLGÁROK

Bulgáriában széles tömegbázison alapuló, jól szervezett hegemászó élet folyik. A hazai edzési lehetőségek mellett a Kaukázus és a Pamír volt a felkészülés helye. A bolgár állam alapításának 1300. évfordulója tiszteletére szervezett Himalája expedíció 1981-ben elérte a Lhotse 8511 méteres csúcsát. A 10 fős csapatból harman jutottak fel.

CSEHSZLOVÁKOK

A lengyelekhez hasonlóan sok expedíciót szerveztek központilag, vagy a nagy klubok közremű-

kodásával. Ezek közül az utóbbi évek sikere a Manaslu-ra (8156 m) vezetett női expedíció, 1980-ban.

SZOVJETEK

Kevés külföldi vállalkozást indítottak, mert a Pamír hétézerese is sok lehetőséget adnak a hazai hegemászóknak. 1982-ben érték el az Everest csúcsát. A közvetlen határzomszédokon kívül a Himalája expedíciók hosszú sorában igen jelentősek az amerikai, francia, japán, jugoszláv, NSZK, olasz és svájci expedíciók.

A csúcs-engedélyek díja 1980-ban Nepálban az alábbiak szerint alakult:

Everest 1500 \$
7501–8000 m-ig 1200 \$
6600–7500 m-ig 1000 \$
6600 m alatt 800 \$

Egy teljes expedíció minden költségére tájékoztatásul álljon itt, hogy az osztrák Sisla Pangma expedíciója 1980-ban 8 embernek 2 400 000 schilling volt, a franciák 1982-es Everest expedíciójának teljes összege 840 000 francia frank.

HEGYMÁSZÓ VILÁGRANGLISTA:

Első: Reinhold Messner, Olaszország, 11 db nyolcezeres csúcs 91 507 m
Második: Hans von Kánel, Svájc, 5 db nyolcezeres csúcs 42 133 m
Harmadik: Kurt Diemberger, Ausztria, 5 db nyolcezeres csúcs 41 578 m
További három hegemászónak van 4 db nyolcezeres csúcsa és tíz hegemászó ért el 3 db nyolcezeres csúcsot.
A fenti 16 élvonalbeli mászó országok szerinti megoszlása a következő:
Ausztria 3
NSZK 3
A többi, az elért csúcsmagasság sorrendjében: Olaszország, Svájc, Lengyelország, Nepál, Anglia, Jugoszlávia, USA, Japán és Pakisztán.

DUBA LAJOS

A HEGYMÁSZÓK HÍREI

SZIKLAMÁSZÓK TALÁLKOZÓJA A BÜKKBEN

Az első magyar boulder találkozó és verseny április 23–24-én volt a Miskolc melletti Alsóhárom község sziklafalainál. A találkozó a HETESZ (Hegymászó Technikával Szolgáltató GMK) rendezésében Himer József vezette.

A bouldering — kis sziklákra való akrobatikus mászást jelent — jelképevé vált a sziklamászás modern irányzatának, amelyeknek sok nevet adtak (szabdmászás, sportmászás stb.), de a lényegük egy: a feljelményeket nem a technikai segédesszékkel, hanem a természetes emberi képességek mind nagyobb kiaknázásával kívánják fokozni.

A versenyen 16 induló volt, a hazai sziklamászók színe-jáva. A verseny során 2X4 óra alatt felső kötelezővel a feljelményeket a feljelményeket nem a technikai segédesszékkel, hanem a természetes emberi képességek mind nagyobb kiaknázásával kívánják fokozni.

A versenyen 16 induló volt, a hazai sziklamászók színe-jáva. A verseny során 2X4 óra alatt felső kötelezővel a feljelményeket a feljelményeket nem a technikai segédesszékkel, hanem a természetes emberi képességek mind nagyobb kiaknázásával kívánják fokozni.

lépj! — ritkán segítettek. Egyedül Buza László tudta megérteni a lentiek nagy ovációja közepette az áthajlás fölött elhelyezett narancssárga lapocskát szelletes térd-befeszítés mászópozícióban.

Késő délután kellemes focimeccsel enyhítették a mászások izgalmaival a Fehérkőfalpi turistaház melletti rét vízszintes gyepe. Este a turistaházban zene, tánc és némi sor oldotta a versenyzők idegességét.

Ragyogó napsütés ébresztett másnap. Sétálva mentünk le a sziklafalakhoz a vig madárdaltól hangos koratavaszi érdőben. Kellett is a jókedv, mert a „Nagy Fali” útjai sem voltak könnyűek. Az „Erőkar”, vagy a „Tiki-tiki” megmászási igazi tornaműtárvány. A „Doktori díszszertáció” igen finom lábunkat követelő falmászás.

Szép stílusban mászta meg az utakat a verseny győztese: Singer János, a lehetséges 200 pontból 164 pontot szerezve. Fehér László szintén kilenc út megmászással, de több próbálkozással 162 pontot ért el. Jómagamban lettem a harmadik 144 ponttal. Délután kis ünnepség keretében kiosztották a nyertesnek járó kupát és az apró, de kedves díjakat. Köszönt a baráti hangulatú találkozó és verseny megszervezéséért a rendezőknek, akik ezzel a hegymászás egyik szép és érdekes új változatának szélesebb körű hazai bemutatását tették lehetővé.

Babcsán Gábor

HEGYMÁSZÓ-BIATLON-VERSENY

Április 16-án „Hegymászó-biatlon” elnevezéssel rendezték meg összetett tájékozódási versenyünket a Hérshegy térségében. A résztvevők hegymászó és tájékozódási feladatok megoldása közben érték össze tudásukat, erőnlétüket.

A verseny során először egy III–IV-es nehézségű sziklafalat kellett megmásznunk a két főbb álló csapatoknak. Ennek sikeres teljesítése után egy tájfutó feladatot kellett megtenni, majd ismét sziklamászás; most a csapat másik tagja volt egy újabb útvonalon az előlmászó. Végül erdei ös-

vényeken kijelölt futópályán kellett 5 km-es távot letutni. A két futásamat időméréssel értékeltük és ezek együttes eredménye döntötte el a csapatok helyezését.

A versenyen 9 csapat indult az Energia Vasas—Alpesi Róza, az Építéstudományi Intézet, a Hegyvidéki Testedzők Egyesülete, a KPVD Sz. Vörös Meteor és a Százhalombattai Tömegsport Klub hegymászó szakosztályainak színeiben. Az első három helyezést az Energia Vasas—Alpesi Róza csapatai szereztek meg.

Nagy örömmel fogadtuk a ragyogó napsütésben összegyűlt szép számú érdeklődő nézőt, akik ilyen módon közelről ismerkedhettek a hegymászással és remélhetőleg szép sportágunk propagálói is lesznek.

A következő évben is szeretnénk ilyen versenyt rendezni, mert úgy érezzük, hogy szükség van rá.

Katona László

KANGCSENDZÜNGA 8500

Földünk harmadik legkiemelkedőbb pontja. Lenyűgöző nagysága miatt sokáig a legmagasabbnak hitték. Kelet–nyugati irányban több, mint 12 km a kiterjedése. A főtömege kívül még három 8000 m feletti csúcsa van. Ezen kívül nyolc 7000-es és számtalan 6000-es csúcs ovez.

Első megmászlói az angolok voltak 1956-ban.

1962. május 6-án Reinhold Messner is ott állt, mintegy 2 méterre a csúcs alatti. O is, mint az első megmászlók, tisztelben tartották a vendéglátó ország kultúráját és hivatalosan nem léptek fel a szent hegy csúcsára.

Egy évvel később, 1963. május 6-án a Bocsai úti TIT Stúdióban bemutatott a csehszlovák 1961. évi Kangcsendzűnga expedíciójának filmjét, ami a trentói filmfesztiválon nagydíjat nyert.

A film bemutatását Arno Puskás vállalta, aki mint grafikus művész, kalauzír, és általában tollfogó hegymászó, erre a szabad szinkron tolmácsolásra a legalkalmasabb volt. A zafolálás mellett körtemben nagy létszámú aratott a főfilm is és az előtte levettített archív szmág is. E 10 perces dokumentum-

film a Magas-Tátrában készült 1948-ban, és bemutatja a Markazit torony déli falától keletré húzóódó pillér megmászását. Ez volt a csehszlovákok első hegyi filmje.

Dessényi János

„VÍD FEL A SÍRODÁT A HEGYRE”

A tv-ben 1983. április 12-én vetített csehszlovák film-dráma kritikája

A csehszlovák hegymászók 1973-ban expedíciót szerveztek Földünk ötödik legmagasabb csúcsára, a 8481 m magas Makalura. Az expedíció nem járt sikerrel, egyik résztvevője, dr. Kounický 8000 m magasságban megerült, és 3 nap múlva — mivel nem sikerült leszállítani — meghalt. Az expedícióról sikeres film készült, amelyet 1978. január 27-én a TIT Stúdióban a magyar közönség is megismerhetett. Gyönyörű képek mutatják be a hegyet, a szervezést, az odaútatást, a mászást, és jól érzékelhető a tragédia feszültsége, a vezető felelőssége, és az ember kiszolgáltatottsága a természet hatalmas erőivel szemben.

Ilyen előzmények után valakinek eszébe jut, hogy az expedíció történetéből is a tragédia tényéből filmdrámát alkot. Elkészült a mű, láthatja a magyar közönség is. Amit látunk, annak alig van köze az expedícióhoz. A vezetője kicsinyes, elvakult. Ilyen nézeteltérések nem fordulnak elő igazi mászlók között. Ha igazi expedícióvezetőre gondolok, akkor a K2 sikerét követelő törékeny olasz professzor, Ardito Desio jut eszembe, vagy Sir John Hunt, aki az Everestre vezette a csapattal. Gondolhatunk Ivan Gálffyra is, az 1973-as Makalu expedíció tényleges vezetőjére.

Ez a film, melyet a műsor tv-dramának hirdettek, nem tetszett. Tudnám-ezteni az eszközökön törekedett az eredeti Makalu filmet, és oszakevart a néző érzését. A hegymászók csak az tud szép élményt adni, amit készíteni, aki szereti őket, a ott él, küzd köztük.

Tátrai Rupert

A HEGYMÁSZÓK HIREI

A VILÁG TETEJÉNEK HEGYMÁSZÓ TÖRTÉNETE

A MFT Hegymászó Szakosztálya 1983. június 2-3-án a TIT Stúdióban „A világ tetejének hegymászó története” címmel rendezett előadásokon emlékezett meg a Mount Everest meghódításának 30. évfordulójáról, és ez alkalomból gratuláló levélben üdvözölte a londoni Alpin Clubot.

Az első előadásban Dezsényi János ismertette az Everest feltárásának történetét a kezdetektől 1953. május 29-ig. Ez után az 1953. évi expedícióról készült angol filmet nézhettük meg.

A második előadásban a Mount Everest hegymászó történetét 1953-tól 1983-ig Camaródi Sándor foglalta össze. Röviden vázolta az eddig teljesített útvonalakat, kiemelve néhány expedíciót és nagy egyéniséget. Befejezésül az 1975. évi expedíció angol filmjét láttuk.

A két film módot adott a hegymászás utóbbi évtizedekben lezajlott stílusváltozásának leírására is. 1953-ban egy hosszú konzakot lezárt, jól szervezett klasszikus expedíció tagjai hódították meg Földünk legmagasabb csúcsát. Nehéz technikai körülmények között, részben csak

kísérleti állapotban lévő felszerelések használatával is nagy eredményt értek el. A hegymászók és lehergördők még emberi közelében küzdöttek a természet erőivel; a közelpárok valóban életrehalálra szóló kapcsolatok voltak. A kifogástalan operatőr munka a nagy vállalkozás minden szépségét és nehézségét is bemutatta.

Az 1975. évi expedíció filmje már a maihoz közel álló szemléletet képviselte annak minden előnyével és hátrányával együtt. Előny a technikai felszerelés rohamos javulása. Beszerzése már csak pénz kérdése. A fejlettség a nagy sporteszkergyártó cégek feladata. Hátrány az, hogy időközben sokszorossá nőtt a hegymászó tevékenység, és ez az idegenforgalmi ipar területére változtatja a Himalája 30. évvel ezelőtti még csendes völgyeit. Ezzel együtt jár a természeti és emberi környezet változása is. Az alpesi stílus térhódítása a Himaláján is lehetővé tesz rekord idő alatt csúcsmárványokat.

A külön-külön is jó filmeket így együtt látva nagy élmény volt a nézők számára. **DURA LAJOS**

A SIMONTORONY

Kélelti gerince a Magas-Tátra egyik legszebb mászóútja. Hogyan vitt ez a torony az Egyetemiek (a Magyar Turista Egyesület Egyetemi Osztálya), majd a Budapesti Egyetemi Turista Egyesület (a BETE) szimbólumává? Kérdésünkre a választ 75 évvel ezelőtti történeti eseményekben lelhetjük meg.

1907. augusztus 8-án délelőtt, ragyogó időben fenn állt a Simontorony csúcson az akkori idők egyik legjobban összeszokott kiváló mászóhármasa: Wachter Jenő, Serényi Jenő és Horn K. Lajos. Wachter az akkori bontakozó alpin stílusú új hegymászóirányzat vezéralakja, az egyetemi hegymászók motorja. A Simontorony jellegzetes, szinte áthajló szarv alakját a nyugati gerinc 12 m-es függőleges lejtőre adja. Itt indulnak lefelé. Az ereszkedéshez — érthetetlen módon — egy kint talált kenderkötélgyűrűt használnak, ez elszakad Wachter súlya alatt és a 20 éves pécsi származású bölcészstan hallgató, a magyar hegymászás nagy réménysége, társai szeme láttára a mélységbe zuhan. Ez a tragédia, a várakozással ellentétben nem zújt szét a fiatalokból feltörő hegymászás ügyét. Az új irányzat megerősödött és lerakta azokat az alapokat, melyeken a mai magyar hegymászás is áll.

A Nagy Mengusztalvi völgyben, a Békés tavak töldekövénél (ahabban az időben sátor helyett áthajló sziklatetőnk alatti éjlejtelek a mászóok) ma is látható annak a márványtáblának a helye, mely a szomorú eseménynek emléket állított.

A táblát 1908-ban, pontosan egy évvel a történet után leplezték le. Ma is őrizték azt a tőrakónyt, melyet aláraktak a megjelentek, számszerűen 70-en: 35 lengyel és 35 magyar hegymászó adózott Wachter emlékének. — A tábla időközben átkerült az Osterva alatti szimbolikus temetőbe, és ott a kápolna alatt a főbejárati fogadja az érkezőt.

A 75. évforduló alkalmából az utódok kegyelettel helyezték el az emlékezés koszorúját a táblán. (Fotó: Tólos Zoltán)

DEZSÉNYI JÁNOS

A HIMALÁJA MEGHODÍTÁSA

Összinte sajnálatunkra véget ért az a határozatlan francia tv-filmsorozat, ami április 30-tól minden szombatban délután gyönyörködtette és újabb ismeretekkel gyarapította a magashegység kedvelőit. Daniel Castelle és Maurice Herczog filmje szakszerű és tanulságos. Herczog az

első ember, aki nyolcezeres csúcsra feljutott. A 8078 méteres Annapurna legyőzésekor majdnem mind egyik kéz- és lábujja lefagyott. Ennek ellenére az éretti ember éretti szerel-mével beszél a hegyekről és mutatja be azok páratlan szépségét.

TÁTRAI RUPERT

FILMFESTIVÁL TRENTÓNAN

1983 májusában rendezték meg az észak-olaszországi Trentóban a 31. Nemzetközi Hegyi- és Felfedező Filmek Fesztiválját. Ennek során 17 ország 37 hegyi és 6 felfedező témájú filmje került bemutatásra. Trento város nagydíját, az Arany Enciánt a franciák „Alaszka koncert” című filmje nyerte. Ebben hét franciá — köztőlük egy nő — vállalkozás látható, amint Észak-Amerika legmagasabb csúcsát, a Mt.

McKinley-t (6194 m) érik el a déli oldalról.

Ugyancsak díjat kapott — először a trentói fesztivál történetében — egy magyar mű is, György István „Hagyatek” című alkotása az elhagyott vidéki házakról és vízimalmokról szól. A gondosan megőrzött építészeti emlékek kulturális hagyatékot jelenítenek, melyek a múlt üzen a jövő nemzedékének.

DR. VASVÁRY ÁRTÓR

összeállította a Magyar Földrajzi Társaság Hegymászó Szakosztálya

A HEGYMÁSZÓK HÍREI

NEHÉZSÉGI FOKOZATOK

A hegymászásban, pontonbanban a sziklamászásban kezdetben az útvonalak nehézségét, a leküzdendő akadályt az arra jellemző szavakkal fejezték ki. Így az első világháborúig a könnyű, közepesen nehéz, nehéz, nagyon nehéz és megelégedést alkalmaztak.

Wilhelm Welenbach javaslatára vezették be a mászóutakat I—VI osztályba sorolását. (1914)

A második világháború után újra foglalkoztak a hegymászás utak nehézségi értékelésének egységesítésével. A Nemzetközi Alpin Szövetség (UIAA) 1968-ban Londonban megtartott ülésén elfogadta a VI-ig terjedő klasszikus nehézségi-fokskálát. A rendszer lenyelve, hogy a II—VI-ig terjedő nehézségeknél finomításoként bevezette a római szám jobb felső sarkában elhelyezett + vagy - jelzéseket. Ezzel könnyebben lehetett kifejezni egy-egy mászóút nehézségét. Pl. egy falmászás nehézsége V. de van benne V-, vagyis ennél könnyebb szakasz is, viszont az utolsó kotelhossz VI+, tehát a legnehezebb.

A segédeszközökkel történő mászás jelölésére bevezették az „A” jelzést (artificial-mesterseges). Ennek negy osztálya van: A₁—A₄.

Külön jelölést kaptak a furt szögek, illetve a befeszülő szögek.

pl. azt jelenti, hogy egy bizonyos mászóút során a buda expanzió (befeszülő) szöveget alkalmazhat.

Az átmenetileg egyenlőben került nehézségi besorolás további fejlesztésére Reinhold Messner 1977-ben megjelent könyve „A hetedik fokozat” adott indítást.

Tagadhatatlan, hogy valaki egy VI-os utat mászik húsz szög beverésével és azt követően egy másik ugyanazt az utat szög nélkül teljesíti, úgy annak a mászásnak az értéke nagyobb. Szükség van tehát újabb fokozatra, és ez a VII.

A könyv érveinek hatása alatt a UIAA a következő évben, 1978-ban az Athén-

ban tartott ülésén hivatalosan jóváhagyta a VII. fokozatot.

Tekintettel a szabadmászás fejlődésének arányait, kidolgozásra került a nehézségi fokozatok rendszerének továbbfejlesztése UIAA skálájában a X-ig.

Mi okozta a szabadmászás robbanásszerű előretörését, ami végső soron a nehézségi fokozat kényszerű átrendezését vezette az egész hegymászó világban?

A modern technika — furt és expanziós szögek, nittek, nittebdvók, felfúrók — segítségével a mászó már minden számottevő akadályt leküzdötték. Mi lehetett tehát az új feladat? Az, hogy az eddig modern technikával mászott utakat klasszikus vagy, ahogyan ma mondják: szabad mászással győzzék le Ennek lenyelve, hogy segédeszközök vagy semmit, vagy elenyészően keveset használ.

Ezeket a segédeszközöket különleges edzéstörvényekkel szerzett rendkívüli állóképességgel és extrém pszichés kondícióval kell pótolni.

Azonban a testi-lelki felkészülés mellett a szabadmászáshoz megfelelő terep és időjárás is szükséges. Nem véletlen, hogy Európában az NDK és Cseh homokkoveken, a tengeren túl pedig a Yosemite völgy és a Colorado kanyonban kezdett először hódítani. Itt, ezeken a helyeken az időjárás kedvez ennek a stílusnak.

Ennek ellenére, több más területen — így az Alpokban is — nem egy utat másztak már ebben a korban, és nem kétséges, hogy napjainkban a volt modern utak a szabadmászásként kedvelt célpontjai.

Neidenbach Ákos

REINHOLD MESSNER

Teljesítményei minden kétséget kizáróan a legjobb hegymászók közé emelik. Nyilatkozatai alapján az a célja, hogy az összes 8000-es csúcsra feljusson.

Ő volt az első, aki a Mount Everest csúcsára először ért fel oxigénpalack használata nélkül.

Kísérőtársa, Peter Habeler azonos körülmények között érte el a 8848 m-es csúcsot. Minderk 1978 májusában csúszott. A csúcsról lejutva Katmanduban, Nepál fővárosában részt vettek az Everest első megmászásának 25. évfordulójára rendezett ezüst jubileumon.

Ezután három hónapon belül Messner egyedül megmászi a Nanga Parbat 8125 m-es csúcsát. Ez a tény két szempontból lepte meg a hegymászó világot: ilyen gyors egymásutánban még senki sem állt 8000-es csúcson, és a Nanga Parbat, annak első megmászási több, mint egy tucat kiváló hegymászó életét követelte.

Messner két évvel később visszatért az Everesthez és korábbi teljesítményét azzal növelte, hogy egyedül, új úton — északról — a monszun időszakban jutott fel. Ma is minden 8000-es vállalkozás körül a monszun időszakra, amikor ugyan melegebb az időjárás, de az állandó havazás embeletlen nehézségeket támaszt.

1982-ben május elejéről augusztus elejéig, tehát 90 napon belül, váltott kísérővel három 8000-es csúcsot ért el.

Eredményeit összefoglalva, eddig 12 alkalommal állt 8000-es csúcson: (az Everestet és a Nanga Parbatot kétszer)

1970 Nanga Parbat 8125 m
1972 Manaslu 8125 m
1975 Hiden Peak 8068 m
1978 Mount Everest 8846 m

1978 Nanga Parbat 8125 m	azólo mászás
1979 K 2	8811 m
1980 Mount Everest	8848 m
1981 Sisha Pangma	8013 m
1982 Kangcsendzonga	8597 m
1982 Gasherbrum II	8068 m
1982 Broad Peak	8047 m
1983 Cao Oju	8189 m

Köztudott, hogy a 7000 m feletti magasságban való tartózkodás nem szolgálja a testi egészséget. Ezért is nevezik „haláldzónának”. Messnerrel a „nagyon magasra akartam jutni, hogy milyen magamba lássak” mottó eddig sikerrel jár. Győzte tapasztalattal, szerencsével, egészséggel.

Az expedíciók szünetében rendre írja könyveit, előadásokat tart, és készíti a meg hátralevő 8000-es csúcsokra: a Dhaulagiri, a Lhotczer, a Makalura és az Annapurnára. Everest című könyve, melyet eddig hat országban adtak ki, pl. Hollandiában és Belgiumban, ahol köztudott, hogy nincsen hegység, és több mint 100 000 példányban kelt el. A Gondolat kiadónál 1984 tavaszán jelenik meg magyar kiadása.

Dezsenyi János

HÍREK

A Mount Everest első megmászásának 30. évfordulója alkalmából a Földrajzi Társaság Hegymászó Szakosztálya levélben közölte a londoni ALPINE CLUB-ot, jelezve, hogy az esemény hetében két előadás és két Everest film bemutatásával tisztelgjen a nagy teljesítmény előtt.

Az ALPINE CLUB szintén forduló postával választott. Közölte a figyelmét és reményét fejezte ki a két ország hegymászó szorosabb baráti kapcsolatának lehetőségére fel.

Az 1857-ben alapított Klub nemcsak a legelső ilyen hegymászó tömbörlés, hanem világvíznyomlásban ma is a legzárkózottabb

A HEGYMÁSZÓK HÍREI

AZ OSC HEGYMÁSZÓI SZÁRSZ SVÁJCBAN

Június 4–18. között az OSC hegyászó szakosztályából nyolc 16 táborozott az Elbai Homokkő hegyében. Ez a vidék a sziklamászók valóságos paradicsoma. A gyönyörű tájon emelkedő több, mint 1000 homokkő toronyra 9000 út vezet a repedéseken, falakon és pillérekben keresztül. Szász-Svájcban a sziklamászás tömegsport, nemritkán családokat is látni kötélpartiként. A magyar hegyászok is szívesen és gyakran látogatnak erre a mázsovidékre. Az OSC mázsoi két hét alatt 20 toronyra 40 utat teljesítettek. Közöttük a Höhlenhund 65 m magas függőleges falán a direkt és az eredeti Herrenpartie-t Babcsán Gábor–Sárközy András és Kovács István–Paál János kötélpárosok. A fenti utak nehézsége VIIIc ill. VIIIb (a homokkőves utak I–X-ig terjedő nehézségűek, X a legnehezebb).

A mázsok a homokkőves tábor végén az egyik cseh homokkő vidékre, Adrapach-ra is ellátogatnak. Kiemelkedő eredmény volt a Kovács–Paál kötélpárostól egy új út megmászása. A 40 m hosszú — eddig még senki által nem mászott — repedés közepén a mázsozás biztosítására fix szöveget helyeztek el. Az új út VIIIc nehézségű, a neve: „Magyar út”.

Babcsán Gábor

ELŐADÁSOK

Az MFT Hegymászó szakosztály őszi előadásai: Október 6-án 15 óra Lóczy terem (Bp. VIII., Kun Béla tér 2. I. emelet) ELTE Karlócai Péter: A Kanári szigetek vulkánjai. Október 6-án 15 óra Veszprém (Schönherz Zoltán u. 2. II. em. 210.) Országos Oktatástechnikai Központ prof. dr. Arnbarger (Ausztria) A turista, illetve magashegy térkép fejlődése Ausztriában Október 7-én 18 óra Bp. TIT Stúdió XI., Bocskai u. 37. körtem az előző nap Veszprémi előadás megismétlése — Az előadó 70-nél több 3 és 4000-es csúcsra állt, 140 barlang expedíciót vezetett, az Osztrák

Földrajzi Társaság tiszteleti tagja, a térképészeti nemzetközileg is nagyra értékelt személyisége. Az előadásban beszélt és vetített hegyi útból is. — Jegyek 15 Ft-ért elővételben kaphatók.

TANFOLYAM

Az MTSZ Hegymászó Bizottsága 1983 június 18–28. között rendezte meg alapfokú hegyászó tanfolyamát. Erre a tanfolyamra először az „uticárdát” vártuk a hallgatókat, mert a nagy egyesületek maguk is foglalkoznak hasonló oktatással.

Ez évben 18 hallgatóval és oktató foglalkozott. A Kévelnygyermi turistaházban volt a szállás és az elméleti oktatás. A gyakorlatokat az Oszolyon és a Pilszántói kőfülkénél bonyolítottuk le. Célunk az volt, hogy megtanítsuk a résztvevőket a hegyezés elméleti és gyakorlati alapjaira. Úgy érezzük, hogy sikeres munkát végeztünk, mert a résztvevők többsége megtanult III–IV-es nehézségű utakat nagy biztonsággal mászni. További fejlődésük akaraterejüktől kezdemenyöző készségüktől és szorgalmuktól függ. Bizunk abban, hogy az elkövetkező években gyakran fogunk velük találkozni mint a hazai mászóiskolákban, mind pedig a magas hegyekben.

Németh Károly

GYALOG, VÉGIG A HIMALÁJÁN

A Föld leghosszabb hegyláncát, a Himaláját járták végig gyalog hárman Szikimtól, Indián keresztül Pakisztánig 265 nap alatt. Az 5000 kilométeres útvonal a Kangcsendzsongától a Lhotce–Everest—Cso Oju—Manaslu—Annapurna—Dhaulagiri—Nanda Devi—K2-ig vezetett.

A különleges vállalkozás három résztvevője — Graeme Dingle, Peter Hillary és Chevard Tashi beszámolóját, amelyet a New Zealand Alpine Journal 1982-es évkönyve közölt, röviden így foglalhatjuk össze: a hánycsa, vagy elérhetetlen térképek mel-

lett az ellátás okozott igen nagy gondot, annak ellenére, hogy szakaszonként segítők is voltak. Kelet-Nepál sűrű bambusz és rhododendron bozótjaiban nehezen lehetett tájékozódni, kmajd az óriási, hóborította, sűrű erdőkben alig lehetett haladni, mert a Himalája kőitől — hó, szikla, fűd és szél — mindig jelen volt.

A Makalu alaptáborban az NSZK és angol—lengyel expedíció vendégeként pihentek egy keveset, majd lavinaveszélyes há-

gókban keltek át. Nepálban letartóztatták őket, de megfelelő óvedék ellenében — 500 rúpia és 3 tengeri szesz — ismét szabadlátra kerültek.

E—Ny Indiában, a Garhwal—Himalája gyönyörű, virágos völgyeiben vendégszerető lakosok segítettek a kis csapatot. Innen észak felé fordulva Kasmír és Ladakh területén haladva fejezték be a kalandokiban és nehézségekben, de szépségekben is bővelkedő homszú utat.

Dura Lajos

MAGASHEGYI TÚRA A JULI ALPKOKBA

Az MTSZ hegyászó bizottsága idén magashegyi túrát indított a Juli Alpokba. Az utazáson a Magyar Földrajzi Társaság, valamint a Dorogi Alpin Club hegyászói vettek részt. A csapat többek között a nyugati gerincen feljutott a Jalovec piramisára, a Slatinyica nyeregbe, a Planja nyeregbe, a 2738 méter magas Skarlatcára, a 2864 méteres Triglavra. Útjukon mód nyílt szinte valamennyi hegyászó fogás gyakorlására. A Juli Alpokba vezetett hegyászó túrán készültek a fenti felvételek: 1. A Tamar ház (1108 méter), a Jalovec alatt. 2. A Pogacnikov ház (2032 méter) a Razor és a Triglav között.

összeállította a Magyar Földrajzi Társaság
Hegymászó Szakosztálya

A HEGYMÁSZÓK HÍREI

MAGYAR HEGYMÁSZÓ EXPEDÍCIÓ A SPITZBERGÁKRA

1983. június 5. és augusztus 20. között a Magyar Természetbarát Szövetség keretében, a Magyar Hegymászó Klub megszervezte az első magyar hegymászó expedíciót a Nyugat-Spitzbergán (Spitsbergen), az Új-Frizlőndön (Ny-Friesland) levő Atomhegységbe (Atomfjella). Az expedíciót dr. Futó Endre vezette.

Részvevők:
Dr. Andók Csaba (Pécsi Orvos SK), az expedíció orvosa; Andók Csabáné Rózsavölgyi Hilda (KPVDSZ VM), Annus Zoltán (KPVDSZ VM), Csánádi Sándor (Alpelei Rózsák), Dragos Ervin (OSC), Győr Kálmán (KPVDSZ VM), Kizely György (KPVDSZ VM), Németh Imre (KPVDSZ VM), Németh Lehel (MTV SK), Pelkán István (KPVDSZ VM), dr. Sídó Zoltán kutatóorvos, Stenazky Gyula (MTV SK), Tarjányi István (BSE), Újvári Lajos (OSC).

Az expedíció három tagja (Futó, Győr, Újvári) június 5-én indult vonatral — az expedíció poggyászákat kísérve — Budapestről, Moszkvában keresztül Murmanszkba, majd június 22-én a Tonya Bondarczuk teherszállító hajóval a Spitzbergákra levő Barentsburgon keresztül, június 28-án érkeztek Piramidába (Pyramiden). Az expedíció többi tagja június 18-án indult Budapestről vonattal Moszkvába, majd június 22-én, Murmanszkon keresztül Longyearbyenbe, a sziget-csoporthoz tartozó helikopter vitté át a csoportot Piramidába.

Július 1-én, a felszereléssel együtt, két helikopterrel elszállították a Tryggve-gleccser felső részére (Tryggvebreen). Az expedíció három tagja (Annus, Németh Imre, Tarjányi) gyalog és sítalpon indultak Piramidából az Atomhegységbe. A 75 km-es utat 3 1/2 nap alatt tették meg. A tábort július 3-án építették fel. A hegymászótevékenységünk augusztus 8-ig tartott: összesen 21 napot másztunk meg, ebből 18 első megmászási. Július 12—27. között dr. Andók,

Csánádi, Dragos és Rózsavölgyi, felszerelésüket számonkötve, elsíelték a Nyugat-Spitzbergák legészakibb pontjára, az északi szélesség 80 fokánál levő Verlegenhukonra. Ez alatt mintegy 300 km-es utat jártak végig. A mászótevékenységen kívül a hegység több gleccserét jártuk be, összességében mintegy 4000 kilométert gyalogolva és síelve. A tábort augusztus 7-én bontottuk le, majd sítalpon, a tábori felszerelést számonkötve vonattal (átlagosan 60—70 kg), elindultunk a Piramida felé vezető 75 km-es úton. Az első menetközli tábor 27 km-es út után, a Veterán-gleccseren volt, a Vénusz-csúcs alatt (Venusfjellet). A második nap idején havon sikerült leérni a Skotte-házhoz (Skottehytta), a Petunia-dőbl partján (Petuniasbukta), Piramidával szemben (45 km-es út). Augusztus 18-án, két helikopterrel szállítottak el Longyearbyenbe, majd augusztus 17-én repülőgépen folytattuk az utat Moskvába. Innen a következő nap vonattal indultunk Budapestre.

Az Atomhegység Európa utolsó hegysége, amelyben még számos új utat lehet mászni. A hegység kb. 20×30 km-es téglalap alakú területen fekszik, mintegy kétszerese a Magas-Tátrának. Kelet—nyugati irányban 4 nagyobb gleccser szeli át: Reinbukk, Smuts, Stubendorff és Tryggve. Keletről a Veterán-gleccser, nyugatról a Keleti (Jord (Austfjorden)) határolja. A hegység legmagasabb csúcsa a Perrier-toppen, 1717 m. A hegységben levő falak 300—800 m magasak, számos hó- és jégfolyó barázdálja őket. A kőzet általában nagyon törékeny, ez az abszolút éretlenség és a nyári olvadás-fagyás folyamatának következménye. A hegység a Magas-Tátra északi völgyeire emlékeztet: a Kacsavölgyre, a Zöld-tó vagy a Volgerzen környékére, de a gleccsereknek köszönhetően hatalmasabbnak tűnnek, kidomorodik az alpesi jellege. A sziklamászást — különösen jú-

liusban és augusztusban — mikor már kevesebb a hó, az igen rossz minőségű kőzet korlátozza. De ebben az időpontban is lehet hó- és jégfolyásokat mászni. Felbecsülhetetlen előnyt jelent az a tény, hogy éjfélkor is süt a nap, így nem kell a túrát a sötétség miatt megszakítani.

Az 1983-as nyár a Spitzbergákban is rendkívül meleg volt. A hőmérséklet —4 és +14 °C között mozgott. Az alaptáborban többnyire +5 °C volt.

A nagy meleg katasztrófális hatással volt a hó-takaróra, amely kb. 1 méterrel volt vékonyabb,

mint az 1981-es évben. Kinyíltak a gleccserhasadékok és veszélyessé, körülményesebbé váltak a sízések, gyalogások. A táborban nagyon kevés csapadék hullott és csak ritkán fújt erősebb szél. Az időjárás rendkívül kedvező volt, a 42 napból, amint a Tryggve-gleccseren töltöttünk, 20—25 szép, napos idő volt.

Az expedíció jól volt előkészítve: sem felszerelésben, sem élelmiszerben nem volt hiány; az expedíció lebonyolítása is zökkenőmentes volt.

Csánádi Sándor

NESZTOROK KÖSZÖNTÉSE

A Magyar Földrajzi Társaság Hegymászó Szakosztálya az egyetlen az országban, amelyik köszönti a nagy öregeket. Ennek okai a patinás múlt, a baráti kör ösztönzőköttsége és a hagyománytisztelet. A kialakult gyakorlat szerint neozoomok tekintőik azokat, akik betöltötték 70. életévüket. A tróji háború idején élt Nesztor nevét Homérosz Iliászra tette leimerté a kultúrájában. Ez a név fogalommal vált. Bölcs, tapasztalt, idős férfit jelent.

1983-ban két tagunk töltötte be 90. évét. A Magyar Tudományos Akadémia megtartott MFT-közyűlésen dr. Pécsi Márton akadémikus, a társaság elnöke, meleg szavak kíséretében adta át az elismerő oklevelet Adler-Rácz József és Hopp Lajos hegymászóknak.

Adler-Rácz József a magyar aktív hegymászók rangidőse. Gimnazista korában a Magas Tátrában kezdte. Az Alpokban ma rendszeresen túrázik. A megmászott csúcsainak száma 2000 m felett 64, 3000 m felett 76, 4000 m

felett 10 csúcs. Nagyszerű állóképességére itt csak két példát említtünk: a Nyugati Alpokban a Gran Paradiso-ra (4061 m) a mende-dékházból egy nap alatt tette meg az utat oda és vissza több, mint 1300 m szintkülönbség legyőzésével 85 éves korában; 1983-ban szintén a Nyugati Alpokban — pontosabban a Mont Blanc csoportban — gleccser és szikla útvonalon mászott fel az Alguille du Tour 3540 méteres csúcsára, hogy ott ünnepelje meg 90. születésnapját.

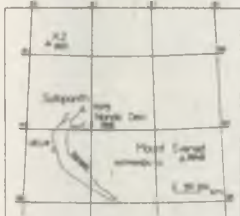
Hopp Lajos legszebb emléke a svájci hegységekhez fűződik. A Monte Rosa — mint az ország legnagyobb pontjának eléréséhez (4633 m) — nemcsak a körkép volt maradandó élmény, hanem hogy visszafelé kicúsztak, de a fennekadót következtében a páros sártelénél visszazérkezett. Az Alpok mellett számos más hegység is túrázott, és a Kaukázus varázsa őt is megfogta.

Nesztorainknak további jó egészséget kívánunk.

Demény János

A HEGYMÁSZÓK HIREI

HAZATÉRTEK AZ ELSŐ MAGYAR HIMÁLÁJA-EXPEDÍCIÓ

A magyar hegymászósport történetében először járt expedíció a Himalájában. Szeptember 21. és november 13. között tartózkodott Indiában hét magyar hegymászó: Lakatos János, Dékány Péter, Decsi István, Fodor Zoltán, Jankovics László, Ozaváth Attila és Vörös László. Az expedíció célja az indiai Garhwal-Himalája területén fekvő 7075 méter magas Satopanth-csúcs megmászása volt. Ezenkívül a további vállalkozások sikeres lebonyolításához szükséges szervezési és felkészülési tapasztalatok beszerzése is az expedíció feladata volt. Jólalazta után érkeztek meg a hegymászók Indiából. Vezetőjük Lakatos János, a magyar hegymászó élgárda edzője a következőkben foglalta össze az expedíció történetét:

A magyar hegymászók már a kezdetektől alapos időháttrányba kerültek, miután Új-Delhiből csak alapos késsel indulhattak tovább az indiai ősszekelőt tárt késedelme miatt. A helyszínen derült ki az is, hogy a csúcs megmászására vásárolt egedály október 1. után érvényes, amikor az időjárás már a szokott-nál is szeszélyesebb és változóknnyabb ezen a tájon. Az időbeli csúszás miatt az előre lekötött hordárok jórésze sem állt rendelkezésre, ezért a hegymászóknak a tervezettnél jóval nagyobb terhet kellett cipelni.

A Topovan környéki alaptábor (4200 méter magasságban) október 3. körül épült ki. A mászás céljából választott csúcsot a magyar hegymászók a mászókat szemrevételezése után igyekeztek megközelíteni. A mászás közben valamennyi páronál nem várt és súlyos nehézségek adódtak. Az egymástól függetlenül mászó Decsi-Vörös és Fodor-Jankovics páros körülbelül 6400 méter magasságban úgy döntött, hogy visszafordul. Lefelé jövet egy viszony-

lag veszélytelen helyen Jankovics László, az OSC 29 éves hegymászója megcsúszott. Miután valószínűleg maga sem számított kiesésre, a könnyebb területen nem tudta magát lefékezni, tőkörjégre került, majd körülbelül 500–800 métert zuhant. A zuhanás végére eltűnt társra szeme elől, így az becsapódásának a helyét nem látta. Nem sokkal később körülbelül 2–3 méteres vastagságú hótakaró fedte be az egész környéket, ezért — valamint a lavinaveszély miatt — az expedíció Jankovics László holttestének megkeresése nem gondolható.

Dékány és Ozaváth több mint 6900 méteres magasságig jutott el. Útjukon többször kerültek közvetlen levelezésbe. Végül amikor egy lavina kishján elodorta Dékányt, ők is a viaszatérés mellett döntöttek.

Lakatos János véleménye szerint az expedíció technikai felkészültsége megfelelő volt, a résztvevők is képesek lettek volna a vállalt cél megvalósítására. Mint elmondta, a tragikus balesetet a szerencsétlen véletlenek összefejtésének tartja, a csúcs meghódításának elmaradását pedig hasonló okokkal indokolta. Mindenképpen hasznosnak és fontosnak tartotta a szerzett helyi információkat, mert — mint mondotta — Magyarországról nem lehet előre mindent megszervezni. A csúcs viszonylagos alacsonyágáról elmondta, hogy a déli falon próbálták ki a megközelítést, ez pedig első megmászás lett volna.

son jeges hasadékaín át Chamonix-ba.

— A hegymászók fejedelme, Whympet, az Andesek több csúcsát megmászta. Így a Caimboraszót, Carazout, Sincholuagut, Antisanat és a Cotopaxit. A tudósítás szerint „A Caimboraszón 8 napot, a Cotopaxin pedig 20 órát töltött, csodálatlan szemlélvén ez utóbbinak roppant kráterét, mely káprázatosan világít meg az egész környéket. Az ottlétekor éppen működő vulkán olya-akat dördült, hogy azok 100 km-nyire hallataztak el és a beldie. kilőveit hamu 700 m-nyire lebegett a tenger színe fölött. A tálcserből időről időre nem láva, hanem víz szökött fel, mely viaszahulltában vad patakként rohant a bértoldalón lefelé.”

„Tibet” nevel. Az ott lakók az áltajunk használt elnevezést egyáltalában nem ismerik. A Tibet elnevezést a perzsaák használták, tőlük veték át az európaiak. A tibetiek hazájukat „Bod” vagy „Bod-yul”-nak hívják, a nyugati tibetiek „Tangut”-nak, a kínaiak pedig „Si-lan”-nak.

Démián Kálmán

MIRŐL ÍRTAK 100 ÉVE A FÖLDRAJZI KÖZLEMÉNYEKBEN?

Ebben az évben 110 éves a Földrajzi Társaság e folyóirata. A hegymászó szakosztály rendszeresen megemlékezik arról, miről is írtak a „Közleményekben” 100 évvel ezelőtt. — Íme, néhány érdekesség.

Geduly Hermína az MFT felolvasóülésén számolt be „Utazásom a Mont Blanc-ra” címmel. A hegyet a déli oldalról, Courmayeur-ból mászták meg. Az első éjszakát a Club Alpino Italiano egyik menedékházában töltötték. Férjén kívül 3 vezető és egy hordár kísérte. Két köbélhármast alkottak. Reggel 3-kor indultak a házról és du. 5-re értek fel a csúcra. Az északi oldal „hóhajlatain” — amit vezetői megvetéssel „országútnak” neveztek — lámpavilág mellett mentek le a Grands Mulets-ig, és másnap lajtorja és deszkák segítségével, a Bos-

A HEGYMÁSZÓK HÍREI

88. ÉV ELJÁRÁSAI

Az MFT hegyászszaki osztagja csombonban ünnepelte meg alakulásának negyedszázados évfordulóját. Az együttes nagyobb számúkonos edződött, hiszen a jogelőd, a BÉTE (Budapesti Egyetemi Turista Egyesület) 75-ével összeült vált ki a Magyar Turista Egyesületből és lett az egyetemi osztályból önálló egyesület.

A 28. év alatt elkhangzott, karakítás nélkül, pontosan 300 előadás. Ezek helye hazai előadók esetében szinte kivétel nélkül az Eötvös Loránd Tudományegyetem hegyászati-földrajzi tanszékének előadóterme. A tanácsok 1967-ig a Múzeum körúton működött, majd átköltözött a volt Ludovika Akadémia épületébe. Itt, a Kun Béla tér 3. első emeletén, a Lóczy-teremben vannak a szakosítások, melyekre a belépés díjtalan, a hallgatóság létszáma 90–90 fő.

A külföldi előadásoknak a helye a TIT-STUDIÓ körterme, Bocskai u. 37. Itt a hallgatóság 190–200 fő és belépőjegyet kell váltani. Vannak olyan előadások is, hogy a 280 jegy két héttel korábban elbír. Ilyenkor pótszínhelyeket állítanak be és 20–40 fő még állni is szokott, annak ellenére, hogy tv ipari adásban a stúdió földszintjén ugyanez látható, igaz, nem színes adásban.

A 300 előadást 93 előadó tartotta. Ebből 27 külföldi, tehát közel egyharmada. Ez azért érdekes, mert csaknem kizárólag az MFT hegyászok hívnak meg külföldi hegyász előadókat, az utóbbi években baráti klubok anyagi támogatásával.

A legnagyobb megmondulást Wanda Rutkiewicz előadás jelentette 1978-ban, amikor az Uránia Film-színházban mind a 996 db jegy elő-

vételben elkelt. Az érdeklődés méltó volt Wanda aszony teljesítményéhez, hiszen 6 volt az első európai nő a „Világ tetsein”, a Mount Everest 8848 m-es csúcán.

A külföldi előadók országok szerinti megoszlása. Legtöbben jöttek a szomszédos Csehszlovákiából, 8 és Ausztriából 8 fő. Svájcban és az NDK-ból 2–2 fő, míg Anglia, Franciaország, Hollandia, Lengyelország, Nepál, és NSZK és Olaszország 1–1 előadóval szerepelt.

A legnépszerűbb barátunk Kurt Diemberger Ausztriából, aki már 13 előadást tartott nálunk. A hazaiak közül a legnagyobb érdeklődés kísért Benedek István „Normálalak a hegyászok” c. előadását.

Döményi János dr.

DR. BARCSA FERENC

Néhány héttel 88. születésnapja után, örökre eltávozott a magyar hegyászok kedveti fénykorának jeles személyisége. A Budapesti Tudományegyetem Turista Egyesületének a magyar Tátra-feljárás hőseinek nincs már egyetlen csomaga, lyukja sem. Korán kezdte a természetjárást. Mint 16 éves gimnazista, a rimaszombati főgimnáziumból a hódvéri szűnben nem hazaszorított, hanem Rozsnyóra és onnan gyalog Dobozra. Amikor pedig továbbhaladva az Alacsony-Tátrában, a Király-hegynél megállapította a Magas-Tátrát, az elragadtatás térdre könyörített. Ahogyan ő fogalmazta, „ez volt az aljagszem az alpinizmusnál”.

Nevezetesen, óriási gyaloglása volt két évvel később, Rimaszombathól a Mátrán keresztül, a Dunántúlon át, le Pécsig, majd Balatonszentgyörgy érintésével Pozsonyba. Ez a sok más kilométeres utat a műveltség járműmeghívások ellenére, végig gyalog tette meg. Amikor beiratkozott a jogi karra, jutott kapcsolatba az egyetemi hegyászokkal. Az akkori évkönyvekben olvasható, mennyi jeles utat mászott a Magas-Tátrában. Ezek közül sokat egyedül, és voltak első bejárásai is. Közben szüntelenül írt verseket, tájrajzokat.

Az első világháborúban, a poprádi tónál a magashegyi kiképzés parancsnoka volt. Korabeli fénykép tanúsága szerint, az alakulat tisztjei a nyakbajókáján a rangjelzés helyén havasi gyopárt visáltak. — Egyébként ügyvéd volt, mint édesapja és nagyapja is. Elmélyülten foglalkozott a csillagászat, földrajsszal és történelemmel. Szívesen levelezett. Az utolsó két évében különösen sok levelet kaptunk tőle, néha kettőt is egy héten. Ma már tudjuk, ez volt hegyi hagyatéka. A már régen nem élő kortársairól leírt mindent, amire csak emlékezett, és ez nem volt kevés.

Orbán Pál tagtársunk 1983. március 20-án a Magyar Televízió "Vasárnap délután" című műsorában beszélt az általa 1978-ban szervezett és vezetett Atlasz expedícióról.

* * *

A Földrajzi Társaság korábban sokkal díszesebb tagsági igazolást állított ki. pl. Varga László részére 1923-ban (Lásd a fényképmásolatot).

* * *

Az ősi faházban, Dobogókőn Turista múzeum lesz. A szervezés nem kis gondja a tárlók színvonalas megtöltése. Önkéntelenül is felmerül bennünk, mennyivel könnyebb lenne, ha csak a fele anyag rendelkezésre állna, ami 1931-ben az Országos Magyar Turista Kiállításon szerepelt. (1981. évi Beszámoló 48. o.)

* * *

Negyven évvel ezelőtt az akkori Magyarország legmagasabb csúcsa a Radnai havasokban volt. A 2305 m-es Nagy Pietrosz csúcsán 1943-ban turista összefogásból keresztet állítottak fel, mint ahogyan az Alpokban ez ma is szokásos.

* * *

1913. novemberében hosszas előkészítés után megalakult a Magyar Turista Szövetség. A szövetségi gondolat a millennium évében (1896) megrendezett Turista Kongresszuson merült fel először. - A tiszukar néhány tagja: ügyvezető elnök dr. Thirring Gusztáv MTE, társelnök dr. Jankovics Marcell MTE, főtitkár Votisky Zoltán BETE, titkár dr. Csepcsányi Tibor BETE. Elfogultság nélkül állapíthatjuk meg, hogy a Budapesti Egyetemi Turista Egyesület, számarányát tekintve, a legtöbbet tette az MTSZ megalakulásáért. Lapjukban, a Turistaság és Alpinizmusban megjelent írásaik bizonyíték erre. - A Magyar Természettudományi Szövetség Intézőbizottsága, aki a Turista Szövetség utódjának tekinti magát, megemlékezett a 70 év előtti megalakulásról.

* * *

75 éve alakult meg a Budapesti Egyetemi Turista Egyesület Lovasberényben. Hegymászó szakosztályunk kerékpártúra keretében tisztelgett a helyszínen 1983. október 22-én. Felmerült a felújítás alatt álló műemlék kastélyon emléktábla elhelyezésének gondolata. Az alakuló közgyűlés ugyanis a Cziráky kastélyban volt.

* * *

110 éve, hogy Ó-Tátrafüreden megalakult a Magyarországi Kárpát Egyesület. 1973-ban a centenáriumi alkalmából 25 fős csoportunk szakosztályi vándorgyűlést tartott ennek emlékére a Magas Tátrában.

Az Alpesi Rózsza hegymászó szakosztálya baráti szíveségből elvállalta, hogy a tátrai Szimbolikus temetőben lévő Wachter emléktábla aranyozását feldújítja. A nagy méretű tábla - melynek fényképét a BESZÁMOLÓ-ban bemutatjuk - hosszabb szövegű a megszokottnál. A betűtisztítást és aranyozást Hegedűs Miklós és Rotter Károly végezték nagy szorgalommal és szakszerűséggel. Ezúton is köszönetünket fejezzük ki tevékenységükért.

* * *

A "hegyek szerelmesei" címmel folytatódott a Magyar Rádió adássorozata, melyben - Bujtás Amália szerkesztésében - az MFT Hegymászó szakosztály külföldi vendéglőadóival beszélgetett Dezsényi János. Az adás időpontja 1983. december 22. volt. A szereplők ittletük sorrendjében következtek egymás után: Kurt Diemberger (1982. dec.), Hildegard Diemberger (1983. ápr.) és Erik Arnberger (1983. okt.).

* * *

Az 1982. évi BESZÁMOLÓ összefoglalója a magyaron és az eddig szokásos öt külföldi nyelven kívül (angol, francia, olasz, német, szlovák) oroszul is adja az eseményeket.

* * *

A Magyar Rovartani Társaság 1983. december 16-án tartotta 545. ülését. Ezen Martinovich Valér dr. tartott előadást "A Tátrai Nemzeti Park" címmel. Ennek keretében kegyelettel emlékezett meg a Társulat mindvégig tevékeny tagjáról a múlt évben elhunyt Szelényi Gusztáv dr. -ről, a BETE volt elnökről

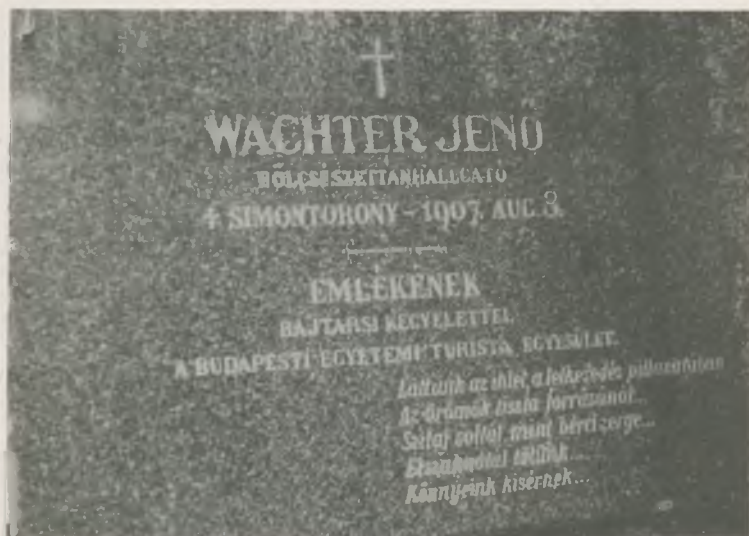
* * *

VISSZHANG A BESZÁMOLÓ '82-RŐL

Jan Seneš (Pozsony): "Rendkívüli öröm volt végigolvasni. Ilyen még nem volt. Annyi régi és rendkívüli emlék merült fel bennem. Szebb karácsonyi ajándékot nem is tudok elképzelni."

Hegedűs László (Gödöllő): "Csodálatos, mert egy olyan tündéri turista kort kelt életre, amilyen csak egy volt hazánkban, és amely kornak élő tanúi vannak közöttünk"

Török István (USA): "Örömmel olvastam, mert látom, mennyire tevékeny a magyar hegymászó nemzedék, és folytatja a régi hagyományokat."

Lovasberény. Itt a Cziráky-kastélyban alakult meg a BETE 1908-ban

Fotó: Dezsényi

Az Alpesi Rózsa hegymászó szakosztálya baráti szíveségből elvállalta, hogy a tátrai Szimbolikus temetőben lévő Wachter emléktábla aranyozását felújítja. A nagy méretű tábla - melynek fényképét a BESZÁMOLÓ-ban bemutatjuk - hosszabb szövegű a megszokottnál. A betűtisztítást és aranyozást Hegedűs Miklós és Rotter Károly végezték nagy szorgalommal és szakszerűséggel. Ezúton is köszönetünket fejezzük ki tevékenységükért.

* * *

A "hegyek szerelmesei" címmel folytatódott a Magyar Rádió adássorozata, melyben - Bujtás Amália szerkesztésében - az MFT Hegymászó szakosztály külföldi vendéglátóival beszélgetett Dezsényi János. Az adás időpontja 1983. december 22. volt. A szereplők ittélük sorrendjében következtek egymás után: Kurt Diemberger (1982. dec.), Hildegard Diemberger (1983. ápr.) és Erik Arnberger (1983. okt.).

* * *

Az 1982. évi BESZÁMOLÓ összefoglalója a magyaron és az eddig szokásos öt külföldi nyelven kívül (angol, francia, olasz, német, szlovák) oroszul is adja az eseményeket.

* * *

A Magyar Rovartani Társaság 1983. december 16-án tartotta 545. ülését. Ezen Martinovich Valér dr. tartott előadást "A Tátrai Nemzeti Park" címmel. Ennek keretében kegyelettel emlékezett meg a Társulat mindvégig tevékeny tagjáról, a múlt évben elhunyt Szelényi Gusztáv dr.-ról, a BETE volt elnökről.

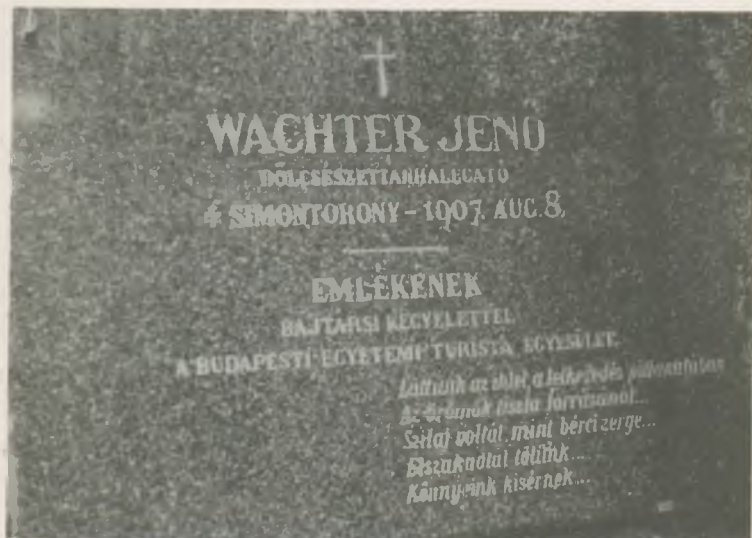
* * *

VISSZHANG A BESZÁMOLÓ '82-RŐL

Jan Seneš (Pozsony): "Rendkívüli öröm volt végigolvasni. Ilyen még nem volt. Annyi régi és rendkívüli emlék merült fel bennem. Szébb karácsonyi ajándékot nem is tudok elképzelni."

Hegedűs László (Gödöllő): "Csodálatos, mert egy olyan tündéri turista kort kelt életre, amilyen csak egy volt hazánkban, és amely kornak élő tanúi vannak közöttünk"

Török István (USA): "Örömmel olvastam, mert látom, mennyire tevékeny a magyar hegymászó nemzedék, és folytatja a régi hagyományokat."

Lovasberény. Itt a Cziráky-kastélyban alakult meg a BETE 1908-ban

Fotó: Dezsényi

ELSŐ MAGYAR SPITZBERGA EXPEDÍCIÓ (1983)

FUTÓ ENDRE dr.:

RÖVID ÖSSZEFOGLALÁS

Résztvevők:	Futó Endre dr.	VM, MFT, az expedíció vezetője
	Csanádi Sándor	AR, MFT, helyettes vezető
	Andok Csaba dr.	Pécsi Orvos SK, az exp. orvosa
	Andokné, Rózsavölgyi Hilda	VM
	Annus Zoltán	VM
	Dragos Ervin	OSC
	Győr Kálmán	VM
	Kiszely György	VM, MFT
	Németh Imre	VM
	Németh Lehel	MTV SK
	Pelikán István	VM
	Sidó Zoltán dr.	kutatóorvos
	Stenszky Gyula	MTV SK
	Tarjáni István	BSE
	Újvári Lajos	OSC

1983. június 5. és augusztus 20. között a Magyar Természetbarát Szövetség keretében megvalósult az első magyar hegymászó expedíció a Spitzbergákon, az Új-Friz-földön lévő Atomhegységbe.

Az expedíció három tagja (Futó, Győr, Újvári) június 5-én indultak vonattal - az expedíció poggyászát kísérve - Budapestről Moszkván keresztül Murmanszkba, majd a "Tonya Bondarczuk" teherszállító hajóval - a Spitzbergákon lévő Barentsburg érintésével - június 26-án érkeztek Piramidába. Az expedíció többi tagja június 19-én indult Budapestről vonattal Moszkvába, majd június 22-én Murmanszkon keresztül Longyearbyen-be a szigetcsoport "fővárosába" repült. Következő nap helikopterrel jutottak el Piramidába.

Az expedíció 12 tagját a felszereléssel együtt július 1-én két helikopter elszállította a Tryggve-gleccser felső részére. Az expedíció három tagja (Annus, Németh Imre, Tarjáni) gyalog ill. sísílen indultak Piramidából az Atomhegységbe; a 75 km-es utat 3 és fél nap alatt tették meg.

A tábort július 3-án építették fel. A hegymászótevékenység augusztus 6-ig tartott: összesen 21 utat másztak, ebből 16 első megmászás. Ezen kívül a

résztvevők a hegység több gleccserét is bejárták, összességében mintegy 4000 km-t gyalog és sível.

Közben július 12 és 27. között négyen (Andók, Andokné, Csanádi, Dragos) felszerelésüket szánon vontatva elsíkeltek ill. elgyalogoltak a Nyugat-Spitzbergák legészakibb pontjára, az északi szélesség 80-ik fokán túl lévő Verlegenhuk-en-re, majd visszatértek a közös táborba. Mintegy 300 km-es utat jártak végig.

A tábor augusztus 7-én bontották le, majd sílécen, a tábori felszerelést szánokon vontatva (átlagosan 60 - 80 kg), elindultak a Piramida felé vezető 75 km-es úton. Az első nemzetközi tábor 27 km-es út után a Veteranen-gleccseren a Vénusz-csúcs alatt volt. A második nap ideális havon sikerült leérni a Skotte-házhoz a Petunia-öböl partján Piramidával szemben (45 km-es út). Az expedíciót augusztus 16-án két helikopterrel szállították el Longyearbyen-be, majd augusztus 17-én repülővel folytatták az utat Moszkvába, innen a következő nap vonattal Budapestre.

Az expedíción részt vett a Magyar Televízió egy forgatócsoportja is (Németh Lehel, Stenszky), amely a szigetvilágról és az expedíció tevékenységéről mintegy 3000 m filmet forgatott.

A magyar expedícióval együtt ugyanazon a táborhelyen tartózkodott egy szlovák expedíció is: a kassai Metropolis Sportegyesület hattagú csoportja. A szlovákok július 21-én távoztak az Atomhegységből.

* * *

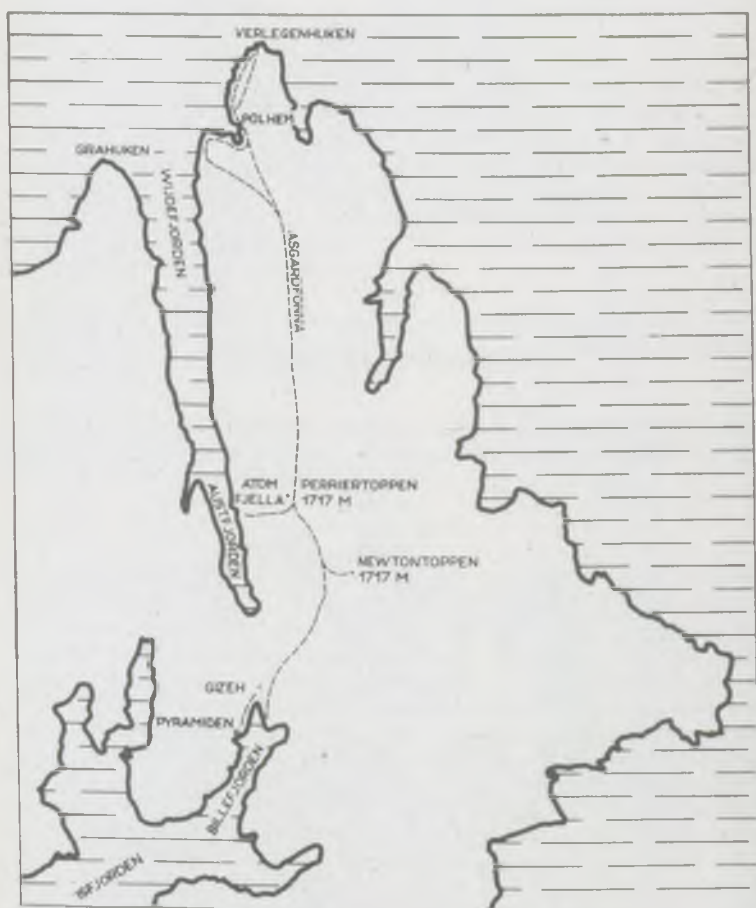
Az Atomhegység Európa utolsó, hegymászó szempontból még majdnem érintetlen területe. Nagysága mintegy kétszerese a Magas Tátrának. Kelet-nyugati irányban négy nagyobb gleccser szeli át: Reinbokk, Tryggve, Smuts és Stubendorf. Keletről a Veteranen-gleccser, nyugatról a Keleti-fjord (Austfjorden) határolja. A hegység legmagasabb csúcsa a Perriertoppen, 1717 m. A levegőben az oxigén részleges nyomása, a sarki belépülés miatt, az Atomhegység szélességi fokán olyan, mint Közép-Európában 2250 m magasan; ezért az itteni hegyeket gleccserekbe merült háromezreseknek is nevezhetjük. Mászásban a hegység nem jelent új feladatot: A nehézségek a Magas Tátrában és a Nyugati-Alpokban előfordulók között vannak. Itt inkább a sarki éghajlat, a többnapos sűrű köd, az olvadt, mocsárra emlékeztető hómezők, az állandóan nedves lábbeli, az erős szelek, hóviharok, a civilizációtól való elszakadás, az egymásra utaltság, a 24 órás nappal és az ezzel összefüggő rendhagyó életvitel jelentett nehézséget. De mindez remek iskola a nagyobb expedíciók előtt. A hegységben lévő falak 300 - 800 méter magasak. Számos hó- és jégfolyosó barázdálja őket. A kőzet általában nagyon törékeny, többnyire gneiss és pala. A csendet csak a szél zúgása és a hó- és kőlavínák dübörgése zavarja meg. A hegység a Magas Tátra északi völgyeire emlékeztet (pl. Kacsavölgy), de a gleccsereknek köszönhetően hatalmasabbnak tűnik,

A Spitzbergák és az Északi-sark

A Spitzbergák szigetei

Az expedíció útvonala

és kidomborodik az alpesi jellege. A beszállásokig az út több órás. Síléc nélkül a falak szinte megközelíthetetlenek.

A hegység egy sí-alpinista paradicsom. Számos csúcst lehet elérni léccel, és sok folyosón leszállni. Felbecsülhetetlen előny, hogy itt április 17. és augusztus 26. között éjjelkor is süt a Nap, így nem kell a túrát a sötétség miatt megszakítani.

Az 1983. év nyara a Spitzbergákon is rendkívül meleg volt. A hőmérséklet az alaptáborban -5 és +14 fok C között mozgott; többnyire +5 °C volt. A nagy meleg miatt a hótakaró egy méterrel volt vékonyabb mint 1981-ben. Kinyíltak a gleccserrepedések, körülményesebbé, veszélyesebbé vált a sízés és a gyaloglás. A táborban nagyon kevés csapadék esett és csak ritkán fújt erősebb szél. Az időjárás tehát rendkívül kedvező volt: a Tryggve-gleccseren töltött 42 napból 20-25 volt a szép, napsütéses.

SIDÓ ZOLTÁN dr.:

AZ ORVOSBIOLÓGIAI PROGRAM

A kutatási program kidolgozását, illetve annak gyakorlati kivitelezését a Repülőorvosi Vizsgáló és Kutató Intézet munkatársai végezték. Bennünket repülőorvosokat állandóan foglalkoztat az úgynevezett extrém medicina. Ezért keltette fel figyelmünket a hegymászó sport- hiszen ez is mint pl. a repülés, extrém körülmények között zajlik, és az emberi szervezet nagyfokú, sokirányú megterhelésével jár együtt. Így a megszerzett tapasztalatunkat hasznosítani, illetve bizonyos fokig bővíteni kívántuk az expedícióban történő aktív részvétellel. Az expedíciós orvosi feladatokat tulajdonképpen két nagy részre kell bontani - egyrészt a létrejövő egészségkárosodások megelőzése, illetve azok gyógyítása - másrészt tudományos kutatómunka. Ez utóbbi ígérkezett távlati szempontból izgalmasabbnak.

Az expedíció orvosi kutatómunkájáról részletes tudományos programot dolgoztunk ki intézetünkben. Vizsgálatainkba a 15 fős expedícióból 6 főt vontunk be - 3 "profi" hegymászt és 3 amatőrt. A kiválasztott személyeket az expedíció előtt és után intézeti körülmények között komplex vizsgálatoknak vetettük alá. Az egy napos intézeti vizsgálat során teljes klinikai laboratóriumi vizsgálatot végeztünk, majd az intézet szakorvosai teljeskörű szakorvosi vizsgálatoknak vetették alá a kiválasztott személyeket. Ezt követően futószőnyeges terhelés segítségével meghatároztuk a cardiorespiratoricus rendszer terhelhetőségét. Psychológiai laboratóriumunkban a repülő- és űrorvosi gyakorlatban már jól bevált teljeskörű psychológiai vizsgálatokat végeztünk. Itt többek között megállapítottuk a személyiségtípusokat, illetve lemértük szellemi munkavégző-képességüket.

Az orvosi vizsgálatokat a Spitzbergáko folytattuk. Itt a magunkkal vitt műszerekkel, illetve pszichológiai tesztekkel kívántuk rögzíteni a psychofiziológiai állapot változásait. Különböző extrém helyzetekben végeztük el méréseinket (hypoxia hosszúidejű fizikai terhelés után, izoláció, különleges időjárás körülmények).

A két hónap alatt sikerült nagyszámú méréseket végeznünk, melyek nem megszokott körülmények között folytak. A vizsgálati körülményekre nem a kényelem volt elsősorban jellemző. Ettől függetlenül mindenki türelemmel viselte az orvosi vizsgálatok okozta "megrázkódásokat".

A hazaérkezés után közvetlenül, illetve 3 hónap múlva végeztük el ugyanazokat a vizsgálatokat, amelyeket a kiutazás előtt. A sokszámú adatot számítógép segítségével dolgoztuk fel. Munkánk során arra kerestünk választ, hogy a hideg égövben végrehajtott hosszúidejű extrém fizikai és psychés igénybevétel, izoláció mennyire változtatja meg a résztvevők psychofiziológiai állapotát, illetve annak változása mennyi idő múlva áll vissza a kiindulási helyzethez.

Vizsgálatainkkal sok értékes adatot nyertünk arra vonatkozólag, hogy az emberi szervezet miként alkalmazkodik a különleges időjárás körülményekhez, illetve az ott végzett fizikai munka mennyire meríti ki tartalékait. Tapasztalataink azt bizonyítják, hogy egy jól felkészített szervezet számára az ilyen nagyfokú igénybevétel jól tolerálható.

Meg kell jegyezni, hogy a magunkkal vitt műszerek a közös szovjet-magyar űrrepülésben résztvevő KTD-készülék (MEDICOR), Balaton-készülék (MEDICOR), illetve EKG-magnók (Delmar Avionics) ilyen időjárás körülmények között is kifogástalanul működtek. Épp ezért ezeket a műszereket alkalmasnak tartjuk a későbbi expedíciókban történő felhasználásra.

A repülő és űrrovason tapasztalatai azt mutatják, hogy nagyon fontos az orvosi kiválogatás, azaz a csoport összeállítása nemcsak a fizikai állóképesség, hanem a pszichológiai összeférhetőség szempontjából is. A kiválogatás után nagyon fontos a résztvevők orvosi felkészítése. E megfontolások alapján szükséges későbbi expedíciók megtervezésekor az orvosokkal történő szoros együttműködés.

Egészében véve a kutatási programot sikeresen teljesítettük, értékes tapasztalatokat gyűjtve a következő expedíciók még sikeresebb végrehajtásához. Ezúton köszönöm meg kollégámnak Dr. Andok Csabának munkáját, amivel segítette az orvosi kutatási program végrehajtását.

Jellegzetes spitzbergai táj helikopterről

Sidó dr. orvosi mérései az alaptáborban

Fotó: Csanádi

Éjfélű napsütés a Perrier-hágóban

A nagy sűt első tábora a Madár-bástyánál a Reinbok-gleccseren

Fotó: Csanádi

1983. VI.5. Vasárnap

Indulás 23.10-kor a Keletiből. Sokan kísérték ki. Az expedíció annak rendje-módja szerint egy kis szorftással indult: nem találtuk a hálókocsi-jegyet. Skerletz Iván problémamegoldó 200 forintjáért végül felengedtek a vonatba. Később Csapon kiderült, hogy a hálókocsijegyek megvannak - a négy vonat-jegyfűzet közül hármat néztünk meg és pont a negyedikben voltak.

1983. VI.7. Kedd

11.55-kor megérkeztünk Moszkvába a Kijevi pályaudvarra. Megtudtuk, hogy a poggyász már megérkezett és állítólag már elküldték a vámhivatalba. Odametróztunk, de 13.30-kor még nem volt ott. Ezután elmentünk az Arktykugolba. Beszéltem Ivanovval - a tröszt vezérigazgató-helyettesével. Áadtam neki a kért Svejk könyveket, két expedíciós zászlót, egy könyvet Budapestről, és egy naptárt. Megkértem, hogy június 21-én 11.55-kor az expedíció csapatát várja az Arktykugol autóbussa és szállítsa el őket a Szeremetyevo-2 repülőtérre. Majd a főkönyvelővel tárgyaltam. Kellemesen meglepett azzal, hogy az étkezés költsége kétszeresére, a szállás költsége 1.50-ről 10 Rb-re emelkedett, de mi 1983. március 1. előtt kötöttük meg az Arktykugollal a szerződést, így ránk még a régi árak vonatkoztak. Telefonáltam a vámhivatalba. A poggyász még kallódott valahol. Mivel nem bízok a telefonos ügyintézésben, elmentünk ismét a vámhivatalba és csodák-csodája, a poggyász fuvarlevelei már ott voltak. A derék vámosok igen nehéz döntés előtt álltak: teheraurójuk nincs, tehertaxi a vámolás magasabb szempontjait tekintve megfizethetetlen. Nem találtak lehetőséget a poggyásznak elszállítására. A nehéz dilemmát az ügy elhalasztásával oldották meg. Elmentünk a Vörös térre, majd a GUM Aruházba és csatangoltunk a városban.

Az éjszakát a Leningrádi pályaudvaron töltöttük. Ez a szállás 0 rubelba került. Reggel 8.30-kor a pályaudvari Intourist irodában okéztattam a Murmanszkba szóló hálókocsijegyeket erősen bizva abban, hogy ma sikerül zöldágra vergődni a Vámhivattal. Különben a moszkvai vámproblémák abból eredtek, hogy Budapesten nem lehet feladni poggyászt egycsomagon Murmanszkba, csak Moszkvába. Itt újra fel kell adni. Ne firtassuk, miért! A vámhivatalban 11-ig várakoztattak, majd elfogadták a regnapi ajánlatomat: adtak melénk egy vámost, szereztem egy tehertaxit, elmentünk Kijevi pályaudvarra - mert természetesen a poggyász még ott volt - áthoztuk a Leningrádi pályaudvarra és feladtuk. Mindezt a vámos felügyelete alatt.

Városnézés, bevásárlás, látogatás az Arktykugolban. A fiúknak minden új, először vannak a SZU-ban. En tizenhét évesek!

1983. VI.15. Szerda

Meglátogattuk a Murmanszki Hajótársaság Múzeumát. Megtudtuk, hogy először 1934-ben sikerült egy hajózási idény alatt eljutni Murmanszkból Vlagyivosztokba az Északkeleti átjárón. Ma télen is hajóznak a Murmanszk-Dugyinka vonalon atomjégtörővel kísérvé.

1983. VI.22. Szerda

Reggel 7.00-kor végre elindultunk. Egy révkalauzzal kb. 11.00-kor elhagytuk az öblöt. Erős hullámverés volt, forgott a gyomrom. Hamarosan meg is etettem a Barents-tengeri halakat. Csak a vodkát viselte el a gyomrom. Hiába, válogatós! A társaim jobban viselték a tengert.

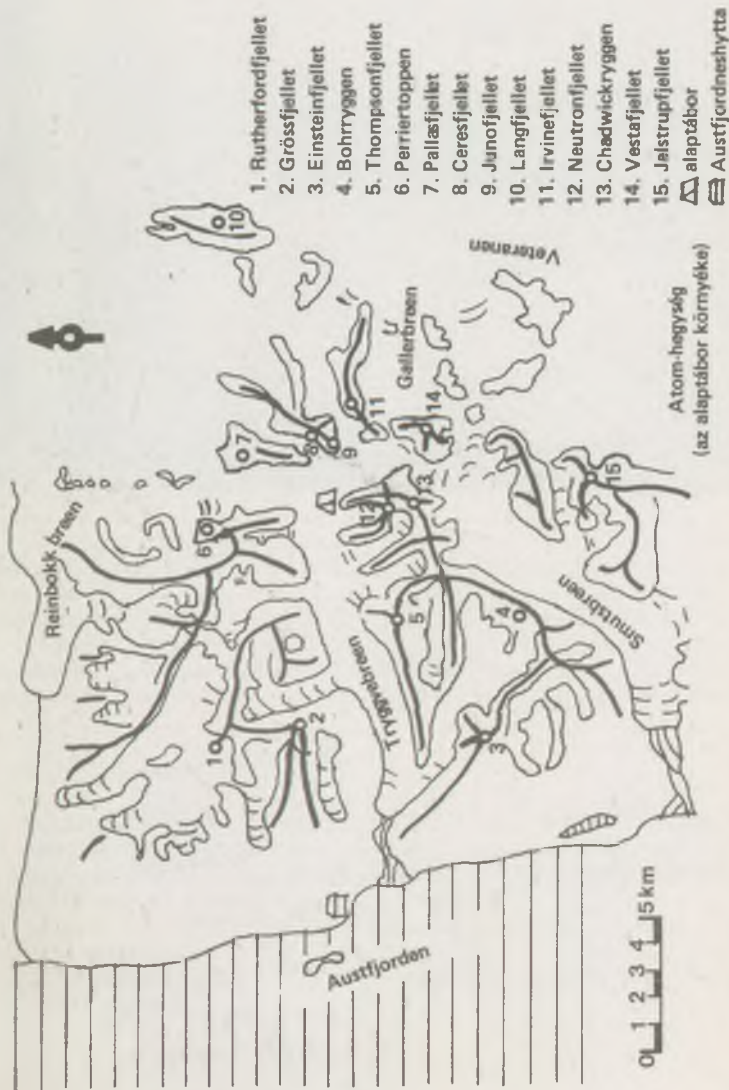
1983. VI.27. Hétfő

0,30-kor végre együtt volt az expedíció. Pontosan 3 hétig tartott az út Pestről Piramidába. Élménybeszámoló, nagy az öröm. Levelek otthonról.

Rajtunk kívül van itt egy szlovák expedíció is. Hatan a Kassai Metropol Sportegyesületből. Egy kis baleset érte őket az úton: a poggyászuk valahol elakadt. Csak az a felszerelés van velük, amit személyi poggyászként magukkal hoztak. Még az éjszaka folyamán megbeszéltem a mieinkkel, és úgy ítéltük van elég tartalékunk felszerelésben és élelmiszerben, hogy a négy szlovákot magunkkal vihessük és elláthassuk. Így nem kell Piramidában befejezni tevékenységüket.

1983. VII.9. Szombat

Reggel 9.00-kor ébresztett Annus azzal, hogy az idő megjavult. A tévésekkel megegyeztünk, hogy filmezni fogják a beszállásokat. Kb. 16.30-kor elindultunk a táborból a Perrier-csúcs belső gleccserére. Stenszky filmezte a fiúkat. A tévéseket Dragos és én kísértük. Dragos indult elsőnek vissza a táborba. Mivel mind Sidó, mind Stenszky bizonytalanul mozgott a futóléceken, széles ívben kanyarogva mutattam nekik a lesiklást. A szórt fény miatt nem lehetett felismerni a gleccserrepedéseket takaró hóhidakat. Az egyik hóhidat rézsutosan szeltem át, beszakadt. Beestem síléccel, hátamon a TV kamerával a repedésbe, kb. 8 méter mélyre. Szerencsém volt, két méterrel lejjebb már víz volt a hasadéokban. A repedés falát tükörjég borította, semmi esélyem nem volt arra, hogy önerőmből kijussak. Sajnos a tévéseknél nem volt kötél. Sidót a veszélyhelyzet a sífutóléccel is gyorsan megtanította lesiklani - elsi-etett a táborba, Dragossal együtt visszatért, hoztak kötelet. Vagy 80 percig voltam a repedésben, közben csepegett rám az olvadt hólé. Minden vizes volt rajtam, kezeimet a jégfalba ütöttem, hogy ne gémberedjenek meg. Aztán kihúztak. Esés közben egy jégcsap az arcomba esett, felszakította az orromat és a szájamat. Ezenkívül jól megütöttem a fenekemet és a térdemet.

Sidó visszavezetett a táborba. Pár perccel később megérkeztek a fiúk is a fjord partján álló trapper házból. Andok, Sidó és Csanádi asszisztenciájával, ügyesen összevarrta az orromat. Ezután jól beszívtam az orvosi fertőtlenítő alkoholból és elaludtam. Tanulság: csalánba nem ut a ménkő (de most megperzselt)!

1983. VII. 28. Csütörtök

1.00-kor megérkezett az északi csapat. 1.30-kor visszajött a táborba a Chadwick-gerincről a mászócsapat. Eljutottak az előcsúcsot a keleti csúccsal összekötő gerincre, itt feladták a nagyon rossz minőségű kőzet miatt. 6.00-ig élménybeszámoló. Az északi csoport tagjai jól lefogytak, étvágyuk kielégíthetetlen! Benzinfűzőink rendre eldugultak, mert a Piramidában kapott benzin nagyon olajos. Összetévesztették benzinfűzőinket egy Trabanttal: a benzint egy ki nem mosott olajos hordóban adták, Majdnem reménytelen dolog kitisztítani őket.

1983. VIII. 10. Szerda

Útvonal: Trebepasset - Fantastiquebreen - Conwayjokelen - Mittag-Lefflerbreen - Ragnarbreen. Kitűnő idő, csonthó. Gyorsan haladtunk. A Conwayjokelenig nem voltak repedések, ott azonban óriási repedéslabirintusba kerültünk. A legveszélyesebbnek tűnő hóhídon Annus ment át elsőnek, ő volt a bátor legény. A Mittag-Leffler-gleccserig sílécen mentünk, onnan gyalog gumicsizmában, mert a gleccserről leolvadt a hó. Hiába, ez a nyár a Spitzbergákon is rendkívül meleg volt! A Ragnar-gleccser morénájára 13.30-kor érkeztünk, 14 óra alatt több, mint 40 km-t tettünk meg, ami szép teljesítmény. A Ragnar morénáján megittuk az orvosi alkohol utolsó cseppjét is. 14.30-kor Csanádi, Dragos, Ujvári, Rózsavölgyi, Andok meg én elindultunk a Skotte-házhoz. A többiek a Ragnar morénáján sátraztak, mert nem kívánták megtenni a hátralévő 4 km-t. Elértük a házat, és 18.00-kor lefeküdtünk.

1983. VIII. 11. Csütörtök

Elvittek Piramidába. Különös érzés: idejövet Piramida a civilizáció legeldugottabb, végső pontját jelentette. Most az első. Nagy különbség! Megfűrödünk, 43 nap után először. Fantasztikus tisztának éreztem magam. Vacsora után elmentünk moziba, Csanádi 2 perc után elaludt.

CSANÁDI SÁNDOR: A SPITZBERGÁK LEGÉSZAKIBB PONTJÁN

A Spitzberga expedíció egyik izgalmas vállalkozása volt az a két hetes út, melynek során egy négy fős csapat az Atom hegységben lévő közös táborból elérte a sziget legészakibb pontját, Verlegenhukken-t. A minipezidíó résztvevői Andok Csaba, Andokné, Rózsavölgyi Hilda, Csanádi Sándor és Dragos Ervin két szánon vontatták felszerelésüket. Összes terhük mintegy 150 kg volt. A megtett út oda vissza 300 km. Érthető, hogy egy teljes napig válogatták mit is vigyenek magukkal két hétre. A szokásos és jólismert kérdést kellett újra eldönteni. Bőséges élelem és sok felszerelés bár hasznos, de nagy a súlya és lassítja a menetet. A kiszámított élelem és a legszükségesebb felszerelés sokkal kisebb súly és így várhatólag gyorsabb a haladás. Az utóbira esett a választás. - Mivel a TV csoportból senki sem tartott velük, kaptak egy kamerát és 30 perc filmanyagot.

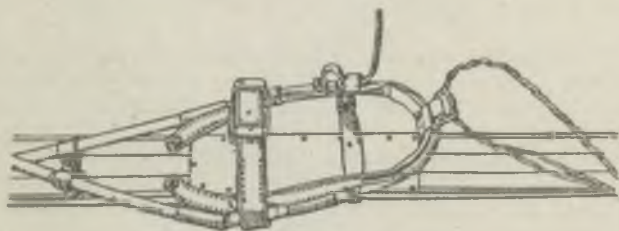
Útjuk gyakran volt monoton. Ezt különösen ködben és havazáskor érezték. Egy alkalommal 24 órát kellett sátorban vesztegelni a hóvihar és erős köd miatt. Bár tájoló után iránymenettel haladtak, visszapillantva az egyenesnek vélt újtukra, az végtelen szinuszgörbeként rajzolódott ki a fonna haván. A vándorlás jelentős részét ugyanis egy hatalmas havas fennsíkon az Asgard fonnán tették meg.

Azért minden nap volt élményük is. Így nem kis izgalmat jelentett a térképük elvesztése, ami az egyik pihenőnél kicsúszott az anorák alól. A becses túrakellékért egy órát mentek visszafelé. Szerencsére megtalálták műanyag tokban a szán nyomába préselve. Mielőtt leereszkedtek a fonnáról a tengerhez, a szánokat, síléceket és a visszaút élelmét elraktározták egy jól látható helyen. Most már csak hátizsákokat vittek és 12 óra múlva elérték a Wijdefjord partján álló Bangenhuk házikót. Négy óra alvás után motorberregésre ébredtek. A lengyel Schramm professzor érkezett honfitársaival. Ez volt nyolcadik kutatóútja a Spitzbergákra, ezuttal három motorcsónakkal. A szigetkerülés célja, új lengyel kutató bázis létesítésére alkalmas hely kijelölése. A legészakabbra álló ép ház a Polheim. A mai 1972 óta áll. Egy norvég olajkutató társaság építette. Elődje 1872-ben épült, az első 80. fok környékén áttelelő svéd tudományos expedíció menedékéül szolgált. E kellemes helyen 11 órát aludtak. Másnap 50 km-es gyalogtúra várt rájuk. Az útcél a Verlegenhukken volt. Gyönyörű északi fények, a sarki jég látványa és hideg lehelete fogadta őket. Magyar még nem jutott el gyalogosan ilyen északi szélességi körre.

Hazaúton érintették az alvó lengyel tábor. Pontosan a 80. szélességi foknál kis faház romjai állnak. Rekvika a neve. Három vadász építette 1850-ben. Innen kezelték a 40-50 km-es körzetben elhelyezett csapdáikat. A magyar csapat megtalálta szánjaik, puskák maradványait.

Érdekes, hogy ezen a szigeten, ahol néhány cm-nél magasabb növény nem él meg, bővében vannak az emberek a fának. A megáradt szibériai folyók, majd a keleti és a Golf áram idáig szállítják azt, tüzelő és építőanyagnak.

Fél kettőkor egy kis szovjet hajó érkezett. Geológusokat hozott és visszafelé felveszi a szlovák expedíció tagjait, és a magyar televíziósokat. Ha nincsen hátrahagyott felszerelésük, velük mehettek volna. - Így azonban az Instrument hegységen keresztül gyönyörű vízesések és jég által lecsiszolt hatalmas kőtömbök között 8 órai gyaloglással érték el a depót. Azután nagyon olvadt hóban - hómocsarakon át - húzták a szánokat három napig felfelé. Szerencsére jött a lehülés. Az utolsó hágóba így is csak közös erővel, egyenként tudták felhúzni a szánokat. A Perrier alatt álltak. Azután meglátták a tábort. Az ottaniak pedig az érkezőket. Egyre többen jöttek a fogadásukra. Az egyik puská üdvölvése dördült. Jó volt "hazaérkezni".

ELSŐ MAGYAR HIMALÁJA EXPEDÍCIÓ (1983)

OSZVÁTH ATTILA: A SATOPANTH ÚT ELŐZMÉNYEI

Résztvevők: Dékány Péter OSC, MFT, az expedíció vezetője
Lakatos János (Talpi) VM, MFT, helyettes vezető
Decsi István VM
Fodor Zoltán OSC
† Jankovics László OSC
Ozsváth Attila OSC
Vörös László (Cinó) VM, MFT

Az expedíció megszervezésének gondolata egy Nagy-Hideg-hegyi sítúrán merült fel először. Péter volt az ötlet értelmi szerzője, én az elsőszámú támogatója. Akkor még pontosan nem tudtuk, hogy hova és hányan akarunk menni, kik alkossák a csapatot, hogyan fogjuk megteremteni az anyagiakat a túrához, csak egyben voltunk biztosak, hogy túl akarunk lépni a magyar hegymászók által már ismert hegységeken. Minden ember valami igazán újra, ismeretlenre vágyik, mi is. Többször jártunk a Pamírban, voltunk a Kaukázusban, Alpokban, Dolomitokban, éppen itt volt az ideje, hogy a Himalájába menjünk.

Különböző megfontolások miatt a Himalája indiai részére esett a választás. Péter azon nyomban megkezdte a levelezést az indiai hatóságokkal és a korábban azon a területen járt külföldi expedíciók vezetőivel.

Eleinte kevesen vették komolyan azt, hogy a Himalájába akarunk menni '83 őszén, sokan csak jóindulatúan mosolyogtak. Tulajdonképpen érthető volt, a Természetbarát Szövetségben éppen ez idő tájt jelent meg egy dolgozat, amely a magyar hegymászás jövőjét nem az expedíciózásban jelölte meg, hanem az extrém sziklamászásban és különben is...

1982 őszére már kialakult az a tíz fős csapat, amelyik lándzsát tört az expedíció mellett és vállalta a nehézségeket. Később a tíz fős csapat hétre apadt, felsőbb utasításra és népgazdasági okból. Sajnos nem elsősorban a sportbeli tudás döntött a résztvevők személyéről, hanem az anyagiak.

A túra sokba került és mélyen kellett a zsebünkbe nyúlni, nem minden kiadásukat tudták a klubok kifizetni. Nehéz Magyarországon egy olyan csapatot összehozni, ahol a tagok szerettek és tudnak is hegyet mászni, van pénzük erre, elviselik egymást két hónapon át, és még segíteni is hajlandók a szervezésben. Igyekeztünk az expedícióval kapcsolatos teendőket megosztani egymás között, ez többnyire sikerült. Péter volt a társaság vezetője, ő foglalkozott az angol nyelvű levelezéssel, a szervezéssel és a tagság összetartásával. Pityut a filmezéssel kapcsolatos dolgok eléggé lefoglalták: kamerák, filmanyersanyag, különböző engedélyek, stb. Zoli sátrakat tervezett és készíttetett, Székesfehérváron külön a mi részünkre gyártottak - közbenjárásával - különböző sátorrudakat és az URH készülékek tápegység gondját is ő oldotta meg.

Satopanth (7075 m, a kép bal oldalán) a Swachand-gleccserről

Laci a szükséges gyógyszereket és csomagolószerkeket teremtette elő. Talpi a szövetségben és az OTSH-ban fejtett ki pótolhatatlan tevékenységet. Ezen kívül vállalta az expedíció felcseri teendőinek ellátását. Nélküle nem jutottunk volna ki Indiába. Cinó az anyagbeszerző szerepét igyekezett betölteni. Konyhafelszereléseket és ruházatot vásárolt, utóbbiakat az összekötő tiszt, valamint a szakács számára. Én állítottam össze és szereztem be az expedíció élelmiszerszükségletét. Mikorra a csomagokat repülőre kellett adni, az utazás minden feltételét teljesítettük, és úgy éreztük, hogy lehetőségeinkhez képest a legjobb csapatot alkotjuk.

ESEMÉNYEK IDŐRENDJÉBEN

Péter már egy héttel előttünk elutazott, szeptember 14-én, hogy Delhiben a szükséges adminisztrációt és a csomagkiváltást érkezésünk előtt elvégezze. 1983. szept. 21-én keltünk útra lelkes búcsúztatók jókívánságainak kíséretében. Moszkván keresztül 22-én reggel érkezünk Delhibe. Minden rendben és zökkenőmentesen zajlott. Már akkor beírtam a naplomba, ez jól nem jelenthet. Delhiben kb. 30 perc alatt átestünk az összes formáságon, azután fogtuk háztiszájkainkat - maradéktalanul megérkezett mind a hat - és máris az utcán voltunk. Üdvözlöttük Pétert és az IBEX (indiai utazási ügynökség) egyik megjelent igazgatóját.

Az I. M. F. (Indiai Hegymászó Alapítvány) épületében kaptunk szállást. Már minden Budapesten feladott csomagunk itt várt ránk. Úgy terveztük, hogy az összekötő tiszt (L. O.) érkezését követően azonnal útrakelünk. Az I. M. F. előrejelzése szerint az várhatóan két nap lett volna. Nagyon örültünk, hogy ennyire jól megy minden. Sajnos a két napból hat lett, az L. O.-ból egy indiai hegymászó, aki az I. M. F. beleegyezésével elláthatta ezt a tisztséget. Szeptember 29-én indultunk végre a hegyek felé. Egész éjszakán át tartó utazás után másnap kora délután érkezünk Uttarkashiba, ez Delhitől 440 km-re van. Gépkocsi-vezetőnk pihenés és hiba nélkül vezetett egész úton. Ez utóbbi különösen nehéz a helyi "antikresz" miatt. Még érkezésünk délutánján az L. O. segítségével néhány alapvető élelmiszert vásároltunk a piacon (lisztet, cukrot, teát, sót, zöldségeket, és petróleumot is az alaptábori főzőkhöz.) Másnap délelőtt kilenckor indultunk Gangotri felé külön busszal. Már néhány teherhordó is velünk utazott. Rendkívül szegények és soványak voltak, gondosan derekuk köré tekerve hordták munkaeszközeiket, a kötözőhevedereket és zsínókat. Ez és egy lapos oldaltáska volt minden poggyászuk. Nehéz volt elképzelni, hogy fél óránál hosszabb ideig képesek cipelni hátukon 25 kg-os hordóinkat. Alaposan rácăfoltak erre. Volt aki 50 kg-mal gyalogolt egész napon át.

A távolság Uttarkashi és Gangotri között 100 km, valódi himalájai útviszonyokkal. Autóbusszal 5-6 óra volt a menetidő. Mire Gangotribá értünk szépen felduzzadt a serpaállomány (igazság szerint őket nem serpáknak hanem portereknek nevezik, aminek teherhordó a jelentése.). Gangotri előtt 17 km-el megszakadt az út, Lata és Baironghati között 3 km-es gyalogút vezet át a

völgy egyik partjáról a másikra. Ez az út tette ránk az első komoly himalájai benyomást. Lefrhatatlan szépségű és alakú gránitalakzatok között haladtunk, és sebesen rohanó folyón keltnünk át. A túlsó parton egy másik autóbusszal folytattuk az utazást.

Gangotriba érkezésünkkor már sötét volt, csak a petróleumlámpák világítottak, sajátos hangulatot árasztva. Itt 3000 m magasan töltöttük először hálózsákban az éjszakát. Október 2-a volt amikor végre felpakolták az öszvéreket (kb. 100 kg) és a teherhordók hátukra vették csomagjainkat. A karaván reggel 8 óra körül indult, és kora délután érkezett Gaumukhba a szent zárándokhelyre, közel a Gangesz forráshoz. 17 km távolságot és 900 m szintkülönbséget győztünk le 25-30 kg-os hátizsákokat cipelve. Gaumukhban a teherhordók miután megszabadultak terheiktől egy kőkunyhóba bújtak és hajnalig tartó tüzelésbe kezdtek. Hálózsák nélkül töltötték az éjszakát, és ez 3900 m magasan nem lehetett túl pihentető. Mi rövid keresgélés után sikerrel próbálkoztunk a sátrak felállítással. Nem volt célszerű a sátor merevítőt külön csomagokban szállítani.

Enyhe fejfájással ébredtünk, de ez a reggeli és egy kis mozgás után megszűnt. Kivéve Zolit, akit étvágytalanság és fejfájás gyötört. Ő Talpival Gaumukhban maradt, mi ötten pedig nekivágtunk az alaptáborhoz vezető utolsó 5 km megtételének. A teherhordozók később indultak, egy részük hordókkal és dobozokkal utánunk, másik részük csomag nélkül vissza Gangotriba. Az idő sürgetett, nem várhattunk újabb teherhordókra, maradék csomagjainkért visszamentünk és estére tízszer 25 kg-nyi felszerelés Tapovanban az alaptáborban volt (4200 m). Így is maradt a lent hagyott csomagokban olyan felszerelés, ami nélkülözhetetlen volt az alaptábor felépítéséhez. Biztosak voltunk benne, hogy reggel megint teherhordóvá kell változnunk.

Szerencsére nem ez történt, az előző napon összekötő tisztünk segítségért visszament Gangotriba. Sikerrel járt, mert 4-én délben megérkezett az alaptáborba a csomagokkal együtt. Zoli állapota továbbra sem javult, ezt rádión tudtuk meg, emiatt Talpas feljött, Péter pedig lekísérte Zolit Gangotriba. Ezen a napon délután készen állt az alaptábor.

Két háromszemélyes lakósátor, egy hegyi sátor, amelyben az L.O. és a szakács lakott, egy raktársátor és egy nagy tömb áthajlása alá épített konyhasátor. Készen állt hat hátizsák élelmiszerekkel és felszereléssel megtömve.

Október 5-én reggeli után Pityu, Laci, Cinó, az L.O., a szakács és én elindultunk, hogy megismerkedjünk a gleccserrel, megtaláljuk rajta a célszerű útvonalat és kijelöljük az előretolt alaptábor (ABC) helyét.

Szerettünk volna olyan messzire jutni, hogy megláthassuk a Satopanth D-i falát. Egy rossz minőségű fényképen, és hiányos információkon kívül semmi más ismeretanyagunk nem volt a hegyünkről.

A hátizsákok súlya erősen közelített a harminc kilóhoz, és ez annál többnek tűnt, minél tovább cipeltük. Előtte könnyű terepen gyorsan haladtunk, majd rá kellett térni a gleccsermoréóra. A hatalmas ingó kövek között már lelassultunk.

Rádásul az L.O. a legjobb indulattal ugyan, de rövidítést javasolt a Kirti gleccser keresztezése előtt. Ezzel két és fél órát veszítettünk és rengeteg energiát. Az L.O. csak egy napos túrát tervezett, ezért délután háromkor visszafordult. A magával hozott élelmiszert egy jellegzetes kő alá raktároztuk el (L.O. depó). Ettől a ponttól fél óra járásnyira az utolsó alkalmas helyen táboroztunk.

A szakács utánunk indult Tapovanból, szintén egy napos kirándulást tervezve. Hátizsákját az L.O. depó előtt húsz percnnyire ürítette ki egy szikla alá és ő is visszafordult (szakács depó). Este sikerült rádión beszélnem Péterrel, kiderült, hogy már Tapovanban van és terv szerint 6-án délben Talpival indulnak utánunk. Mint később kiderült, egyedül vitt fel egy depót a Swachand gleccser bejáratáig (futó depó). Talpas megbetegedett, ezért otthon maradt.

Október 6-án délelőtt tíz óra körül indultunk csak tovább, mert mindegyikünk fáradtságra panaszkodott. Gyönyörű időben folytattuk a gleccser felderítését. Rövid ideig köemberek vezettek minket, valószínűleg a Karchakundra (6612 m) igyekvő valamelyik korábbi expedíció emelte azokat. Később letértünk a "jelzett" útról, mert a Gangotri gleccser belseje felé kellett haladnunk. Nem sikerült a legcélszerűbb utat megtalálni, de elértük a hatalmas gleccsert és most már azon folytathattuk a gyaloglást. Délután 6 óra lehetett amikor először pillanthatuk meg a Swachand gleccser bejáratát, de a Satopanth D-1 falát még 10 km választotta el tőlünk. A gleccseren egy vízfolyás mellett vertünk sátrat (1.sz. előretolt tábor (ET).) Sajnos a rádiókapcsolat egyszer és mindenkorra megszűnt köztünk és az alaptábor között.

Október 7. fél tízkor indultunk tovább, és rátérve a Swachand gleccserre, annak jobboldali hőmezőjén folytattuk útunkat. A 2. számú előretolt alaptábornak - amely valóban ezt a szerepet töltötte be - 5200 méteren állítottuk fel (2. ET). Már sötétben vertünk sátrat, de boldogok voltunk, hogy a következő nap már nem kell tovább cipelni nehéz zsákjainkat. Nagy szerencsénkre ezen a táborhelyen is találtunk folyóvizet, így megtakaríthattunk egy kis gázt az inszegebb időkre.

Reggel tíz óra után sütött a táborra a nap, hogy felmelegítse éjszaka elgömböredett tagjainkat és délután hat körül már el is tűnt, szörnyű hideget és sötétséget zúdítva ezzel a hegyekre. Ősz volt a Himalájában és egyre rövidültek a nappalok. Éjszaka -25 -30 °C volt a hőmérséklet. Ilyen hideg éjszakák után nem voltunk képesek soha 9 óra előtt elindulni, holott a Pamírban volt mikor 6 órakor már útnak indultunk.

Október 8. Enyhe fejfájással ébredtünk, de komolyabb panaszai senkinek sem voltak. Innét a 2. E T-ből már láttuk hegyünket és tudtuk az első pillantásra, nem vezet rá könnyű út. Alaposan meg kell dolgoznunk, ha meg akarjuk mászni. Reggeli után igyekeztem a D-i falról egy használható rajzot csinálni.

A négy magashegyi sátor közül egyet az 1. sz. ET-ban, hármat a 2. sz. ET-ban hagytunk. Természetesen a legjobb Salewa sátrak az utóbbiban maradtak.

Még délelőtt szinte üres hátizsákokkal indultunk vissza Tapovanba. Gyorsan haladtunk és 9-én délben elértük az alaptábort. Mielőtt a sátrakhoz érkeztünk volna, a szikrázó napsütésben egy félmeztelen mezitlábas futó alakot pillantottunk meg, Zoli volt, teljesen felgyógyultan, kirobbanó optimizmussal, tett-vágytól hevítve. Nem hittünk a szemünknek.

Az idő szorított, október 30-ával lejár az engedélyünk, ezért csak egy nap pihenőt engedélyeztünk magunknak a hegymászás előtt. Ez hál' Istennek kicsit többre sikerült a tizedikén beköszöntő havazás miatt.

Október 13-án reggel irdatlan nagy hátizsákokkal vágtunk neki az útnak. Öten voltunk: Pityu, Laci, Cinó, Zoli és én. Sajnos betegség miatt Péter és Talpi nem indulhatott velünk, ők és az L.O. 14-ére halasztották az indulást. Amint az várható volt, Zoli, bár lelkesedése változatlan maradt, nem bírta a feszített tempót és lemaradt. Később egyedül folytatta útját, pedig Péteréket megvárhatta volna. Így egyedül érkezett meg 17-én a 2. ET-ba.

A mi csapatunk még 13-án elérte az 1. ET-t. Ez a távolság az első túrán két teljes napot vett igénybe. Másnap havazni kezdett és az előzőleg taposott nyomainkat használhatatlanná tette. Mivel új nyomot kellett taposnunk, haladásunk üteme felére csökkent. Hatalmas gleccserasztalok között a szabad ég alatt éjszakáztunk. A következő nap sem javult az idő, de délután egy órakor elértük a sátrakat. A hátizsákok megint túl nehézre sikerültek, emiatt két napi pihenésre kényszerültünk.

15-ére megszűnt a havazás, a felhők elvonultak, és kisütött a nap.

16-án délután megérkezett Péter, egyedül, pszichikailag és fizikailag egyaránt meggyötörtén. Elmondta, hogy eredetileg hárman indultak, de később ketten maradtak az L.O.-val. Talpas nagyon lassan haladt, ezért megvárta, az L.O. egyedül ment tovább. Péter együtt töltötte az éjszakát Talpival a gleccseren, ez idő alatt az L.O. elérte az 1. ET-t, és ott találkozott Zolival. Később az L.O. egyedül folytatta az utat, de eltévedt a hóesésben és visszafordult az alaptáborba. Talpi a bivakolást követő reggelen mellkasi fájdalmakra panaszkodott, ezért ő is az alaptábor felé vette útját.

Az alaptáborból kilátás a Bagirati-csoportra (6400 m)

A Swachand-gleccser a nagy havazás után

Fotó: Decsi

Hátizsákjának tartalmát részben Péter vette át, részben a kő alá raktározták (Talpi depó). Ez volt immár a harmadik depó, amiket ugyan nem terveztünk, de felbecsülhetetlen szolgálatot tettek a visszatéréskor.

Péter egyedül ment tovább, és mert a hőésés miatt elkerülte az 1. ET-t, bivakolt. Másnap tovább ment és ismét a szabad ég alatt aludt. Az összes vízfolyás hó alá került, főzője nem volt, így egyáltalán nem csoda, hogy fáradtan és szomjasan érkezett meg. Két napig nem ivott.

Másnap az is kiderült, hogy Péter a Futó depót sem találta meg, pedig abban volt hágóvasa, jégcsákánya stb. Valamelyikünknek vissza kellett mennie ezért a nélkülözhetetlen felszerelésekért. Egyedül Laci vállalkozott rá, pedig Cinó és Pityu is kipihente magát. Cinó már türelmetlenül vágyott a hegyre, de csak várt, mást nem tett.

Péterrel elindultunk délelőtt, hogy a D-i fal lábához menjünk és egy megmászható útvonalat keressünk rajta. A falat egy 1500 m-es jéglejtő alkotja, amelyet kétoldaltól omladékos sziklapillérek határolnak. A jég meredeksége 45 és 80° között változhatott. Valójában ezen lett volna kedvünk egy nagyszabású és célratörő utat mászni, de az expedíciókon ritkán lehet egyéni akciókat vezetni. Végül is a jobb oldali pillért választottuk, a filmezés és a kevesebb technikai probléma miatt. Túl kockázatos lett volna mindannyiunknak a jégfalra menni.

Cinó és Pityu a D-i fal bal oldalán egy nyergen keresztül képzelte el a feljutást, ők ezt a területet vették szemügyre ezen a délelőttön. Azonban hamar kiderült, amint közelebb mentek, hogy nem ez a legcélszerűbb útvonal.

A táborban egyenlően elosztottuk az élelmet és eldöntöttük, ki kivel fog mászni. (Ezt már itthon az indulás előtt fél évvel pontosan tudnunk kellett volna. Az alpesi stílusú mászásnál ez rendkívül fontos.) Cinó Pityuval, Laci Zolival és Péter velem volt párban.

Október 18-án mind a hatan elindultunk, hogy az 1. tábornál 5600 m-en felállítsuk.

19-én reggel kezdődött a tulajdonképpeni mászás, bemelegítés, 50-60° meredekségű üvegjégen. Nehéz elképzelni, hogyan lehet ilyen magasan jeget mászni 25 kg-os hátizsákokkal. Lehet, és ez a lényeg, bár szokatlan volt. Estére 6000 m magasra jutottunk, egyetlen sátorhelyre sem akadtunk, így mindhárom parti bivakolt. Mi este nyolc körül tértünk nyugovóra. Cinóék két órával később, Laci és Zoli egész éjjel mászott, emiatt csak hajnalban pihenhettek meg.

20-án egy kellemetlen sziklás szakaszon másztunk át; alig találtunk szilárd pontot a kötelek rögzítéséhez. Összesen 150 m fix kötelet építettünk be a falnak ebbe a szakaszába. Több nem is volt nálunk, de nem is lett volna rá szükség a továbbiakban. A szikla után ismét jég következett, 40-60 m merekséggel. Sötétben értük el a csúcfszökéshez vezető gerinc tetejét. Dermesztő volt a hideg és súvított a szél, amikor sátrat állítottunk, a fagytól szétrepedt ujjaink nehezen engedelmeskedtek. Ez utóbbi mindvégig egyre fokozódó gondot jelentett.

Egészen pompás sátorhelyeket találtunk. Négy társunk éjszaka érte el a gerincet, de azon a ponton csak egy sátrat tudtak felállítani. Ebben aludt Laci és Zoli. Cinó és Pityu ismét bivakolt. Ülve töltötték az éjszakát 6400 m-en. Pityut csodáltuk, ilyen zord körülmények között is volt ereje és kedve filmezni, amikor csak tehette előkapta a kamerát és forgatott.

21-én a szokásosnál is később indultunk. Délután egy óra lehetett mikor sátrunk előtt beszélgettünk Cinóval és Pityuval az előző nap eseményeiről, semmi jelét nem mutatták, hogy pihenőnapot akarnának tartani, netalán vissza akarnak fordulni. Ezután folytattuk útunkat, megszokott volt, hogy mi megyünk elől. Délután vettük észre, hogy senki nem jön utánnunk. Kicsit meglepődtünk és bosszankodtunk is. Még ezen a napon elértük a csúcfszökést (6700 m), és sátorhely híján egy hópárkányra felépítettük sátrunkat, persze csak alapos ellenőrző terhelés után.

22-én reggel és egész nap hiába kerestük szemünkkel társainkat, senkit nem láttunk a gerincen. Akkor még nem voltunk benne biztosak, de később kiderült, visszafordultak. Kora délután már a déli fal tetejének jegén harántoltunk, egy biztonságosnak hitt gleccserhasadék szája felé. Ennek belsejében vertünk sátrat és ott éjszakáztunk, védve a súvító szélről. Következő nap kiderült, hogy csöppet sem biztonságos ez a hasadék.

23-án egész nap havazott, ennek következtében először egy kisebb lavina a barlang felső nyílásán át bezúdulva félig eltemette a sátrunkat, majd miután kimásztunk és a hasadék felső nyílásánál üreget mélyítettünk magunknak éjszakára, a fejünk feletti hómezőről folyamatosan folyó porhó elzárt minket a külvilágtól. A hó egyszerűen betemette a hasadékot. Éreztük, hogy valahonnét kapunk levegőt, tehát nagy baj nincs, reggel 4 méteres kúszodát ásva láthatuk meg a napot. Egy hatalmas jégmező közepén ültünk, amit 1,5 m friss porhó borított.

Bármerre indulunk, a körülmények azonosak, akkor inkább fölfelé. Péter kilépett a barlangból és azonnal tekintélyes lavinát indított el, amely dübörögve zúdult alá 1500 m-nyi mélységbe. Legfeljebb egy napot várhattunk, fogytán volt a gáz és az élelem.

25-én újra próbálkoztunk. Péter ment egy hosszú, vagy 25 métert kemény firnen. Az előző napi szél letaszította róla a mély havat. Két jégcsavarral biztosította magát. Amíg mellé értem két lavinát indítottam meg, ugyanazokon a nyomokon haladva. A következő hosszban én mentem elől, 10 méter meg-

tétele után lábam alól eltűnt a szilárd jég, hóba merültem derékig. Aztán hirtelen éreztem, hogy a hóval együtt lefelé száguldok. Elsuhantam közvetlenül az állás mellett, majd óriási rántást és nyomást éreztem. Nagyon sötét lett és a levegő helyét hó töltötte meg a számban és az orromban. Ez az állapot nem tarthatott sokáig, mert megláttam Pétert és ez megnyugtatót valamennyire.

Lassan visszamásztunk a barlanghoz, és ott kiderült néhány dolog. A két csavar közül az egyik, meghajolva bár, de tartott. A másik eltört, Péter beülője elszakadt a varrásnál, a jégcsákánya gyűrűje is elszakadt. Én megütöttem a lábamat és kicsit zavart voltam a zuhanás után, ezért a barlangban pihentünk másfél-két órát, és csak utána kezdtünk lefelé traverzálni. Óriási szerencsével úsztuk meg ezt a szakaszt, bármikor elindulhatott volna velünk a hó.

Közben észrevettük társainkat, valahol lent a gleccseren haladtak, nagyon lassan. Hárman voltak, találgattuk az okokat, de bizonyosságot csak 29-én tudtunk, amikor utolértük Cinót, Pityut és Zolit. Visszavonhatatlanul és végérvényesen hárman maradtak. Laci 22-én lezuhant. Majdnem tíz éve mászom, de ilyen közel nem volt hozzám a halál. Cinóék elmondása szerint a következő történt.

Amikor Péter és én elváltunk a többiektől, Cinó javaslatára úgy döntöttek, hogy visszafordulnak. Túlzottan találták az út hátralévő részének objektív és technikai nehézségeit (Ebben tévedtek, a technikai nehézségeken már ők is túl voltak, mert azokat az első két napon legyőztük.) Laci nem értett egyet velük, ő tovább szeretett volna menni, de egyedül nem vállalkozhatott a továbbhaladásra. 21-én pihentek, 22-én délután indultak vissza mind a négyen. Délután 2 órakor Laci kicsúszott a gerincen és lezuhant, a jégfalon nem tudta magát lefékezni. Ezen a szakaszon egyik páros sem volt összekötve, mert a terep könnyű volt. Laci néhány száz méter után eltűnt a szemük elől. 500 méter mélyen volt alattuk a gleccser. Azonnal ereszkedni kezdtek. Estig semmi nyomra nem bukkantak. Ülve töltötték az éjszakát. A 23-án lehullott 1,5 m hó mindent betakart, a mentést kilátástalannak ítélték, de folytatták az ereszkedést az erős havazásban. Amikor elérték a gleccsert az első napokban naponta két és fél - három km-nél többet nem tudtak megtenni a derékig érő hóban.

Tudtuk mi, hogy valami nagy baj lehet, azt is gondoltuk, hogy valaki meghalhatott, de a tény sokkal megrázóbb volt mintsem elképzeltük.

Tovább kellett mennünk. A hóviszonyok embertelenek voltak, sokszor a nyomokban is combtőig süllyedtünk. 29-én Cinó beszélt az L. O.-val, aki helikopterrel repült a Swachand gleccser torkolatáig. A helikopteres felderítést Talpi kérte, mert semmi hire nem volt felőlünk és nagyon aggódott. Sajnos az L. O. nem értette meg, hogy Cinó mit akar megmagyarázni neki, ő pedig nem tudta megérteni, hogy egy társunkat baleset érte. Az L. O. azzal a biztos tudattal ült vissza a helikopterbe, hogy nincs semmilyen komoly problé-

mánk. Talpi - későbbi elmondása szerint - ezalatt a helikopterben ült. Mivel csak az utolsó pillanatban szállhatott fel a gépre nem tudott felöltözni rendesen, edzőcipő és könnyű ruha volt rajta. A helikopter nem tudott leszállni a mély hó miatt, csak lebegett és kavarta a havat. Talpas látta, hogy az L.O. találkozik és beszél Cinóval, de azt nem vehette észre, hogy eggyel kevesebben lettünk.

31-én már a Kirdi gleccseren táboroztunk, közel voltunk az alaptáborhoz, de még mindig semmilyen nyom nem látszott előttünk. Mindegyikünk abban reménykedett, hogy az alaptáborban maradt Talpas és az L.O. elénk jön, és nyomaikkal megkönnyítik számunkra az utolsó szakaszt.

November 1-én közel az alaptáborhoz három spanyol sítúrázóval találkoztunk, az igazi meglepetést ők tartogatták számunkra. Elmondták, hogy alaptáborunkat szőröstől-bőröstől levitték Gangotriba, Talpas Delhibe utazott és az L.O. pedig Uttarkashiba vár bennünket. A hír letaglózó erejű volt és ezen a spanyolok vacsorameghívása sem tudott segíteni. A kihűlt táborhelyen szerencsére rengeteg ételkonzervet találtunk és egy használható petróleumfőzőt is. Nyugodtan állíthatom, hogy a tábor legízletesebb vacsoráját fogyasztottuk el ezen az estén.

November 2-án 6 órás gyaloglással (22 km) értünk Gangotriba és közben volt időnk azon elmélkedni, tulajdonképpen mekkora nyereség az, hogy tábori felszereléseinket érkezésünk előtt leszállították. Ugyanis

- a visszaérkezés megbeszélt határidejét túlléptük, így a szerződötett teherhordók üresen mentek volna vissza,
- a nagy hó miatt nem könnyen találtunk volna új hordárokat,
- így nekünk kellett volna mindent lecipelni.

3-án Latáig jutottunk egy dzsipp és néhány öszvér segítségével. 4-én Uttarkashiban találkoztunk összekötőtisztünkkel, aki már tudta, hogy hibázott, tudta, hogy a felületes információadással több kárt csinált mint hasznot.

6-án ismét az I M. F. vendégszobájában voltunk, igaz siralmas állapotban. Egyikünk sem volt képes rendeltetésszerűen használni a talpát. A hosszú gyaloglástól és a folyamatos hűléstől lábujjaink, sarkunk, talpunk a legkisebb érintésre sajgó fájdalmat okoztak. Fejenként 6-10 kg-ot fogytunk, minden Delhiben hagyott ruhánk lötyögött testünkön.

November 13-ig Delhiben maradtunk, ez volt a legkorábbi időpont amikor hazarepülhettünk Budapestre.

A 6000 m feletti Siwling csúcsa az alaptábor körzetében

TAPASZTALATOK

Élelmiszerek: A mennyiség és a választék általában megfelelt az igényeknek és a követelményeknek. Túlságosan sok volt a melegítőszerszámkonzerv, kb. 50 db maradt a hegyen. Sokat vittünk tésztaból, gyorsrizsből, sóból. A szükségességnél kicsit több volt a leveskocka és a pálinka. Bár ez utóbbi célszerűen felhasználva, avatottabb kezekben talán kevés is lett volna.

Hamarabb fogyott el a kelleténél a tejpor, a szalonna, a szardínia és a lekvár.

A legnépszerűbbek voltak: szárított gyümölcsök, sonkaszalámi konzerv, paprikás szalámi, tokaji boros sertéskaraj, gyümölcsbefőttek, Aromix italporok, tejkonzerv, csemegekukorica, Nescacáo, dió, mandula, krumplicipőpor, fokgyógyó.

Csomagolás: Legkiválóbbak az 50 l-es műanyag hordók és a kisméretű 40x40x30 cm-es KARTONPLAST dobozok voltak. Beváltak a nagyméretű vászonzsákok is. A nagyméretű műanyag dobozok nem célszerűek, nehéz kitölteni őket úgy, hogy a 25 kg-ot ne haladják meg, nincs tartásuk, körülményes mozgatni őket. Az élelmiszerek csomagolásánál nem készültünk fel a több hetes 35 °C-nál melegebb hőmérsékleten történő tárolásra. A margarinok, a zsír, „szalik” és szalonnák megolvadtak, mind a 4 kg sajtunk megromlott. Érdemes, amit csak lehet, szélesszájú műanyag edényben szállítani (vaj, zsír, méz, lekvár stb.)

Hegymászófelszerelések: Többnyire minden felszerelésünk alkalomhoz illő volt és megfelelt a kívánalmaknak.

Kivétel volt ezek közül:

A Csehszlovákiában gyártott - Salewa kupolasátor mintájú - sátrak elszabottak és anyaguk sem megfelelő. Vizes állapotban változtatják méretüket. A rudazat komolyabb igénybevételt nem bír ki és túlságosan hamar szenved maradandó alakváltozást.

Az egyik Koflach Ultra bakancs mindkét darabja tönkrement, mert a bokánál a cipő két részét egymáshoz rögzítő szegecsesek szétpattantak. Kötélgyűrűvel és hevederdarabokkal kellett ideiglenesen összegombolni a bakancs alkotórészeit.

A Dachstein típusú műanyag duplabakancs mindkét nyelve elrepedt, a belső cipők varrásai elkoptyak.

A Karrimor hátizsákok közül kettőnek a vállpántjai papírvékonyaságúra apadtak.

Az izolált cellás szivacsok közül ilyen jellegű túrához a legjobb a 12 mm-es Karrimat. Ebből csak egy volt a csapatnak és még két hasonló minőségű

osztrák gyártmányú szivacs. A többi szivacsok hidegek voltak, nem szigeteltek eléggé. Ez utóbbiak Milet, Cassin, és más gyártmányúak voltak.

A Husch gázpalackok, amelyek speciális magashegyi gázkeverékkel voltak töltve gyengébben üzemeltek, mint az itthon csak propánnal töltött palackok. Nagyobb magasságban állandó problémát okozott a főzők begyújtása.

Az alaphátorban 2 db MSR típusú főző működött. Univerzális főző, mert többféle üzemanyaggal üzemeltethető, de árához képest túl körülményes a használata. Ez főleg a begyújtására igaz.

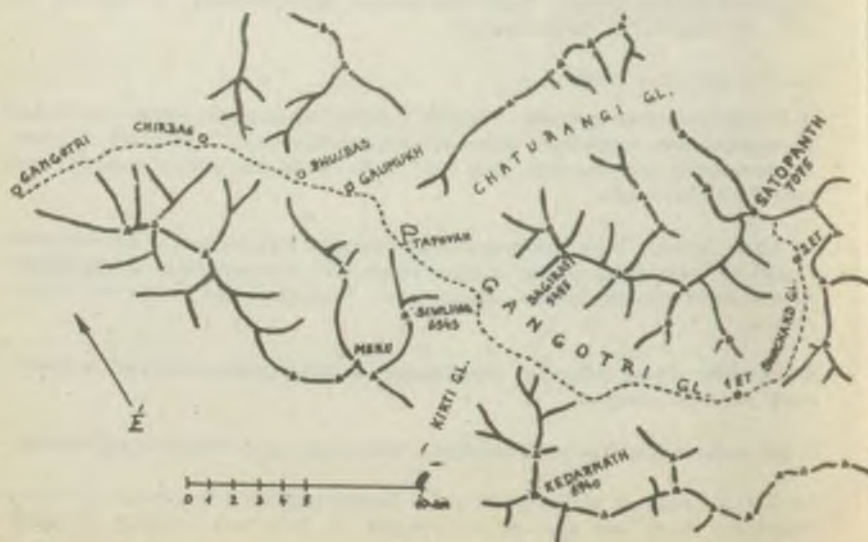
Hőszögeket és „death man”-t nem használtunk a mászáshoz. A titán jégcsavarok jók addig, amíg üregek, ha beléjük fagy a jég lehetetlen többet becsavarni őket.

A Salewa termo duplasátor meleg, de nagy hidegben fél centis jégréteg rakódik belső falára, ez főzés közben lehullik és elolvad.

Nagyon jók és egyszerűek a bowdenes hágvaskötések.

Az első - sikertelen - magyar Himalája expedíció sok mindenen keresztül ment, és sokat tanult. A tapasztalatokat nem lehet maradéktalanul összefoglalni és átadni most, de az remélhető, hogy a következő expedíció nem fogja majd ezeket a hibákat elkövetni, és sikeres lesz.

Csak ne lettek volna ilyen drágák a tapasztalatok.

50 ÉVE ÍRTA A TURISTASÁG ÉS ALPINIZMUS

A T. és A. főszerkesztője Reichart Géza, felelős szerkesztő dr. Vigyázó János, társszerkesztő Horn K. Lajos. Kiadta: Turistaság és Alpinizmus Lap-, Könyv- és Térképkiadó RT. - Készült: ifj. Kellner Ernő könyvnyomdai műintézet Bp. V. Csáky u.10.

A megjelenés időrendjében az alábbi eseményeket és híreket említjük, illetve néhány írásra hívjuk fel a figyelmet, az 1933-as évfolyamból.

A Dobogókői Eötvös Lóránd menedékházat kibővítették. Ennek kapcsán bevezették a vizet, csatornázták és villanyvilágítást kapott. Ezért a szállásdíj 10 fillérrel emelkedett. A zuhanyozás ára 60 fillér.

Jubileumok esztendeje címmel megemlékezés jelent meg

a Magyarországi Kárpát Egyesület 60,
a Magyar Sí Szövetség 20, és
a Magyar Turista Szövetség ugyancsak 20

évvel ezelőtt történt megalakulásáról.

Reichart Dezső Tátrafűtred igazgatója 30 évi értékes tátrai tevékenykedés után nyugalomba vonult. Röviddel ezután 62 éves korában elhalálozott. A nagyszalóki régi templom, zsindelyfedelű régi házaktól szegélyezett udvarán végzett szertartás, igazi hegyi temetés volt.

Szentgyörgyi József Nesztorunk az "Arlberg sítérületeiről" írt cikket. Ebben beszámol az ausztriai Schindler csúcs (2637 m) sítalpon történt megmászásáról. Az írást saját tusrajza és igen jó felvételei díszítik.

A Nemzetközi Sí Szövetség a FIS (Federation Internationale de Ski) 1933-ban Innsbruckban rendezte versenyét. Magyarországot 23 versenyző és 4 kísérő képviselte.

Az "Egyetemiek" első magyar barlangkiállítás. 1933. márc. 14-én nyitotta meg dr. Cholnoky Jenő a Nemzeti Múzeum Állattárában a Budapesti Egyetemi Turista Egyesület barlangkiállítását. (Az "Egyetemiek" 1906-ban az első turista fényképkkiállítással, 1923-ban az első alpin fényképkkiállítás rendezésével, kezdeményező szerepre vállalkoztak.)

A Magyar Turista Szövetség bizottságai közül az Alpin- és az Irodalmi bizottságnak dr. Komarnicki Gyula volt az elnöke.

"Két nap a Tátrában" címmel ifj. Sebős Károly írt cikket, mely a MTSZ 1932. évi irodalmi pályázatán I. díjat nyert. Témája a Martin út végigmászása (Lengyel nyeregtől a Gerlachfalvi csúcsig).

Tátraszéplak népszerű igazgató főorvosát, a Karpatenverein elnökét dr. Guhr Mihályt köszöntötték 60. születésnapja, és szanatóriumának 25. alapítási éve alkalmából.

Átrepülték a Mount Everestet és a Kangcsendzöngét.

Az MTSZ 1931. évi irodalmi pályázatát Skolil Ottó "A Hochtor északi falán" c. írása nyerte. A kötélpáros másik tagja Bucsek Henrik Nesztorunk. A beszállítás előtt a szöges bakancsokat mászócipőre cserélték át. Huszonöt méteres kötelet használtak.

Delmár Walter június 3-án a Tátrába utazás rekordját állította fel. Versenykocsijával d.u. 2-kor indult Budapestről, és Balassagyarmat-Losoncon keresztül 5.40-kor érkezett Poprádra. A két síma határvizsgálat és benzinvételezés 15 percet igényelt. Az utazási idő tehát 3 óra 25 perc volt.

Ugyanezen a napon megnyílt a 82 szobás Kékes szálló a Mátra tetején.

"Legközelebbi lapszámunk kettős szám lesz és július végén jelenik meg. Lapzárta július 15." !!! 192. oldal !!!
Nem elírás, valóság.

Modern alpinizmus a Magas Tátrában, Dr. Reichard Dezső írása.

Prusik Károly bécsi hegymászó, csomóalkalmazási találmányát ismerteti Kessler Hubert.

Vándorgyűlés keretében átadták a nagyvillami kilátót a turista forgalomnak. Az építkezést 1933 tavaszán kezdte meg a Budapesti Orvosok Turista Egyesülete.

400 éves a Késmárki ev.líceum. A régi nagy elődök hagyományait Grósz Alfréd tanár folytatja, és viszi diákjait a Magas Tátrába.

Kessler Huber találmányával, a Kapocsüléssel (Karabinersitz) foglalkozik a 221. és 247. oldal.

Guhr Mihály dr. (1873-1933) Tátraszéplak igazgató főorvosa elhunyt alkalomból külön cikk méltatta érdemeit.

Újabb kutatások a Nagy-Baradlában címmel Kessler Hubert ad beszámolót a Retekág és a Csodák terme felfedezéséről.

Schindlerspitze 2637 m

A Grosse Zinne (La Cima Grande di Lavaredo) első átmászását aug. 15-én E. Comici és társai hajtották végre.

A Magyar Turista Szövetség megalakulásában jelentős szerepe volt a Turista-ság és Alpinizmus szerkesztőségének. Az 1913. nov. 30-i alakuló közgyűlés meghívóját ők írták alá és küldték szét. Az alapszabályt ők szerkesztették. A T. és A. szerkesztősége adott otthont 10 évig a Szövetségnek és látta el a szükséges adminisztratív munkát a meglévő kerettel. A MTSZ gondolata a lap egyik alapítójának Serényi Jenőnek érdeme.

A Kőhegyi menedékházat a Magyar Turista Egyesület Szentendrei Osztálya szept. 24-én avatta fel. A Fekete hegyi menedékház avatására okt. 15-én került sor.

A Nemzetközi Alpin Unió (UIAA) 1932-ben alakult meg Chamonixban. A megalakulást előkészítő kongresszusokat 1930-ban Zakopánban, 1931-ben Budapesten rendezték. Így az 1933. szept. 9-12-ig Cortinában megtartott volt a IV. CONGRESSO INTERNAZIONALE DI ALPINISMO.

100 ÉVE ÍRTÁK A FÖLDRAJZI KÖZLEMÉNYEK-BEN

Az 1883-as évfolyam közli Tauscher Béláné, Geduly Hermína április 12-i felolvasását "Útirajzok a wallisi alpesekből" címmel. Férjével és három vezetővel 1882. augusztus 7-én Zermatból indultak a Dent Blanche felé. Este a Stockjei Clubházban aludtak, majd hajnalban folytatták az utat. Az egyik nehezebb részről ezt írja: "A két torony-oszlopot keskeny sikamlós jégvár köti össze. Ennél élesebbet nem ismerek az alpesekben. És ha ezen jégvár még vízszintes volna, hogy rajta lovagolva csúszhatnánk át, de nem! Mint szörnyű félig nyitott olló, hirtelen zuhan le itt, és borzasztóan mered felfelé amott.

Jobbra-balra a semmi. Légtenger és tátongó mélységek mindkét oldalt! Lélekzetem elállt ezen átmenetnél; a borzalom nem volt legyőzhető." Délben fent álltak a Dent Blanche 4364 m magas csúcsán. A visszatérésnél rájuk sötétedett és eltévedtek, ezért ismét a Stockje kunyhóban éjszakáztak és másnap értek vissza Zermatba.

* * *

Hosszú cikk számol be a Jeannette nevű hajó tragédiájáról. De Long kapitány vezetésével 32 személlyel és 3 évi élelemmel indultak útnak 1879. július 8-án San Franciscóból, hogy a Bering-szoroson keresztül ériék el az Északi sarkot.

Szeptember 5-én a Herald sziget mellett a jég fogságába estek, és a jégmezőt az áramlás 21 hónapig hajtotta velük ÉNy felé. Közben három szigetet fedeztek fel. 1881. június 13-án a hajó elsüllyedt. Előbb gyalog, majd nyílt vízhez érve három csónakkal haladtak Szibéria partjai felé. Szeptember 13-án egy vihar elszakította egymástól a csónakokat és csak tíz személy menekült meg, a többiek odavesztek.

* * *

Külön cikk foglalkozik az első délkörrel. Az Északamerikai Egyesült Államok kormánya indítványozta, hogy a tudományos világ határozottan és minden országra kötelezően állapítsa meg az első délkört. Ebben az időben ugyanis hat délkör-rendszer létezett: a németek egy része a ferroihoz, másik része a berlinihez ragaszkodott. Az oroszok Pétervártól, a franciák Páristól, az angolok Greenwichről, az Egyesült Államok Washingtontól kezdték a délkörök számítását. A cikk utolsó mondata így szól: "A majd összeülő tudós bizottságnak nehéz teendő jutott, s ha helyesen fog dönteni, az egész világ köszönetét érdemli majd ki." Egyébként a francia akadémián egy műegyetemi tanár sürgette, hogy változtassák át úgy az idő, mint a kör felosztását tizedes rendszerre.

* * *

A "Hazánk leírásai 1882-ben" című cikk - többek között - egy francia szerző könyvét említi, mely behatóbban foglalkozott Magyarországgal. A könyv egyik ismertetője - Arányi Miksa - az ebben előforduló tévedések mentségére ezt jegyezte meg: "Franciaországban meg kell elégedni azzal, ha tudják, hogy van Magyarország, s hogy Magyarország Európában van. Csak multkor kérdezte egy képviselő, vajjon tengeren át utaznak-e Magyarországba s hogy tud-e ott mindenki - sehül? Ily körülmények közt Marbeau könyvét csak köszönettel fogadhatjuk."

* * *

Egy svéd expedíció májusban Grönland keleti partjára indul, mert remélik, hogy a végtelen jégtömeg közt valahol oázisokat találnak. Azt hiszik, hogy a jégmező határán túl a föld egészen jégmentes és talán még fák is találhatók, mivel a déli szél e vidéket érinti. Szeretnék megtalálni egy régi európai telep nyomait, melyet Veres Erik 985-ben épített, és melyet állítólag a XIV. században eszkimók pusztítottak el. Az év végi 10. füzetben aztán hírről adják, hogy Nordenskiöld tanár expedíciója visszaérkezett, és bár 460 km-re hatoltak be a parttól, jégmentes földre nem találtak.

* * *

A földgömb körülutazása 88 nap alatt a vasuti és gőzhajózási közlekedés kellő összeegyeztetésével már végrehajtható. Hogy azonban e csodálatos gyors utazás közben időzésre és tapasztalatszerzésre alig nyílik alkalom, azt mondani is felesleges.

* * *

TAGJAINK MAGASHEGYI TÚRÁI

NÉV SZERINTI ÖSSZESÍTÉS

Adler-Rácz József
Barakonyi Ágnes
Barczikay Dénes
Babcsán Gábor
Benke Magda
Bobály István
Bottyáni Ferenc

Alpok
Pirin
Magas Tátra
Alpok, Dolomitok, Elbai homokkő
Paring, Szebeni havasok, Alpok
Pamír
Magas Tátra, Nyugati Tátra

Csáki Maronyák Éva

Csanádi Sándor

Dezsényi János dr.

Dura Lajos

Faragó Zsoltné

Fekete Antal

Fekete Katalin

Funk János

Futó Endre dr.

Gábrriel András dr.

Gerzselyi Tamás

Herein Mária

Hevesi Attila dr.

Horváth Magda dr.

Horváth Gergely

Kádas Sándor dr.

Kalmár László ifj.

Karlócai Miklós és felesége

Katona László

Kiszely György

Kollár Lajos

Lakatos János

Marossy Ferenc

Martinovich Valér dr.

Móga János

Nagy Sándor dr.

Neidenbach Ákos

Nemerkényi Antal

Pathy Nagy Ernő

Péterváry Gábor

Pogácsás György

Sára György

Székely András dr.

Sibalszky Zoltán dr.

Siklós György

Varga György dr.

Végh László és felesége

Vörös László

Vörös Lászlóné

Virág Magda

Wehnerné Balassa Zsuzsa

Török Turul

Magas és Alacsony Tátra, Fogarasi h.

Velebit, Kaukázus, Cseh Óriás hegys.

Magas és Alacsony Tátra, Fogarasi h.

Cseh Óriás hegység, Spitzbergák

Magas Tátra, Alpok

Alpok

Pirin

Magas és Alacsony Tátra, Nagy és Kis

Fátra. Polyána, Radnai h. Bucsecs

Magas és Alacsony Tátra, Nagy és Kis

Fátra, Polyána

Magas Tátra

Spitzbergák

Alpok, Dolomitok, Treskavica,

Alpok

Skandináv hegység

Mongol Altáj

Dolomitok

Alpok

Alpok. Dolomitok

Kaukázus

USA

Magas Tátra, Alpok

Spitzbergák

Magas Tátra

Magas Tátra

Alpok

Magas Tátra, Alpok

Mongol Altáj

Magas Tátra, Radnai h. Csukás, Vitosza,

Pamír, Aragac

Mongol Altáj

Durmitor, Prokletie

Magas Tátra

Alpok

Magas Tátra

Pamír

Olimposz, Parnasszosz

Alpok

Páring, Szebeni h., Alpok, Dolomitok

Alacsony Tátra, Nagy és Kis Fátra,

Polyána, Alpok

Dolomitok

Magas Tátra, Alpok

Kaukázus

Színai hegység

Alpok

Magas Tátra

Barczikay Dénes
és 2 fő

- VIII. 23. Csorba tó - Poprádi tó - Tengerszem csúcs (2499 m) - és vissza (Komarnicki 217. A, 218. B)
- VIII. 24. Tátraszéplak - Batizfalvi tó - Tetmajer horhos (2593 m) - és vissza (Komarnicki 158. B)
- VIII. 26. Ótátrafüred - Tarajka - Nagyszalóki csúcs (2453 m) - nyugati gerinc - Blásky horhos - és vissza (Komarnicki 148. A, 148. D)
- VIII. 28. Felső Hági - Batizfalvi tó - Batizfalvi főszakadék - Gerlachfalvi csúcs (2663 m) - és vissza (Komarnicki 159. G)

Bottyányi Ferenc
túratársakkal

- X. 11. Rašo kpt. -mh. - Ótátrafüredre autóbusszal - siklóval a Tarajkára - Bilik mh. - Nálepka kpt. -mh. - Téry mh - Vöröstorony hágó (2340 m) - Rabló mh. - Nagy Tarpataki völgy - Tarajka - Ótátrafüred - Rašo kpt. -mh.
- X. 13. Rašo kpt. -mh. - Háromforrás - Grunik - Kriván (2496 m) - Jamszko tó - Rašo kpt. -mh
- X. 14. Rašo kpt. -mh. - autóbusszal Csorba tó - Mlinica völgy - Alsó Zergető - Szentiványi tó - Lorenz hágó (2314 m) - Felső és Alsó Wahlenberg tó - Furkota völgy - Csorba tó - Rašo kpt. -mh.

Csáki Maronyák Éva
és 3 fő

- VIII. 14. Sziléziai ház - Lengyel nyereg - Kis Viszoka (2489 m) - Lengyel nyereg (Komarnicki 119. A)
Nagy Gránátfal bástya Budinszky út
(Komarnicki 136. I. C. 1)

Csanádi Sándor átadja a Gerlachfalvi-csúcson
a Hillary-könyvet Dezsényi Jánosnak.
E nap Dezsényi első Tátra-túrájának 40. évfordulója.

A Juli-Alpokban a Jalovec csúcsa felé

Fotó: Dezsényi

- VIII. 15. Sziléziai ház - Lengyel nyereg - Rovátka hágó (2290 m) - Rabló mh. - Vöröstorony hágó (2340 m) - Térymh. - Tarajka - Sziléziai ház (Egy túratárssal)
- VIII. 16. Sziléziai ház - Tetmajer horhos (2593 m) (Komarnicki 158.A) - Batizfalvi völgy - Sziléziai ház
- VIII. 17. Sziléziai ház - Nagy Gránátfal bástya (Komarnicki 136.I.B) - Sziléziai ház

Csanádi Sándor
Csáki Maronyák Éva
és 2 fő

- III. 20. Tátraszéplak - Sziléziai ház, túrásível
- III. 21. Sziléziai ház - Karcsmar folyosó - Karcsmar csorba (2545 m) - Sziléziai ház, majd túrásível Tátraszéplak (Komarnicki 161.A)

Csanádi Sándor
Dezsényi János dr.
és 4 fő

- V. 19. Sziléziai ház - Karcsmar folyosó - Kis Gerlachfalvi csúcs - Gerlachfalvi csúcs (2663 m) - Batizfalvi próba - Sziléziai ház (két kötélegyüttes 3-3 fővel, változékony idő erős széllel)

Fekete Antal
Fekete Katalin

- IX. 4. Sziléziai ház - Felkai Hosszú tó - Sziléziai ház (Hét túratárssal, szitáló esőben, ködben)
- IX. 5. Sziléziai ház - Lengyel nyereg - Kis Vízoka (2489 m) - Dubke rés - Szontágh csúcs és vissza (Kilenc túratárssal)
- IX. 6. Sziléziai ház - Batizfalvi tó - Koncsisza alatt - Sziléziai ház
- IX. 7. Sziléziai ház - Felkai próba - a normál úton a Gerlachfalvi csúcs alatt - Batizfalvi szakadék - Batizfalvi tó - Sziléziai ház (Négy túratárssal, erősödő jégdara hullott, a gerincen hóihar)

Funk János

- X. 3. Tátralomnic - Matlárháza - Zöld tó (1545 m) - és vissza
(Feleségével)
- X. 5. Tarajka - Blásky völgy - Szontágh tó (2050 m) - Sziléziai ház
- Ótátrafüred
(Egy túratárssal)
- X. 7. Csorba tó - Poprádi tó - Poprádi tó v. megálló - Csorba tó
(Feleségével)

Kádas Sándor dr.

- IV. 10. Csorba tó - Kriván, sível, lesízés a csúcsról végig a Csorba
tóig.
(Egy túratárssal)
- V. 7. Csorba tó - Kriván, gyalog, az út felétől sível, lesízés a
csúcsról, majd gyalog a Háromforrás mh.-ig
(Három túratárssal)
- V. 8. Poprádi tó - Keleti Vaskapú csúcs, nagyrészt sível. A mere-
dek kuloár a vége felé lavinaveszélyesnek tűnt.
(Három túratárssal)
- IX. 24. Grósz út a Késmárki csúcs DNY-i falában (Kroutil/3, 1936)
(Egy túratárssal)
- IX. 25. Birkenmajer út a Késmárki csúcsra
(Egy túratárssal)
- X. 8. Ökörhát torony, jobboldali borda
Ökörhát torony, Štáflová út
(Két túratárssal)
- X. 29. Katlan torony, K-i borda a Felkai völgyből
(Andráši-Paryski 151)
(Egy túratárssal)
- X. 30. Hátsó Gerlachfalvi csúcs K-i falában, egy bordán a Kroutil/2
940. úttól balra
Hátsó Gerlachfalvi csúcs - Litvorovy hágó gerinc (Komarnicki
157.A)
(Egy túratárssal, sötétben, lámpával)

Katona László
és 3 fő

- IV. 9. Csorba tótól gyalog a Mlinica völgyön a Szentiványi tóig (kb. 2100 m) és vissza sível
- IV. 10. Csorba tótól gyalog az Elűlő Szoliszkóra (2093 m) le a Furkota völgybe és vissza a Csorba tóhoz, megszakításokkal sível

Martinovich Valér dr.

- IX. 2. Alsótátrafüred - Csorba tó, vasúttal - Szoliszkó nyereg, ülőlifttel - Furkota völgy - Alsó és Felső Wahlenberg tó - Furkota csúcs - Triumetal (2431 m) - Mlinica völgy - Döller tó - Szentiványi tó - Fátyol vízesés - Csorba tó
(Komarhicki 299.A, 286.D, 283.B, 282.A, 287.A)
(Egy túrátárssal)
- IX. 5. Ótátrafüred - Poprádi tó megállóig vasúttal - Poprádi tó - Menguszfalvi völgy - Hunfalvy hágó - Kakas csorba - Táttra csúcs DNy-i főszakadék, majd az ÉNy-i gerinc megkerülésével a Táttra csúcs ÉNy-i ormára (2565 m) és vissza
(Komarnicki 217.A, 204.II.B, 204.II.C)
(Két túrátárssal. A Róth Márton csúcs ÉNy-i gerincének Hunfalvy völgyi oldalában kőhullás, tőlünk 1 méterre. Sérülés nem volt!)
- IX. 7. Ótátrafüred - Tarajka siklóval - Nagy Tarpataki völgy - Felső tüzelőkő. A Középoromra tervezett túrát a hirtelen keletkezett erős havazás miatt abba kellett hagyni.
(Egy túrátárssal)
- IX. 9. Alsótátrafüred - Tátraszéplak vasúttal - Felkai völgy - Sziléziai ház - Virágoskert csorba - Bibircs (2492 m) - Gömör torony - Hacker torony - és vissza
(Komarnicki 125.C, 126.A)
(Egy túrátárssal)
- IX. 11. Ótátrafüred - Tarajka siklóval - Kis Tarpataki völgy - Tüzelőkő - Gánt csorba - Etelka torony - Kis Templom (2089 m) és vissza
(Komarnicki 84.A, 83)
(Egy túrátárssal)

Nagy Sándor dr.
és 1 fő

- V. 6. Órátraftűred - Téry mh.
V. 7. Téry mh. - Bachleda rés - Fecske torony (2625 m) és vissza
V. 8. Téry mh. - Markazit torony (2611 m) - Téry mh. - Alsó Erdőfalva

Pathy Nagy Ernő
és 1 fő

- VIII. 29. Tarajka - Nagy Tarpataki völgy - Rabló mh. (1920 m) - és vissza
VIII. 31. Kőpataki tó - Morgás hágó (2023 m) - Zöld tó - Fehérvíz völgye - Matlárháza
IX. 2. Tarajka - Szalóki tavak - Sziléziai ház - Batizfalvi tó - Felsőházi
IX. 5. Csorba tó - Szoliszkó ház ülfelvonóval - Furkota völgy - Alsó Wahlenberg tó - Furkota völgyön át a Csorba tóhoz

Péterváry Gábor
Kollár Lajos
Török Turul

- VII. 23. Késmárki csúcs D-i fal Birkenmajer út IV 56
VII. 24. Késmárki csúcs D-i fal Krissák út V⁺ A1 66

Pogácsás György
és 1 fő

- IX. 3. Kőpataki tó - Késmárki csúcs D-i fal Birkenmajer út (Komarnicki 39. E. 2) - Hunfalvy csorba - Kőpataki tó

Vörös László
és 2 fő

- II. 20. Wéber csúcs Mátray-Rybanski út (W. H. Paryski 3408. V)
II. 24. Wéber csúcs Bocek út (W. H. Paryski 3403. V)
II. 25. Késmárki taraj Orlowski út (W. H. Paryski 3433. IV)

Téli főgerinctúra (Első magyar téli átmászás)

- III. 13. Késmárki mh. romjai - Kopa hágó - Fehértavi csúcs (2231 m) - Vöröstavi csúcs (2425 m) - Papirusz csúcs (2436 m) - Stolarczyk hágó - Jégvölgyi csorba - Hó csúcs (2460 m) - Felső Jégvölgyi csorba (kb. 2420 m). Sátorozás.
(A nagyarányú előrehaladást a sok és kemény hó tette lehetővé.)
- III. 14. Felső Jégvölgyi csorba - Jégvölgyi csúcs (2630 m) - Siroka (2221 m) - Hegyes torony (2356 m) - Varangyostavi csúcs (2424 m). Sátorozás.
- III. 15. Varangyostavi csúcs - Jávor csúcs (2386 m) - Rovinki szarvak - Vám kő - Mormota tornyok - Rovátka - Lengyel nyereg - Felkai csúcs (2320 m) - Litvorovy hágó. Sátorozás a nagy szél miatt 100 m-rel a hágó alatt.
- III. 16. Litvorovy hágó - Kis és Nagy Litvorovy torony - Batizfalvi csúcs (2458 m) - Kacsavölgyi csúcs - Keleti Vaskapu csúcs (kb. 2340 m). Sátorozás a Keleti Vaskapu hágó alatt.
- III. 17. Keleti Vaskapu hágó - Márta csúcs (2433 m) - Rumanicsúcs (2428 m) - Ganek (2465 m) - Tatra csúcs (2565 m) - Hunfalvy hágó (2343 m).
- III. 18. Hunfalvy hágó - Tengersizem csúcs (2503 m) - Simon-torony - Ökörhát torony (kb. 2373 m) - Hincó-tavi torony (2377 m) - Vadorzó hágó - Középső Menguszfalvi csúcs (2393 m)
- III. 19. Egész napi várakozás köd miatt. A látótávolság kb. 5 m.
- III. 20. Nagy Manguszfalvi csúcs (2437 m) - Hincói hágó - Chalubinski kapu - Fekete hágó - Sima-hegy (2065 m) - Walentkova É-i gerincén ónos eső - Swinica D-i oldalán sátorozás.
- III. 21. Swinica - Liliowe hágó. Reggel 8 órától még 6 óráig kemény hótaposás végig a Ticha völgyön.
A túrát völgycsoport és élelmiszer raktárak (depók) nélkül sikerült lebonyolítani.

Vörös László
Lakatos János
és 2 fő

VI. 13.	Siroka	Motyka út	(W. H. Paryski 2483. V)
		Maska út	(W. H. Paryski 2491. VI)
		Pawlowski út	(W. H. Paryski 2488. V ⁺)
VI. 14.	Hegyes torony	Motyka út	(Andrási-Paryski 141. V)
		Motyka út	(Andrási-Paryski 140. IV)
VI. 15.	Vadászlejtő torony		(W. H. Paryski 2441. V)

ALACSONY TÁTRA
(Nízke Tatry)

Csanádi Sándor
Csáki Maronyák Éva
és 2 fő

- III. 19. Certovica (1250 m) - Lajštoch (1601 m) - Kumstové hágó -
és Besná (1807 m) - Gyömbér mh. - és vissza
IV. 10. (16 km-es sítúrák)

Varga György dr. feleségével
Fekete Antal
Fekete Katalin
és 6 fő

- VI. 25. Garamfő (Švermovo) - Zubravica forrás - Királyhegy (1948 m)
- Középhavas (1876 m) - Sziklák (Skalky) - Nádorvölgy falu
(Valkovňa) - autóbusszal Garamfő

NYUGATI TÁTRA
(Zapadne Tatry, Roháč)

Bottyányi Ferenc
túratársakkal

- V. 19. 1. sz. határkaró - Mačie diery - Javorina - Osobitá (1687 m) -
Osobitá nyereg - Skanzen
V. 20. Biela Skala erdészlak - Biela Skala - Sivý v. (1805 m) - Holán
- sedlo Pálenica - Zuberec - Vys. škola dopr. Žilina
V. 22. Tatliakovo ch. - Smutná dolina - Smutné sedlo (1965 m) -
Trikopi (2140 m) - Hrubá kopa - Baníkov (2178 m) - Baníkovské
sedlo - Spálená dolina - Roháčsky vodopád - Rohačka dolina -
Zverovka

NAGY FÁTRA
(Velka Fatra)

Varga György dr. feleségével
Fekete Antal
Fekete Katalin
és 5 fő

- IX. 9. Dél-északi irányú gerinctúra a Nagy Fátra főgerincén Besztercebánya-Tureckától a Májer szikla, Krizsna (1574 m) és Osztre dok (1592 m) érintésével a Borisovi mh.-ig
- IX. 10. Borisovi mh. - Fenyőházi völgy - Fenyőháza

KIS FÁTRA
(Malá Fatra)

Varga György dr. feleségével
Fekete Antal
Fekete Katalin
és 6 fő

- VII. 9. Chlebalji mh. - Nagy Kriván (1709 m) Pekelník - Bublen - Kravarski csúcs - Baraniarky csúcs - Prislop nyereg - Vrátna völgy - Őmajor - autóbusszal és ülőszékes felvonóval a Chlebalji mh.-ba
- VII. 10. Chlebalji mh. - Hromov nyereg - főgerincen a Falak (Steny) északi csúcsáig - és vissza a mh.-ba - Uplaz - Mózes-forrás - Suttói vízesés - Suttó

POLYÁNA
(Polana)

Varga György dr. feleségével
Fekete Antal
Fekete Katalin
és 7 fő

- V. 28. Losonc - autóbusszal Herencsvölgy (Hrínova) község - Kecskehát - Elő Polyána - Polyána csúcs (1459 m) - Polyána üdülőtelep - Kalamárka - Gyetva - autóbusszal Losonc (A túra befejezése a kb. 8 km hosszú Gyetván végig, fárasztó.)

RADNAI HAVASOK
(Muntii Rodnei)

Fekete Antal
és 8 fő

- VII. 16. Borsafüred előtti autóbusz megálló - Nemes patak (Negoiescu p.) - Puzdra mh. (Cabana Puzdrele 1540 m) - Galac csúcs (Vf. Galaşului 2048 m) - Puzdra mh.
- VII. 17. Puzdra mh. - Galac nyereg - Gargaló forrás - Gargaló csúcs (2160 m) - Ember csúcs (Vf. Omului 2135 m) - Csicsa csúcs (2096 m) - Tomnatic csúcs (2061 m) - Űnőrkő (Vf. Înău 2279 m) - és vissza
- VII. 18. Puzdra mh. - Buza Muntelui oldala - és vissza
- VII. 19. Puzdra mh. - Tarnita Birsanului - Nyerges tető (Vf. Negoiasa Mare 2041 m) - Tarnita Cruce (1985 m) - Repedő forrás - Rebra csúcs (2269 m) - Rebra hágó - Nagy Pietrosz (2305 m) - és vissza
- VII. 20. Puzdra mh. - Gargaló forrás - Gargaló nyereg - Cailor víz-esés

Nagy Sándor dr.
és 4 fő

- III. 12. Valea Mare - Vörös csúcs (Vf. Rosu 2113 m)
- III. 13. Űnőrkő (2279 m) - Csicsa csúcs - Ember csúcs - Gargaló csúcs - Gargaló nyereg (Şaua Gargalau)
- III. 14. Galac nyereg - Galac csúcs - Puzdra mh. - Borsa

Nagy Sándor dr.
és 8 fő

- IV. 1. Anies v. áll. - Tarnita Birsanului (1850 m) - Nyerges tető - Repedő csúcs (2077 m) - Vf. Cormaia (2033 m) - Rebra csúcs (2269 m) - Nagy Pietrosz (2305 m) - Rebra csúcs - Vf. Buhaescu Mare (2119 m) - Vf. Gropilor (2063 m)
- IV. 3. Culmea Slanigea gerincen át Batrina csúcs (1710 m) - Strimba völgy - Romuli v. áll.

CSUKÁS
(Ciucaș)

Nagy Sándor dr.
és 5 fő

- X. 8. Hétfalu (Săcele) - Bratocea hágó (1272 m) - Sfinx
- X. 9. Sfinx - Tigaile Mici csúcs (1827 m) - Tigailor nyereg - Csukás csúcs (1954 m) - Tigaile Mari - Csukás mh. - Gropsoare csúcs (1883 m) - de Lanturi - Zăganu csúcs
- X. 10. Zăganu csúcs - Cheia - Cheia-Cheia - Pasul Bratocea

BUCSECS
(Bucegi)

Fekete Antal
és 4 fő

- VII. 23. Busteni-ből felvonóval a fennsíkra - Babele - Caraiman mh. Eső miatt vissza.

FOGARASI HAVASOK
(Munții Făgărașului)

Csanádi Sándor
Csáki Maronyák Éva
és 4 fő

- II. 20. Vöröstorony (Valea Marului állomás) - Ranului (1772 m). Felmenet helyenként derékig érő friss hóban. Táborozás a Ranului csúcs alatt.
- II. 21. Folytatódó havazás miatt vissza az Olt völgyébe. Gyalog Sebes Felsőre, ott bivak.
- II. 22. Sebes Felső - Suru mh. (1450 m)
Küzdelmes felmenet a néhol mellig érő hóban.
- II. 23. Suru mh. - Suru csúcs (2281 m) - és vissza.
Tiszta, napos idő, a gerincen fin. A lemenetek lavinaveszélyesek. A hó még nem állt össze.
Este a házba érkezett másik magyar hegymászó csoport benzin-főzővel tüzet okozott. A lángbaborult ebédlőben hóval, kézzel, lábbal sikerült közös erővel a méteres lángokat megfékezni. (Víz egyáltalán nem volt a házban!) Oltás közben egyik társunk kézfejen másodfokú égési sérüléseket szenvedett. Hajnalban hárman romlott konzervtől rosszul lettek.

- II. 27. Suru mh. - Sebes Felső - Árpás - Cirtisoara.
- II. 28. Cirtisoara - Bilea vízesés - Bilea tó teherautóval és felvonóval.
- III. 2. Túra a gerincen, oktatással egybekötve. Ködös idő. A gerinc mászására alkalmatlan az idő és a hó.
- III. 3. Hazatérés.

PÁRING, SZEKENI HAVASOK
(Munții Páringului, Lotrului)

Siklós György
Benke Magda
és 1 fő

- VII. 3. Petrozsény - autóbusszal Rusu mh. - felvonóval IEFS mh.
- VII. 4. IEFS mh. - Kürzsa (Cirja 2405 m) - Nagy Páring (2519 m) - Piatra Tăiăta (2255 m) - Cîlcescu tó (1935 m) - Obirsia Lotrului mh. (1340 m)
- VII. 5. Pihenőnap. Séta a Lotru völgyében.
- VII. 6. Tovább a Lotru-n át - Tîmpa (1820 m) - Larga csúcs (1835 m) - Frumoasa völgy (1300 m)
- VII. 7. Frumoasa völgy - Șteflești nyereg (1750 m) - Cînaia mh. (1750 m)
- VII. 8. Cînaia mh. - Jezerul Mare (2000 m) - Cîndrel (2244 m) - Șerbán nyereg (Șana Șerbanei 1861 m) - Rozdești (1952 m) - Hohe Rinne (Paltinis 1470 m) - Paltinis mh.

Nyugati Alpok

VERDON KANYON

Babcsán Gábor
és 2 fő

VIII. 22.	Verdon	U. L. A. út	VI ⁺	nehézség	8 óra	320 m
VIII. 24.	Verdon	Dingomanique út	VII ⁺	"	4 óra	180 m
VIII. 26.	Verdon	Triomphe d'Eros út (1983 "év mászása")	VIII ⁺	"	5 óra	180 m

MONTBLANC CSOPORT

Adler-Rácz József
és 1 fő

- VIII. 11. Champex községből (1498 m) ülőszékes felvonóval La Breya hegy teraszára (2188 m) - Orny mh. (2687 m) - Orny gleccser (2850 m) - Orny hágó (3098 m) - Trient mh. (3170 m)
(Königer-Schubert-Werner: Führer der Montblanc-Gruppe, UIAA, 396. és 395. sz. út)
- VIII. 12. Trient mh. - Orny hágó - Col du Tour (3288 m) közelébe - a gleccseren, majd sziklákon felmászva az É-i gerincen az Aiguille du Tour D-i csúcsára (3542 m) - Orny hágó - Orny gleccser - La Breya hegy terasza - Champex
(Fenti kalauz 399. és 404. sz. útja)

Kádas Sándor dr.
és 1 fő

- VIII. 27. Chamonix - vasúton Les Houches - fogaskerekűvel 2364 m-ig - Goûter mh. (3817 m) Szállás.
- VIII. 28. Goûter mh. - Dôme du Goûter (4304 m) - Mont Blanc (4807 m) - és vissza Chamonixba

Martinovich Valér dr.
Martinovich László

- IX. 23. Chamonix - gyalog Montenvers - Mer de Glace (1913 m) - és vissza

WALLISI ALPOK

Kádas Sándor dr.

- VI. 4. Kis-Matterhorn-i sÍlift-állomás (kb. 3800 m) - Breithorn (4171 m) sível, egyedül

- VI. 5. Betampshütte (Monte Rosa Hütte, kb. 2800 m) - Monte Rosa, Signalkuppe (4560 m) sível. Egyedül, de párhuzamosan sok parti igyekezett felfelé.

BERNI ALPOK

Adler-Rácz József

- VIII. 3. Gstaad (1050 m) - Hornkessel - Hornfluh (1949 m) - Gfellalm - Gstaad

- VIII. 5. Videmanette drótkötélvasút felső állomásától a Rocher a Pointes és a Rüblihorn közötti csorbába (2121 m).
A csorbából a DNY-i gerincen emelkedő párkányról kémény vezet egy vízszintes párkányra, melyen a gerincről a DK-i oldalfalra jutottunk. Egy meredek sziklatábla harántolását vízszintesen kifeszített kábel segíti. Sziklás és részben fűves oldalfalon, és közben két kéményben való felmászással feljutottunk a Rüblihornra (2284 m).
Ugyanezen az útvonalon vissza.
(Egy túratárssal)
E túra megismétlése az 1982. évben részben ködben végzett hegymászásnak.
(CAS, Alpes Vaudoises, 586.sz. út)

BERGELL

Péterváry Gábor
és 1 fő

- VIII. 13. Piz Badile É-i él (3306 m) IV 66
leereszkedés az ÉNy-i falon, közben bivak

- VIII. 16. Piz Badile DK-i fal, Cassin út V⁺ Al 10 6
a csúcs alatt bivak, leereszkedés az É-i élen

Benke Magda
és 2 fő

- VIII. 27. Bozen - autóbusszal Trafoi (1550 m). Szállás magánházban. Trafoi - Hl.3 Brunnen kápolna - vízesések (2000 m) és vissza
- VIII. 28. Trafoi - felvonóval Furkelhütte (2250 m) - Furkelhöhenweg - Goldsee (2750 m) - Tartscheralm - Trafoi
- VIII. 29. Trafoi - autóbusszal Stilsérjoch (2750 m) - Tibethütte és környéke (2850 m) - Dreisprachensp. (2800 m) - egésznap eső miatt autóbusszal Trafoiba
- VIII. 30. Trafoi - felvonóval Furkelhütte - Fallaschsp. (2820 m) - Schafsberg (2940 m) - Pradelalm - Trafoi
- VIII. 31. Trafoi - Grottenweg - Berghütte (2200 m) - Ortlerferner (2300 m) - és vissza
- IX. 1. Trafoi - autóval Gomagoi - autóbusszal Sulden - felvonóval Langenstein K 2 Hütte (2350 m) - Tabarettahütte (2550 m) - Payerhütte (3020 m). Egész nap borús, esős idő.
- IX. 2. Az Ortler csúcs megmászáása eső és hó miatt kilátástalan még az elkövetkező napokra is. Visszatérés Sulden-be (1800 m)
- IX. 3. Sulden - esőben felvonóval Mittelstation (2200 m) - Hingergrathütte (2660 m) - Morosiniweg - Langenstein - Sulden
- IX. 4. Sulden - felvonóval Schaubachhütte (2350 m) - Madritschjoch (3123 m) - Hintere Schöntaufsp. (3325 m) - Sulden
- IX. 5. Sulden - felvonóval Kanzelhütte (2350 m) - Zaytal - Tschengsler Hochwand az új láncos úton (3373 m) - Düsseldorfferhütte (2700 m). Szállás.
- IX. 6. Düsseldorfferhütte - Seelein (2900 m) - Kl. Angelusferner-en fel a Zayjoch-ra (3230 m) és vissza
- IX. 7. Düsseldorfferhütte - Kanzel - Rosimboden - Rosimferner alja (2700 m) - Kanzel (2350 m) - Sulden - taxival Gomagoi - autóbusszal Bozen
(A kedvezőtlen időjárás megakadályozta az összes tervezett cél elérését. Az Ortler csúcs csak 3. nap folyamán volt látható.)

Péterváry Gábor
és 1 fő

- VIII. 20. Sulden - Schaubachhütte - Königswand függőgleccser (60-800
5 ó) - bivak
- VIII. 21. Kőhullás miatt várakozás a Königswand tövében - bivak
- VIII. 22. Königswand (150 m szikla, 400 m jég, 65⁰) - "Habostekercs"
- König Spitze (3859 m) - le a DK-i falon - Casati Hütte

WETTERSTEIN HEGYSÉG

Sibalszky Zoltán dr.

- VII. 4. Osterfelder Eck-ig kötélvasúttal (2050 m) - Höllentorkogel
(2149 m) - Hochalm - Hupfleitenjoch - Höllentalanger - Höllen-
talklamm - Neuneralm - Grainau (734 m)
- VII. 5. Wankspitze (1779 m) kötélvasúttal - Höhenterrainweg - Ester-
bergalm (1262 m) - Wank
(Egy túratárssal)

KALKKÖGEL CSOPORT

Marossy Ferenc feleségével
és 2 fő

- VII. 4. Siklóvasúttal a Hoadl csúcsra (2340 m) - Hoadl nyereg (2264 m)
- Névtelen csúcs (2375 m) - Widdersberg nyereg (2262 m) -
a III. sz. jelzett ösvényen a Kalkkögel oldalában hómezőkön
- Am Hasl nyereg (1992 m) - Axamer Lizum (1600 m).
- VII. 6. Sellrain völgyből ülőfelvonóval 2281 m-ig - Plenderle tó
(2344 m) és vissza

ZILLERTALI ALPOK

Gábrriel András dr.
alkalmi társakkal

- VIII. 10. Krimml, felső autóbuszmegálló - Krimml-i vízesések -
Zillerplatten csorba (2887 m) - Plaueni mh. (2373 m)
- VIII. 11. Plaueni mh. - Zillerplatten csúcs (3147 m) és vissza

- VIII. 12. Plaueni mh. - Zillergrund autóbusz végállomás - autóbuszszal, Mayrhofenben átszállással, Schlageis völgyzárógátig - Schlageis (1790 m) - Furtschlagl mh. (2295 m)
- VIII. 13. Furtschlagl mh. - Schönbichler Horn (3135 m) - Schlegeis, Dominikus mh. (1805 m)
- VIII. 14. Dominikus mh. - Freiesenberg csorba (2910 m) - Tuxi nyereg (2338 m) - Kasern (1625 m)
- VIII. 15. Kasern - Brennersee vasútállomás

Wehnerné Balassa Zsuzsa

- VII. 7. Autóval Zillertal - Tuxertal - Lanersbach-ig - ülőfelvonóval Eggalm (1975 m) - gerinctúra a Grüblspitz (2394 m) irányába, de közeledő vihar miatt a csúcs előtt kb. 1 km-rel visszsa kellett fordulni.

KITZBÜHELI ALPOK

Wehnerné Balassa Zsuzsa

- VII. 3. Oberaurach - Kechalm Wanderweg - Gruberalm - Bochumer Hütte (1432 m) - Kechalm Wanderweg - Wiesenegg - Oberaurach

MAGAS TAUERN

Gábrriel András dr.

- VIII. 8. Kaprun - autóbusszal Moserboden, Dr. Ad. Schärf mh. (2040 m) - Sedlgrat (2541 m) - lavinaveszélyes sok friss hó miatt vissza

BERCHTESGADENI ALPOK

Varga György dr. feleségével

- VIII. 20. Königssee üdülőfalu - Malerwinkel - Königssee - Jenner csúcs (1874 m) - Brandkopf - Königssee üdülőfalu

STEINERNES MEER

Katona László
és 1 fő

- I. 25. Maria Alm - sível és sflifttel Langeck (kb. 2000 m) - gyalog
Hundstein (2113 m) - vissza sível Maria Alm (12 km-es le-
siklás!)

DACHSTEIN

Horváth Gergely
és 3 fő

- VIII. 8. Gosau - Gosau tavak (1872 m) - Hallstatt
VIII. 15. Arthur Haus - Hochkönig (2941 m) - Ostpreussen Hütte -
Werfen

SECKAUI ALPOK

Siklós György
és 2 fő

- IX. 10. Kalwang (750 m) - Hagenbachgraben - Hochreichart Haus
(1480 m) - Brandstätter Törl (2000 m) - Hochreichart (2416
m) - Finstererhorn (2080 m) - Pischinggraben - Kalwang

ENNSTALI ALPOK

Siklós György
és 2 fő

- IX. 14. Johnsbach v. áll. (700 m) - Mödlingerhütte (1530 m) - Helden-
kreuz a Reichenstein alatt (1600 m). Szállás a Hüttében
IX. 15. Fletzen Alm (1100 m) - Oberst Klinke Hütte (1500 m) -
Kaibling (2196 m) - Kaiserau (1120 m) - Barendorf v. áll.
(650 m)

JULI ALPOK

- VII. 16. Tamor ház (1108 m) - Jalovec (2643 m) - és vissza
(Dura Lajos, Dezsényi János, Barczikay László, Gerzselyi Tamás, és 6 fő)
- VII. 18. Vándorlás a Poštarska háztól (1723 m) a Pogačnikov dom-ba (2052 m), közben a Razor nyeregből (2349 m) Razor (2601m)
(Dura Lajos, Barczikay László, Gerzselyi Tamás és 3 fő)
- VII. 19. Pogačnikov dom (2052 m) - Škarlatica (2738 m) - Kriz (2410 m) - és vissza
(Dura Lajos, Barczikay László és 3 fő)
- VII. 20. Pogačnikov dom - Bovski Gamsovec (2392 m) - Dolič dom (2152 m)
(Dura Lajos, Barczikay László, Dezsényi János, Gerzselyi Tamás és 6 fő)
- VII. 21. Dolic dom - Triglav (2864 m) - Mali Triglav (2725 m) és vissza
(Dura Lajos, Barczikay László, Dezsényi János, Gerzselyi Tamás és 5 fő)
- VII. 22. Dolič dom - Kanjavec (2568 m) - Bohini tó (523 m)
(Dura Lajos, Barczikay László, Dezsényi János, Gerzselyi Tamás és 6 fő)

Vörös László
és 1 fő

- VIII. 5. Triglav Jug-árok (H. Schöner 122. sz.)
- VIII. 7. Triglav Kovinarska út - Német út (H. Schöner 115 sz.)
Hosszu Német út - Lassov izstap IV⁺
(H. Schöner 111. sz.)

DOLOMITOK

Babcsán Gábor

VIII. 4.	Tofana di Rozes	Pilastro pillér	VI	86	400 m
	(Egy túratárssal)				
VIII. 5.	Cinque Torri	Diretta Dimai	VI ⁺	36	150 m
	(Egy túratárssal)				
VIII. 7-8.	Grosse Zinne	É-i fal, Comici út	VII ⁻	106	550 m
	(Két túratárssal)				

Gábrriel András dr.

- VIII. 16. Nova-Levante - felvonóval Coronelle mh. (Rosengartenh.) (2339 m) - Santner nyereg (2741 m) - Vajolet mh. (2240 m) - Coronelle mh.
- VIII. 17. Coronelle mh - autóbusszal Karer hágóból Marmolada mh. (2053 m) - Belvedere (2516 m) - Marmolada mh.
- VIII. 18. Marmolada mh. - Ciapela (1450 m) - Marmolada di Rocca (3309 m) - felvonóval 3259 m-ig - Ciapela
- VIII. 19. Ciapelától autóbusszal Misurina tó (1756 m) - Auronzo mh. (2320 m) - Cadín (2404 m) - Auronzo mh.
- VIII. 20. Auronzo mh. - Locatelli mh. (Drei Zinnen H.) (2438 m) - Landro autóbuszmegálló

Horváth Magda dr.

Végh László és felesége

- IX. 4. Alba di Canazei (1527 m) - Contrin völgy - Contrin ház (2016 m) - Ombretta hágó a Marmolada déli fala alatt (2704 m) - és vissza Albába
- IX. 5. Pordoi hágóból felvonóval a Pordoi csúcsra (2952 m) - gyalog Forcella Pordoi (2848 m) - Piz Boè (3152 m) - Boè ház felé - Pordoi csúcs állomás
- IX. 6. Geisler csoport. St. Christina - felvonóval Col Raiser - Rif. Firenze (2039 m) - Mittagscharte (2760 m) - St. Ulrich
- IX. 9. Duron völgy. Campitello - Val Duron - Rif. Duron (1860 m) - tovább a völgyben 1930 m-ig - vissza Campitello-ba
- IX. 10. Rosengarten csoport. Autóval Gardeccia - gyalog Rifugio Vajolet (2243 m) - Rif. Principe (2601 m) - Catinaccio d'Antermoia (Kesselkogel) csúcs (3004 m) - és vissza
- IX. 11. Pordoi hágó - Bindelweg - és vissza
- IX. 13. Sexteni Dolomitok, Elferkofel vidéke. Autóval a Rif. Selvapiana - gyalog Rif. Berti (2102 m) - Sentinella hágó alá. Friss hó és erős felhősödés miatt az Alpini út nem volt folytatható. Autóval Auronzo ház - Drei Zinnen Hütte.

- IX. 14. Drei Zinnen Hütte - Auronzo ház - autóval Passo Falzarego - gyalog Nuvolau (2575 m) - Cinque Torri - Falzarego hágó
- IX. 15. Marmolada. Autóval Fedaia tó (2044 m) - Punta Penia normál út (3342 m) és vissza
- IX. 17. Nagy havazás után Albából felvonóval a Ciampac-ra (kb. 2000 m). Behavazott fűves gerincen vándorlás kb. 2000-2400m között a Val di Fassába

Kádas Sándor dr.

- III. 4. Sella hágó (2100 m) - Plattkofelhütte (kb. 2750 m) - Durontal - Campitello, sível
- III. 5. Pordoi hágó - felvonóval Sass Pordoi (2952 m) - Sella Katlan oldalában (kb. 2600 m-en) sível, az utolsó 100 m-en sziklán gyalog Piz Boè (3152 m) és vissza
- VIII. 21. Falzarego hágó - Fanis tornyok katlana - Punta Sud/Fanis (2980 m) III, 36
(Egy túratérssal.)

Siklós György
és 2 fő

- VIII 23. Vonattal Brixenig. A Plose Seilbahn üzemen kívül volt, ezért autóval Kreuztal-ig (2000 m) - Plose (2450 m) - Gr. Pfannberg (2550 m) - vihar miatt vissza a Plose Hüttébe (2400 m)
- VIII. 24. Plose - Halsl (1860 m) - Peitlerscharte (2360 m) - Schlüterhütte (2300 m). Végig felhőben, esőben.
- VIII. 25. Schlüterhütte - Glatschalm (1860 m) - Adolf Munkel Weg - Broglesscharte (2150 m) - Broglesshütte
- VIII. 26. Broglesshütte - Interraschötzer Alpe - Raschötz (2140 m). Felvonóval St. Ulrich - autóbusszal Bozen

Balkán félsziget

VELEBIT HEGYSÉG

Csáki Maronyák Éva
és 7 fő

VII. 10-17. A teljes főgerinc és a Kis Paklenyica völgy végigjárása. Gyakorló mászások az Anica kuk-on

TRESKAVICA HEGYSÉG

Gábrriel András dr.

VI. 27. Szarajevo - autóbusszal Trnovo - Josip Sigmund mh. (1510 m)

VI. 28. Josip Sigmund mh. - Paklijas (2088 m) - Trnovo

DURMITOR

Nemerkényi Antal

VII. 30. Zabljak - Curovac tető (1625 m) - Zabljak
(Két túratárssal)

VII. 31. Zabljak - autóval Sedlo (1907 m) - Zeleni vir tengerszem
(2028 m) - Bobotov Kuk (2523 m) és vissza

PROKLETIJE (Észak-Albán Alpok)

Nemerkényi Antal
és 2 fő

VII. 27. Plav - autóval Dolja (1000 m) - Grbaja völgy - Volusnica tető (1820 m) - Dolja - Plav

VII. 28. Plav - autóval Babino Polje (1500 m) - Ridi tó (1950 m) - Babino Polje

VITOSA

Nagy Sándor dr.
és 2 fő

1982.

XII.30. Járlovó (kb. 1000 m) - Goljam Vetren (1629 m) - Voicsinov rid (1877 m)

XII.31. Voicsinov rid - Sziva gramada (2003 m) - Kulena (2195 m) - Szkoparnyik (2226 m) - Cserni vrik (2290 m)

1983.

I. 1. Cserni vrik - Malik rezen (2191 m) - Aleko (kb. 1800 m) - Usitye (1906 m) - Kamen bel (1500 m) - Kikics (1400 m)

I. 2. Kikics- Bogorogyica (kb. 1400 m) - Bojana - Szófia

PIRIN

Faragó Zsoltné
Barakonyi Ágnes (vez.)
és 8 fő

VII. 16. Banskoból Bänderica ház melletti kempinghez (1910 m)

VII. 17. Bänderica mh. - Muratov csúcs (2669 m) - Bänderiski csukar (2720 m) - Bänderica mh.

VII. 18. Bänderica mh. - Vihren csúcs (2914,5 m) - Kutelo (2908 m) - Eltepe bivak (2445 m) - Bänderica mh.

VII. 19. Átteleptülés a Demjanica házhoz (1895 m)

VII. 20. Demjanica mh. - Kajmakčal (2763 m) és vissza

VII. 21. Demjanica mh. - Gazej (2761 m) - Kis és Nagy Poležan (2822 - 2851 m) - Stražite gerinc (2810 m) - Demjanica mh.

VII. 22. Demjanica mh. - Džengel (2730 m) - Tevno Ezero (2725 m) - Demjanica mh.

VII. 23. Demjanica mh. - Tevno Ezero - Kamenica (2822 m) - Demjanica mh.

OLIMPOSZ

Székely András dr.

- VI. 8. Az Olimposz lábánál fekvő Litochoron faluból (300 m) autóval makadám úton Stavros mh.-ig (944 m), majd erdei úton a Prioni vízesésig (1500 m). Innen esőben, majd sűrű havazásban gyalog az Alpine Club Spilios Agapitos mh.-ig (2100 m). Innen kb. 2300 m-ig tovább, majd a hóvihar miatt vissza kellett fordulni.

PARNASSZOSZ

Székely András dr.

- V. 21. Delfi - autóval országúton Arachova - majd hegyi dűlőúton Kontokedre mh. (1900 m) - innen gyalog a Parnasszosz legmagasabb csúcsára (Jakura, 2457 m) és vissza

K A U K Á Z U S

Csáki Maronyák Éva
és 3 fő

- V. 7-14. Aklimatizációs sítúrák az Elbrusz oldalában, a Pasztuhov sziklától való lesíélésekkel
- V. 15. Prijut 11 (4200 m) - Nyereg (5200 m) - Elbrusz K-i csúcs (5633 m) - Prijut 11
(Csáki Maronyák Éva és 1 fő)
Az első magyar önálló női párosban végrehajtott megmászás.

Kalmár László ifj.
és 2 fő

- II. 10-24. Itkol - Szarikol Terszokol (3758 m) - Terckolak (3787 m) - Itkol

Itkol - Cseget (3403 m) - Gicse (3551 m) - Azau (3760 m) - Itkol

Adelszu völgye - Selda gleccser - Adelszu völgy

Mir (3400 m) - Prijut 11 (4200 m) - Mir

Vörös Lászlóné
és 3 fő

- VII. 8. Dzsantugán DK-i gerinc (Naumov 152.sz. út 2A III)
- VII. 9. Gumacsi É-i gerinc (Naumov 290.sz. út 1B I)
- VII. 13. Tju-tjubasi keresztezés K-ről Ny-ra (Naumov 98.sz. út 3A III)
- VII. 18. Elbrusz Ny-i csúcs (5633 m) 2B II
- VII. 20. Csegetkarabasi K-i gerinc 1A I

P A M Í R

Nagy Sándor dr.
Bobály István
Sára György
és 5 fő

- VII. 18. Fortambek tábor (4000 m) - Fehér kő (5224 m)
- VII. 19. Rossz idő miatt táborozás
- VII. 20. Fehér kő - Suhorov előcsúcsa (kb. 5460 m) - Fehér kő - Fortambek tábor

Nagy Sándor dr.
Bobály István
Sára György
és 7 fő

- VII. 23. Fortambek tábor - I. táborhely (kb. 5000 m)
- VII. 24. Tovább a II. táborhelyig, a plató nyugati szélén (kb. 6000 m)
- VII. 25. A platón keresztül a III. (Vosztok) táborig (kb. 6200 m)
- VII. 26. Pihenőnap
- VII. 27. Tovább a IV. táborig, a Dusanbe oldalában (kb. 6500 m)
- VII. 28. Két túratárs tovább megy a Kommunizmus csúcsra, a többiek vissza a III. táborba
- VII. 29. A Borotkin pilléren le a Moszkvina táborba.

Pik Korshenewskaja 7105m

Nagy Sándor dr.
és 3 fő (szovjet instruktorok)

- VIII. 6. Adzsik Tas - helikopterrel a Lenin csúcs alatti I. táborba (4400 m), ahonnan gyalog a II. táborig (5200 m)
- VIII. 7. Tovább a III. (6000 m), majd IV. táborig (6400 m)
- VIII. 8. Havazás, illetve hóvihár miatt pihenőnap
- VIII. 9. Lenin csúcs (7134 m) - IV. tábor - III. tábor - II. tábor - I. tábor - helikopterrel Adzsik Tas (Másodszor a Lenin csúcson)

E G Y É B

CSEH ÓRIÁSHEGYSÉG

Csanádi Sándor
Csáki Maronyák Éva
és 2 fő

- I. 20. Spindleruv Mlin (700 m) - Stara Bucharova cesta - Luchi mh. (1400 m) - Snezka mh. (1500 m) - Vyrovka (1356 m) - Spindleruv Mlin
(A 23 km-es sítúra bizonyította, hogy a hegységet mikroklímája és morfológiája alapján magashegységnek minősíthetnek.)

ELBAI HOMOKKÖVEK

Babcsán Gábor
és 3 fő

VI. 6-8. Schrammsteingebiet

Falkenstein	Kotzwand	VII. a
	Südriss	VII. a
	Reginawand	VIII. a
	Einsteigvariante	VII. b
	Mittelvariante	VII. b.
Oberer Lagerwachter	Abendkante	VII. a.
Ostervorturm	Windischkante	VII. c.

VI.9- 12. Rathener Gebiet

Höllenhund	Violette Verschneidung	VIII. a
	Direkt Herrenpartie	VIII. c
	Talweg	VIII. a
Sechserturm	Südkante	VII. a
Höllenhundwachter	Langstreckenwanderung	VIII. a
	Direkter Talweg	VII. c
Bergfreundeturm	Neuer Talweg	VII. b
	Talwand	VIII. b
Souffleur	Nordwestwand	VII. a
Honigsteinnadel	Südpfeiler	VII. b
Honigsteinturm	Direkt Nordostverschneidung	VII. c
Honigstein	Zuckerkuchenwand	VII. b

Babcsán Gábor
és 1 fő

IX.6- 7. Schmilka Gebiet

Lolaturm	Westwand	VIII. a
Rauschenstein	Gondakante	VIII. a

IX.9-10. Rathener Gebiet

Taufstein	Talweg	VII. c
Souffleur	Südwand	VII. c
Ganscheibe	Tote Wand	VIII. c

SKANDINÁV HEGYSÉG (Norvégia)

Herein Mária
és 20 fő

VII.9- 10. Oslóból autóbusszal Gjendesheimig. Hajóval a Gjende tavon a Memurubu turistaházig. A Bessegen (1500 m) megmászásával nehéz (8 órás) gyalogtúra vissza Gjendesheimig

VII.23-24. Oslóból autóbusszal Rjukanig. Innen a Gausta megközelítése gyalog, majd a nyáron is hófoltokkal teli Gaustatoppen (1883 m) megmászása.

SZINAI HEGYSÉG (Egyiptom)

Virágh Magda
és 13 fő

- X. 19. Szinai félsziget D-i részén lévő Szt. Katalin kolostor (1500 m)
- Gebel Musza (Mózes hegy 2285 m) és vissza a 3000 lépcsős
úton
- X. 20. Szt. Katalin kolostor - Szt. Apostolok kolostora - 40 mártír
kolostora - Gebel Katrin (Szt. Katalin hegy, 2637 m) és vissza

ARAGAC (SZU, Örményország)

Nagy Sándor dr
és 15 fő

- VI. 30. Jereván - részben menetrendszerinti, részben alkalmi autó-
busszal Astarak - Bjurakan - és tovább kb. 3200 m magas-
ságig - onnan gyalog az Aragac négy csúcsa közül a kb. 4000
m magas déli csúcsra
- VII. 1. Nagy Sándor két túratárssal tovább a 4090 m magas északi
csúcsra, majd vissza a délire. Onnan együtt a 3200 m-es
magasságra és alkalmi fuvarral Ecsmiadzinbe

MONGOL ALTÁJ

Hevesi Attila
és 1 fő

- VII. 9. Szönhöl tó (kb. 2500 m) - Gurt hegy (kb. 3400 m)
- VII. 14. A Dumb Cenher folyó egyik középső forráságának völgyéből
(kb. 3200 m) a Mönh Hajrhán vonulat főgerincére (kb. 4100 m)
és vissza

Az említett kiinduló helyekig terepjáróval jutottunk el. Ezen
kívül végigjártuk a Bulgan és az Uencs folyó völgyének jelen-
tős hányadát, és a környező vonulatok közül többet megmász-
tunk.

Móga János
és 1 fő

- VII. 26. Hovd - teherautóval a Cambagarav hegységig - gyalog kb. 2800 m magasra - szállás egy jurtában
- VII. 27. A jurtától gránittörmeléken haladva a 3500 m körüli gerincig és firnesedett havon a gleccserek kiindulási pontjáig. Idő hiányában a Caszt Ul csúcs helyett egy kb. 4000 m magas névtelen mellékcsúcsra. Sátorazás kb. 3500 m-en.
- VII. 28. 8 - 9 órás gyaloglás a Hovd felé vezető országút 60-as kilométerkövéhez - alkalmi kocsival Hovd-ba

Neidenbach Ákos
és 4 fő

- VI. 12-13. Repülőgéppel Budapest - Moszkva - Novoszibirszk - Irkutszk - Ulan Bator
- VI. 16. Belföldi légijáráttal Ulan Bator - Bajanhongor - Bajan Ölgij
- VI. 17. Teherautókkal Bajan Ölgij - Ulan Hue - Potanyin gleccser
- VI. 18. Bázistábor építés (3100 m)
- VI. 19. Bázistábor - Malczyn csúcs (4026 m) - és vissza
- VI. 20. Pihenőnap
- VI. 21. Bázistábor - Antchajrhan csúcs (3618 m) - névtelen csúcs (3588 m) - és vissza
- VI. 22. Pihenőnap
- VI. 23. Bázistábor - Potanyin gleccser - előretolt tábor építése (3500 m)
- VI. 24. Előretolt tábor - névtelen kettős csúcs (4200 m) és vissza
- VI. 25. Előretolt tábor - Nairamdal (Barátság) csúcs (4356 m) és vissza
- VI. 26. Előretolt tábor - visszatérés a Bázis-táborba
- VI. 27. Bázistábor - gyalog kb. 20 km-re lévő jurtatáborig
- VI. 28. Jurtatábor - teherautókkal Ulan Hue - Bajan Ölgij

VI. 29-30. Városnézés

VII. 1. Bajan Ölgij - belföldi légitárral Bajanhongor - Ulan Bator

VII. 2-4 Ulan Bator - Tereldzsi hegyvidék

VII. 5-6. Ulan Bator - repülőgéppel Irkutszk - Minszk - Moszkva - Budapest

Az összes hegycsúcs elérése első magyar megmászásnak számít. Az út a Mongol Alpin és Turista Szövetség alpinistáinak keretében a Szövetség segítségével jött létre.

SZIKLÁS HEGYSÉG (USA, Montana)

Karlócai Miklós feleségével
Karlócai Renáta (1 éves)

VII. 29. Medvefog hágó (Bear Tooth Pass, 3287 m). Túra a hágó környékén hóban.

GRAND TETON (USA, Wyoming)

Karlócai Miklós

VII. 31. Jenny Lake - Hidden Falls - Cascade Canyon (2400 m) - felvonóval Rendezvous Mountain (3185 m), ott túra.

CASCADE HEGYSÉG (USA, Washington)

Karlócai Miklós

VIII. 4. Indulás 1500 m-ről - Collier Cone (Three Sisters area, 2270 m)
(Három túratárssal)

VIII. 7. Túra a négyezres Mt. Rainier oldalában 2400 m-ig
(Egy túratárssal)

VIII. 11. Túra a Crater Lake peremén, és leereszkedés a tóhoz (1870 m)
(Feleségével és lányával)

VIII. 12. Lassen Peak (3143 m)
(Egyedül)

SIERRA NEVADA
(USA California)

Karlócai Miklós

- VIII. 15. Yosemite Nemzeti Park, Happy Isles (1230 m) - Vernal víz-
esés - Nevada vízesés - Félkupola (Half Dome, 2695 m), a
Kábelúton és vissza

GRAND CANYON
(USA, Arizona)

Karlócai Miklós feleségével
Karlócai Renáta

- VIII. 27. Bright Angel Point, North Rim (2483 m)

A HALÁL VÖLGYE (DEATH VALLEY)
(USA, California)

Karlócai Miklós feleségével
Karlócai Renáta

- VIII. 28. Zabriskie Point - Badwater (-86 m, az amerikai kontinens
legmélyebb pontja)

SPITZBERGÁK

- VI. 29. Pyramiden (924 m), normál út
(Futó Endre és 11 fő)
- VI. 30. Gizehfjellet (965 m), első megmászás!
(Csanádi Sándor és 4 fő)
- VII. 3. Ceresfjellet (1658 m), első megmászás!
Nyugati fal "Madárpillér" a falközépen lévő legszélesebb fo-
lyosótól balra az első pillér
(Kiszely György egy túratárssal)
- VII. 4. Irvinefjellet (kb. 1550 m), első megmászás!
Északi fal, nyugati csúcs, "In memoriam M. L."
(Csanádi Sándor egy túratárssal)

- VII. 9. Perriertoppen (1717 m), első megmászás!
Délkeleti fal, szűk folyosó jobbra az "In memoriam H.B."
úttól
(Kiszely György egy túratárssal)
- VII.15. Chadwickryggen (1636 m), első megmászás!
Északi fal, középső hófolyosó
(Kiszely György és 2 fő)
- VII.18. Jelstrupfjellet (1636 m), első megmászás!
Északnyugati fal, a csúcstól balra a legnagyobb folyosó bal-
oldalán, és balra tartó folyosón a gerincre
(Kiszely György egy túratárssal)
- VII.19. Bohrryggen (kb. 1300 m), első megmászás!
Délkeleti fal, hófolyosón fel a gerincre
(Kiszely György és 2 fő)
- VII.20. Perriertoppen (1717 m), normál út
(Futó Endre és 8 fő)
- VII.30. Perriertoppen (1717 m), első megmászás!
Északi fal, "Via hungarica", a fal balra húzódó legszélesebb
folyosója
(Csanádi Sándor egy túratárssal)
- VIII.9. Didierfjellet (kb. 1400 m)
Sílécen a Veteranen gleccser felőli oldalról
(Csanádi Sándor, Futó Endre)
- VIII.9. Newtontoppen (1717 m)
A Makarovtoppen és a Newtontoppen közötti hágóból, az észak-
keleti oldalon, sílécen
(Csanádi Sándor, Futó Endre)

